

Partidul Național Țărănesc -XVII -

11 febr. 1938 -

Partidul Național Țărănesc -XVII -	1
11 febr. 1938 -	1
-----	6
Guvern Miron Cristea -I- 10 febr.'38 -30 mart.'38	6
-----	6
A. Guvernul Patriarh Miron Cristea (I) 11 febr. '38	6
[LD : câteva simple observații :	6
1.) Iuliu Maniu,C.I .C.Brătianu," <i>Memoriu</i> " adresat Regelui Carol II , febr.?mart.? 1938	7
▫ Anularea drepturilor și libertăților cetățenești	7
▫ Ruperea legăturilor dintre Tron și națiune	8
-----	8
Guvern Miron Cristea (II) 30 mart.'38 - 31 ian.'39	8
-----	8
2.) Formarea guvernului Miron Cristea II , 30 mart.'38	8
▫ Decretul 1422 : numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri)	9
▫ Decrete ulterioare de numiri / 1939-1940	9
3.a.) C.Z.Codreanu, <i>Scrisori,documente</i> .Antologie Sfințescu	9
▫ Martorii	9
PROCESUL. ZIUA A III-a / 25 mai '38	9
Av. Hentzescu / 24.mai'38	11
▫ CZCodreanu - naționalist , patriot, nu rebel	11
3.b) Constantin Papanace , Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană ,	11
▫ Lovitura de Stat a lui Carol	11
4.a) <i>Istoricul Gărzii de Fier</i> , mss, retro' 20-' 38	12
JNM / 1938, retro' 27- '30	12
▫ Legiunea Arhanghelului Mihail ; ▫ Organizare, acțiuni , atentate, procese	12
▫ Garda de Fier ; ▫ Guv.PNȚ : prima dizolvare	12
▫ Legiunea Arhanghelului Mihail	12
▫ Garda de Fier	12
▫ Guv.PNȚ : prima dizolvare	12
▫ Manifestarea ca partid a mișcării legionare	13
▫ Anti- carlism, anti-camarilism	13
▫ Codreanu -Maniu : tactică defensivă comună	13
▫ Concluzie	13
4.b) Iuliu Maniu, Dinu Brătianu , <i>Memoriu</i> * către Carol II , oct .'38	14
Notă*---[LD : Pasaj luat din cartea mea (p. 49)	14
5) Național -țărăniști în Frontul Renașterii Naționale , 15 dec.'38	14
6.) Gr.Gafencu (noul ministru de externe), declarații , 23 dec. '38	14
7.) Decretul -Lege : Crearea Frontului Renașterii Naționale , 15 dec.'38	15
-----	15
Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39	15
Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39	15
-----	15
7. Demisia și reconstituirea Guvernului , emanație a FRN , 1 febr.'39	15
8.) Starea de spirit : apropierea Germaniei de granițele românești, 17-26 mart.'39	16
* Notă . Poziția obstructionistă a lui Maniu față de guvernul și instituțiile regimului,	16
9.) Opoziția anticarlistă față de legea electorală, alegeri , parlament , 16 mai .'39	16
▫ Consfătuirea de la casa CICBrătianu	16

▣ Scrisoarea- propunere a lui Iuliu Maniu.....	16
10.) Deputați și senatori : <i>aleși , numiți, de drept</i> , 2, 3 , 4 iunie '39.....	17
11.) Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7, 9 iun.'39	18
▣ Opoziția.....	18
("România " , 24 iun.'39 ; " Universul" , 10 iul.'39).....	18
Nicolae Iorga / 9 iun. '39.....	18
▣ Parlamentul de ieri și de astăzi	18
12.) Deschiderea Parlamentului / protocolul parlamentar / 7 iun.'39.....	19
▣ Mesajul Regal.....	19
13.) Al.Vaida- Voevod , președintele Adunării Deputaților - discurs , 7, 9 iun.'39.....	20
▣ Crez : ideea națională și reforma socială.....	21
▣ Eșecul democrației partidiste.....	21
▣ Apel la uitarea trecutului și solidaritate națională.....	22
14.) Al.Vaida Voevod , Memorii , III, / [1945] , retro'39.....	22
▣ Alegerile.....	23
▣ Camera Deputaților.....	23
▣ Deputații.....	23
15.) N.Iorga , președintele Senatului , discurs, 9 iun.'39.....	23
▣ Glorificarea " <i>erei vechi</i> ".....	24
▣ Generațiile succesive.....	24
▣ Senatorii de azi = parlamentarii de ieri.....	24
▣ România nu a avut partide politice.....	24
▣ Constituția Carol II.....	24
▣ Etică politică.....	25
▣ Boicotul grupului Maniu din PNȚ.....	25
▣ Incident parlamentar : uniforme FRN.....	25
16.) Grigore Gafencu , expozeu : politica externă a României , 9 iunie'39.....	26
17.) Alex.Măță * (ex- PNȚ, ex-sterist, ex-iunianist) discurs la mesaj, Cameră , 22iunie.'39. .	27
▣ Necesitatea uniunii naționale.....	27
▣ Negativismul politic al unor lideri.....	27
▣ Statul Român -= stat național unitar deplin consolidat.....	28
* <i>Notă</i> : vezi Al.Măță (PNȚ) ,(Sfat parlamentar basarabean ,deputat de Bălți)-----	28
▣ Sfatul Basarabean : STERE.....	28
* <i>Notă</i> .Atenție LD ! -----	28
Alexandru Matcă (PNȚ-Anton Alexandrescu) / 29 iul.'47.....	28
18.) Ion Agârbiceanu * (FRN, Publiciști și scriitori -Cluj) , la Mesaj, Senat 26 iun.'39.....	29
* <i>Notă</i> -----	29
▣ Ceasul recunoașterilor, ceasul mărturisirilor	29
▣ România Mare : două atmosfere politice !.....	30
▣ Partidele politice = râulețe , poteci , ambiții, interese laterale.....	30
▣ Monarhia = " <i>turnul de veghe</i> " !.....	30
▣ Lovitura din 10 febr.'38 : delăturarea partidelor.....	31
▣ Noua Constituție.....	31
I.Agârbiceanu - N.Iorga / 26 iun.'39.....	31
▣ Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regățeni.....	31
▣ Concurența Maniu - PNL.....	31
19.) Nicolae Iorga (ex.PND , senator de drept) , discurs la Mesaj , Senat , 28 iun.'39.....	32
▣ Lepădarea de trecut = " <i>drumul Damascului</i> ".....	32
▣ Condamnarea la tăcere = omorârea sufletului național.....	33
▣ Glasul opoziției - absent !.....	33
▣ Statul Român unitar = rezultatul unei minuni.....	33
▣ Lipsa de geniu, de prevedere , de activitate a clasei politice.....	33
▣ Zădărnicierea guvernului de uniune națională.....	34
▣ PNL, I.Brătianu : gâlceavă și pretexte.....	34

▣ PNȚ =partid pseudo <i>național</i> , pseudo <i>țărănesc</i>	34
▣ Dubla atitudine față de Carol II.....	35
▣ "Săparea " lui Iorga	35
▣ Incapacitatea partidelor de a guverna.....	35
▣ Regele Carol II a înfăptuit noul regim.....	35
▣ Schimbarea garniturii de guvernare.....	36
▣ Lovitura de stat : răsturnarea <i>Constituției</i> din 1923.....	36
20.) Armand Călinescu * (ex-PNȚ, prim ministru, ministru de Interne, ad-interim Armată)..	36
▣ Evocări parlamentare : violență, calomnii, fraudă.....	37
▣ Parlamentul votului universal pe liste de partid.....	38
▣ Antiteză : parlamentul vechi - parlamentul nou.....	38
▣ Cauzele prăbușirii vechiului regim.....	39
▣ Guvern O.Goga.....	40
▣ Îngrijorarea ministrului de Interne.....	41
▣ Regele salvator de Țară.....	41
▣ Guvernul Miron Cristea = guvernul foștilor premieri.....	41
▣ Regim de dictatură ?!.....	41
▣ Repunerea Statului în drepturile firești	41
▣ Regim de dictatură ?!.....	42
▣ Revoluție sufletească : solidaritate națională.....	42
▣ Opoziția ? Nu interesează !.....	42
▣ Politica externă.....	43
▣ Mobilizarea din martie'39.....	44
▣ Înzestrarea armatei.....	44
▣ Minoritățile etnice.....	45
▣ Guvernarea :activități sociale.....	46
▣ Agricultură.....	46
▣ Guvernul = în slujba poporului și a Coroanei.....	47
* Notă -.....	47
21. Victor Iamandi (ministr.Juстиției),Concluzii la dezbaterile la Mesaj, Senat , 28 iun.'39..	47
▣ Mărturisire de conștiință.....	48
▣ Oamenii noului regim.....	48
▣ Regim democratic în România ?! - Nici o dată !.....	48
▣ O titulatură , o creațiune artificială !.....	48
▣ Evoluția politică în salturi.....	49
▣ De la colegiul cenzitar la votul universal.....	49
▣ Alegeri libere : 1928, 1933.....	49
▣ Discreditarea reciprocă a clasei conducătoare.....	49
▣ Specularea mișcării extremiste de către partide	50
▣ Identitatea de opinii dintre Iamandi și Călinescu.....	50
▣ Eroarea PNL : manevrarea legionarilor , să împiedice venirea PNȚ !.....	50
▣ Guvernul Goga = pericolul unui război civil.....	51
▣ Opoziția extraparlamentară - vinovată de răsturnarea regimului vechi.....	51
▣ Pactul de " neagresiune" Maniu-Codreanu -Gh.Brătianu.....	52
▣ Lovitura de stat din 10 febr.'38.....	52
▣ Guvernul Miron Cristea = guvern de treburi curente.....	52
▣ Protestatarii = o falsă opoziție.....	52
▣ Criza ideologică a partidelor.....	53
▣ Criza parlamentarismului.....	53
▣ Monopolizarea politică a FRN ?!.....	54
▣ Farsa opoziției " <i>democrației integrale</i> ".....	54
▣ Guvernul = salvatorul ordinii publice și existenței Statului.....	54
▣ Guvernul = guvernul așezării Statului pe noi baze.....	54
▣ Guvernul = guvernul unei mari opere constructive.....	54
▣ Regimul renașterii naționale.....	55

22.) Intrarea în Senat a IPSS Patriarhul Nicodem al României , Senat , 8 iul.'39.....	56
Anibal Teodorescu / 8 iul.'39.....	56
▣ Scrisoarea lui C.Argetoianu.....	56
23.) M.Ralea *(ministrul Muncii), expozeu la <i>legea breslelor</i> , Cameră , 10 iul.'39.....	56
*Notă	56
▣ <i>Constituția și Legea electorală</i> = anticiparea breslelor.....	58
▣ A trecut vremea imitațiilor formelor fără fond.....	58
▣ Ideea profesionalistă = ideea secolului.....	58
▣ Trei regimuri - aceeași idee de organizare.....	58
▣ Franța, Rusia, Italia.....	58
▣ Evoluția structurilor de organizare	59
▣ Profesiunea = fundamentul societății moderne.....	60
*Notă ..-----Emile Durkheim , (1858- 1917) ,.....	60
▣ Ideea profesionalistă la români : rol educativ.....	60
▣ Curentul individualismului : manifestare și consecințe.....	61
▣ Curentul concentrărilor sociale.....	61
▣ Legea breslelor.....	62
▣ Evoluția organizării profesionale românești.....	62
▣ Breasla mixtă : sindicalism + tradiție breslașă.....	63
▣ Structura organizatorică verticală a breslelor.....	63
▣ Structura organizatorică orizontală.....	64
▣ Principiile de bază.....	65
▣ Legea breslelor - inspirație italiană ?!.....	66
▣ Comparație legislativă.....	66
▣ Legea breslelor = substrat organic al revoluției noului regim.....	67

Guvern Miron Cristea (I)   11 febr.- 30 mart.'38

A. **Guvernul Miron Cristea** (în fond, Gh.Tătăărăscu III) , 11 febr.'38

/ național -țărăniștii din guvern /

1 **Iuliu Maniu** , **C.Brătianu** , "**Memoriu**" adresat **Regelui Carol II** , febr.?mart.? 1938

/ lipsa rezistenței active față de Constituția '38 / pledoarie la revenirea Constituției '23 /

Guvern Miron Cristea (II)   30mart.'38 - 1939

2. **Formarea guvernului Miron Cristea II** , 30 mart.'38

/ Național -țărăniști în guvern / Dizolvarea partidelor politice /

/ Consiliul de Coroană / consilieri PNȚ /

3.a. **C.Z.Codreanu** , **Scrieri, documente .** (Antologie Sfîntescu) , **Procesul** , 23-25 mai '38

/ Codreanu - Vaida / Codreanu - Iorga / Arestarea (17 apr.'38)

/ Procesul (23-25mai'38) / CZC-autoapărare / Martorii PNȚ : Iul Maniu /

3.b. **Constantin Papanace** , **Fără Căpitan. Conducerea în a doua prigoană** ,

[Mss, Buchenwald , februarie 1943] , Biblioteca Verde, nr 24, Salo , 1984.

/ Atitudinea PNȚ după condamnarea Căpitanului /

4.a. **V.Micescu ? Istr. Micescu ? Călinescu ? Istoricul Gărzii de Fier** , mss , 15 febr.'38 retro'

[LD: prescurtat JVM] Sintează : 1920- 1938

4.b **Iuliu Maniu** , **Dinu Brătianu** , **Memoriu** către Carol II , oct .'38

/ Necesitatea revenirii la vechile principii constituționale /

4.c . **Iuliu Maniu** , **Dinu Brătianu** , **Memoriu** către Carol II , 30 oct.'38

Gh.Brătianu , misiune de informare în Germania , 30/ 31 oct.'38

/ Psihoza " muncheneză" : clătinaarea încrederii față de Franța /

5. **Crearea Frontului Renașterii Naționale** , 16 dec.'38

- / național-țărăniști în noul organism politic /
6. **Gr.Gafencu** (noul ministru de externe), declarații , 23 dec. '38
/ Aducerea sa la Externe - grup PNȚ detașat de " facțiunea " Maniu -Mihalache ? /
7. Decretul -Lege : **Crearea Frontului Renașterii Naționale** , 15 dec.'38
/ Primul nucleu FRN : **oameni din toate partidele politice** /
/ **Al.Vaida Voevod** , - președ. FRN /

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39
Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39

- 7a **Formarea primului guvern FRN** , 7 mart.'39
- ▣ **Ocuparea Cehoslovaciei** , 15- 16 mart.'39
(Germania ocupă Boemia și Moravia ; Ungaria ocupă Ucraina Subcarpatică)
  - ▣ **Încheerea tratatului economic germano- român**, 23 mart.'39
8. **Starea de spirit** : apropierea Germaniei de granițele românești, 17-26 mart.'39
Dare de seamă a Centrului contrainformativ nr 1 , către Statul Major Corp IV Armată ,
/ Populația / tineretul / Ardelenii -Maniu / cercurile legionare / cercurile cuziste /
9. **Opoziția anticarlistă** față de **legea electorală, alegeri , parlament** , 16 mai .'39
/ Maniu - CICBrătianu - Gh.Brătianu - Virgil Madgearu -dr.Lupu - Al Lapedatu -I.Nistor /
/ parlamentul din alegerile Duca ! / parlament opozant din foștii deputați ! /
10. **Deputați și senatori aleși** , 2, 3 iun.'39
Senatori desemnați de rege , 4 iun.'39 ;
Senatori de drept ; Cazul Maniu ;
11. Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7 iun.'39
Președinți : **Iorga** apoi **Argetoianu** (Senat), **Vaida** (Camera Deputaților)
/ **absența opoziției / apelurile la solidaritate națională** /
12. **Deschiderea Parlamentului** ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7 iun.'39
/ Mesajul Regal / **Jurământul parlamentar / Parlamentari cu jurământ depus** /
13. **Al.Vaida- Voevod** , președintele **Adunării Deputaților** - discurs ,9 iun.'39
14. **Al.Vaida Voevod** , **Memorii , III** , / [1945] , **retro'39**
15. **N.Iorga** , președintele **Senatului** , discurs , 9 iun.'39
16. **Grigore Gafencu** , expozeu : **politica externă a României** , 9 iunie'39
17. **Alex.Măță ***(ex-PT,ex- PNȚ, ex-sterist, ex-iunianist) discurs la mesaj, Camera , 22iunie.'39
18. **I. Agârbiceanu ***(ex PNR, ex-PNȚ, ex-voidist;Publiciști-Cluj), la Mesaj, Senat 26 iun.'39
I.Iorga - intervenție : **rolul nefast al lui Mniu**
/ **Păcatele vechiului regim / regionalismul / Concurența dintre partide :PNȚ -Maniu - . PNL /**
19. **Nicolae Iorga** (ex.PND , FRN , senator de drept) , discurs la Mesaj , **Senat** , 28 iun.'39
/ **Ce este noul regim ? / Lepădarea de trecut = "drumul Damascului "** /
/ **Glasul opoziției - absent ! / Zădărnicierea guvernului de uniune /**
/ **PNȚ =partid pseudo național, pseudo țărănesc // Dubla atitudine față de Carol II /**
/ **"Săparea " lui Iorga / Incapacitatea partidelor de a guverna /**
20. **Armand Călinescu *** (ex-PNȚ, prim ministru, ministru de Interne, ad-interim Armată)
Concluzie la dezbaterile la Mesaj , **Adunarea Deputaților** , 28 iun.'39
/ **Parlamentul votului universal pe liste de partid : violență, calomnii, fraudă**
/ **Antiteză : parlamentul vechi - parlamentul nou / Cauzele prăbușirii vechiului regim**
/ **Guvern O.Goga / 10 febr.'38 : Îngrijorarea ministrului de Interne / Regele salvator de Țară**
/ **Guvernul Miron Cristea = guvernul foștilor premieri**
/ **Regim de dictatură ?! : Repunerea Statului în drepturile firești ; Revoluție sufletească /**
/ **Opoziția ? - neputiincioasă ! Nu interesează ! /**
/ **Politica externă / Mobilizarea din martie'39 / Înzestrarea armatei /**
/ **Minoritățile etnice**
/ **Guvernarea :activități sociale : Pentru muncitori ...Pentru țărani ... Acțiunea sanitară ....**
/ **Agricultura : Silozuri ...Valorificarea grâului ....**
/ **Guvernul = în slujba poporului și a Coroanei *Notă- fișă politică**

21. **Victor Iamandi** (ministr.Juștiției),**Concluzii** la dezbaterile la Mesaj, **Senat** , 28 iun.'39
 / **Regim democratic în România ?!** - Nici o dată ! O titulatură , o creațiune artificială ! /
 / **Discreditarea reciprocă a clasei conducătoare** // Specularea mișcării extremiste de către partide /
 / Identitatea de opinii dintre **Iamandi și Călinescu**
 / Opoziția extraparlamentară - vinovată / **Pactul de " neagresiune" Maniu-Codreanu -Gh.Brătianu**
 / **10 febr.'38 : lovitură de Stat ?!** / Carol II - salvatorul Țării ! / Protestatarii = o falsă opoziție /
 / **Monopolizarea politică a FRN ?!** / Farsa opoziției "*democrației integrale*" /
22. **Ridicarea mandatului senatorilor de drept** care **nu au depus jurământul** ,Senat , 8 iul.'39
 / **Maniu, Mihalache, dr.Lupu, Aurel Dobrescu** /
23. **M.Ralea ***(ministrul Muncii), expozeu la **legea breslelor** , **Cameră** , 10 iul.'39
 / **Constituția și Legea electorală = anticiparea breslelor** / A trecut vremea formelor fără fond /
 / **Ideea profesionalistă = ideea secolului** / Trei regimuri - aceeași idee de organizare /
 / Evoluția structurilor de organizare / **Profesiunea = fundamentul societății moderne** /
 / **Curentul individualismului** : manifestare și consecințe dezastruoase /
 / **Curentul concentrărilor sociale** : Economic : intervenționismul , dirijismul de stat ;
 Politic : concentrarea în mari partide ; Etic : solidarism social și național ;
 / Profesionalismul = armonie socială / **Profesiunea = baza partidului unic** /
 / Legea breslelor / Recurs istoric : Evoluția organizării profesionale românești
 / **Breasia nouă : sindicalism + tradiție breslașă** /
 / Structura organizatorică verticală și orizontală a breslelor /
 / Principiile de bază : Personalitate juridică limitată; Concentrarea sindicală; Dependența de executiv
 / Legea breslelor - inspirație italiană ?! / Comparație legislativă /
 / **Legea breslelor = substrat organic al revoluției noului regim** /
- 24.

Guvern Miron Cristea -I- 10 febr.'38 -30 mart.'38

A. Guvernul Patriarh Miron Cristea (I) 11 febr. '38
 (" Argus." , 12 febr.'38

[LD : câteva simple observații :

- / Guvernul , are aspect de guvern de "**Uniune națională**" * , râvnit de Carol ;
- / **IPSP Miron Cristea** , este pentru " imagine " și " decor " ;
- / tare pe poziții, **Armand Călinescu**, devenit "**homo Rex**" ;
- / consimt să se alăture **Vaida -Voevod, GGMironescu** ;
- / **Const .Angelescu** ministr. Lucrări Publ.
- / **Voicu Nițescu** ministr.Muncii
- / dintre **pierdanții** sau **opozanții semnificativi** :
- Maniu *** , **Mihalache, Titulescu , Lupu** ;

LD : și totuși, se schimbase ceva fundamental :

- / În spatele guvernului, în spatele fiecărui membru de Cabinet,
nu mai erau partidele susținătoare , ci doar frânturi individuale ;
- / Guvernul **nu mai era expresia Parlamentului**, deci a **voinței electorale**
- / **Guvernul nu era constituțional**
- / Rolul Regelui Carol era încă cel consacrat de **Constituția din 1923** .
- / Lovitura de stat nu avea consacrare juridică : **trebuia schimbată Constituția.**

* Notă .

După abdicarea lui Carol , **Maniu a declarat** că , în febr.'38,
 când **regele apelase la toți prim-miniștri** pentru a forma un **guvern de uniune națională** ,

el fusese singurul care refuzase această " *problematică onoare* " , fiind urmat ca atitudine de **dr. Lupu, Aurel Dobrescu și Ghiță Popp**. Tot atunci , preciza Maniu , **au fost eliminați din PNȚ : Călinescu , Ralea, Ghelmegeanu, Petre Andrei, Virgil Potârcă , Voicu Nițescu** , (Cf. AIC, fond PCM, dosar 80 / 1938, f.5)

1.) **Iuliu Maniu, C.I .C.Brătianu**, "*Memoriu*" adresat Regelui Carol II , febr.?mart.? 1938

[**Anexat de cei doi la un Memoriu adresat lui I.Antonescu , la 21 sept.'40**]

(AIC, fond Președinția Consil.de Miniștri, dosar 61/1940, f. 2-3)

[**LD : Câteva observații se impun :**

/ Inițial, în situația confuză din febr.'38, **Partidele politice nu au exprimat**

nici o rezistență activă contra noii Constituții ;

/ Treptat , pe măsură ce noul regim și-a " implementat " reformele izvorâte din textul constituției, **partidele au constatat scoaterea definitivă a lor din mecanismul politic de guvernare ;**

/ Cât privește drepturile augmentate ale puterii executive , el va face uz din plin de ele, **decretele-legi** succedându-se de la o zi la alta .]

/ În cazul documentului anexat **Memoriului** transmis de cei doi **lui Antonescu** , el trebuia **să-i dovedească lui Antonescu** că cele două partide democratice **ceruseră lui Carol revenirea la Constituția din 1923** , ceea ce-i cereau și lui, după abdicarea lui Carol . Dar asta este deja o altă etapă istorică .

/ Mie mi se pare semnificativ faptul că , **abia în 1938 , Maniu găsea Constituția din 1923 corespunzătoare , democratică , și prezenta un punct de vedere comun cu C.I.Brătianu .** Dar , din 1923 până în '38 , nu conținea cu criticile și cu cerințele de modificare]

"Sire,

" **Majestatea Voastră** a crezut necesar -pentru un moment dat - să schimbe **ășezămîntul constituțional** pe care se reazămă Statul nostru român.

A fost o încercare pentru care **nu ați întîmpinat nici o rezistență activă din partea partidelor politice."**

" Totuși, **s-a decretat și suprimarea partidelor de ordine, care au guvernat țara timp de mai mult de 70 de ani,** [...]

Această încercare **nu trebuie să constituie o stare permanentă, pentru că ea ar avea grave consecințe pentru Coroană și pentru Patria noastră."**

Maniu, Brătianu/ 1938

▣ **Anularea drepturilor și libertăților cetățenești**

"Întregirea României s-a făcut prin **alipirea unor provincii** , care trăiseră sub un regim **autocratic**, și populația lor , care avea revendicări pentru drepturile cetățenești, **a acceptat cu entuziasm să intre într-o țară de libertate și de participare la viața publică.** [...] **Deși , în noua Constituție se consfințesc principiile din vechea Constituție** ca : libertatea de gîndire, de asociație, de garanție a proprietății , de dreptate a judecăților, printr-o magistratură inamovibilă, pusă la adăpostul influenței guvernamentale, de administrație făcută de funcționari stabili, [...]

Decretele-legi permit azi nu numai interpretări care nu sînt în spiritul principiilor stabilite, dar chiar modificări și practici contrarii textelor constituționale.

Libertatea gîndirii, a presei, a asociațiilor,

este desființată printr-o cenzură , care nu mai permite ca opiniile să se poată exprima;

asociațiile politice au fost dizolvate prin suprimarea partidelor,

iar **suspendarea inamovibilității magistraturii** și

Decretul-lege care regulează soarta magistratilor,

îi pune pe aceștia la discreția Ministerului Justiției.

Opinia publică din România este **înăbușită și îngrijorată,**

iar un **popor care a trăit și prosperat în libertate** [...] trăiește în întuneric și la fiecare moment

se așteaptă la decretarea unor legi care îl asupresc,și-i ridică drepturile,pe care le-a cîștigat printr-o lungă luptă de emancipare. vezi fișier Carol și Sistemul de partid
Maniu ,Brătianu/ 1938

▣ Ruperea legăturilor dintre Tron și națiune

Astăzi ,cînd există un pericol real ,creat de chestia Cehoslovacă,
cînd se pune la ordinea zilei revizuirea fruntariilor,
și drepturile la autodeterminarea minorităților,
azi ,cînd contactul dintre rege ,guvern,și țară ,ar trebui să fie mai strînsă ca oricînd,
starea sufletească în care este populația țării devine un adevărat pericol
atât pentru **Coroană,cât și pentru Patrie.**

Dacă ,la un moment dat,**M.V.a crezut necesar să supprime garanțiile vechii Constituții,**
și să se izoleze de partidele politice.

azi, pentru întărirea țării și Coroanei,și pentru prestigiul României în lume,
pentru rezistența ei la fruntariile țării.

trebuie neapărat restabilită legătura slăbită între Tron și națiune,

și trebuie creată între români o solidaritate și un avînt ,

care să permită României să învingă pericolele ce o amenință.

Gîndul tuturor românilor,se îndreaptă în ceasul acesta către M.V.,
în convingerea că ea este pătrunsă de însemnătatea istorică a zilelor de azi,
de întreaga greutate a răspunderii lor și că

va reveni la vechile principii constituționale, pentru mîntuirea țării."

ss C.I Brătianu
președ.PNL

ss,Iuliu Maniu
președ.PNȚ

Guvern Miron Cristea (II) 30 mart.'38 - 31 ian.'39

2.) Formarea guvernului Miron Cristea II , 30 mart.'38

/ **Național -țărăniști în guvern / Dizolvarea partidelor politice /**

/ **Consiliul de Coroană / consilieri PNȚ /**

Formarea unui nou guvern / cu schimbări și numiri ulterioare / 30 mart.'38

("Argus" , " Universul" , 1 apr.'38)

[LD : câteva observații mai semnificative care confirmă planul relatat în jurnalul lui Călinescu :

/ dispar din **funcția de Secretari de Stat** sau de la ministere "**bătrânii**" (foști premieri sau ministeriabili de partide) sau " indecișii" în chestiunea lichidării Gărzii :

: **Tătărăscu,dr. C.Angelescu, dr.Ion Costinescu Văitoianu ,**

Iorga, Averescu, Argetoianu ,GMironescu ,

g-ral **I.Antonescu, vaidiștii C.Angelescu, Voicu Nișescu**

/ Pe măsură ce se " recrutează" oameni "**tineri**" din fostele partide, ei sunt numiți

la diverse ministere : **Gafencu, Ghelmegeanu, Ralea, Petre Andrei ,**

Mitiță Constantinescu , Eugen Titeanu .

/ O dată cu formarea noului guvern, s-au dat și decretele de **dizolvare a partidelor politice**

și de **înființarea a Consiliului de Coroană .**

Documentarea integrală : **fișier Guvern XVII**

Guvernul Miron Cristea II

<u>Numele</u>	<u>Funcția</u>	<u>Ex. -funcție</u>	<u>Apart. politică</u>
Grigore Gafencu	Ministr. Externe (înlocuește pe N.Comnen , 23 dec.'38)		ex-PNȚ
Armand Călinescu	Ministr. Interne , ad-inter.Sănătate (până la 4 apr. ; numit N.Marinescu)	ministr. Interne	ex-PNȚ

Petre Andrei
Mihail Ghelmegeanu

ad.inter. Educație Națională (până la 20 iunie; numit **Petre Andrei**)
Ministr.Educ.Naționale (înlocuște pe **Armd.Călinescu**)-ex PNT
Ministr.Lucrări Publice, Comunic. Ex-PNT
(înlocuște pe **C.Angelescu**)

Mihail Ralea

Ministr Muncii și Asigurări (înlocuște pe **dr.I.Costinescu**) Ex.PNT

▣ **Decretul 1422** : numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri)

(A.I.C. , fond PCM, dosar10 / 1938 , f.10-37)

- **GGMironescu** (fost președ.)

////////////////////////////////////

▣ **Decrete ulterioare de numiri / 1939-1940**

- **Ion Mihalache** (nr . 1357 , 17 apr.'40 ; semnat Carol-Tătărăscu)

- **Ion Mihalache își dă demisia** (nr. 2130 , 26 iun.'40 ; semnat Carol -Tătărăscu)

3.a.) **C.Z.Codreanu, Scrieri, documente** .Antologie Sfîntescu.

▣ **Codreanu >Iorga** (mart.'38) ▣ **Arestarea** (17 apr.'38) ▣ **Jilava** (însemnări)

▣ **Procesul** (23-25mai'38)▣ **Interogatoriu** ▣ **Acuzarea** ▣ **Apărarea** ▣ **CZC-autoapărare**

▣ **Martorii PNT** : **Iul.Maniu** , **g-ral Comănescu** Doc . din : **fișier G de F - XI - ,**

Procesul / Note stenogramă / 24 mai.'38

▣ **Martorii**

[LD : reține **absența martorilor principali** : copartizanii săi ; reține **frica , lașitatea, absența, unor martori** citați ; reține categoriile de **profesii, de vîrstă , de crez politic , al martorilor prezenți**]

Gral.M.Racoviță : în timpul **guvernării Maniu**,s-a pus la cale **întoarcerea prințului**

Carol ;acasă la **Tăslăuanu**,**a vorbit cu Codreanu,care a fost de acord.**

Mai tîrziu, cunoscîndu-l pe **generalul Zizi Cantacuzino**,după ce a stat de vorbă două ore cu

Codreanu,s-a alipit de el ,pentru că **<numai prin el este scăparea țării**

[...] **Niciodată ,nici dl. Codreanu și nici mișcarea legionară nu au avut un caracter**

subversiv,de primejdie pentru Stat.>

////////////////////////////////////

Gral Comănescu (**judecător în procesul din '34,membru PNT**)

A avut dese contacte cu el ; la **Carmen Sylva** ,în tabără,**le-a trimis și el o puțină cu brînză**

;CZC nu e capabil să facă acte contra siguranței statului. (p.346-347)

////////////////////////////////////

PROCESUL. ZIUA A III-a / 25 mai '38

[L.D. ca procedură,**Codreanu adresează întrebările,martorii răspund...**]

Iuliu Maniu .

- **CZC**: "De ce s-a făcut între noi **pactul de neagresiune** ,[alegeri'37]
cînd ideologiile noastre sunt atît de diferite ?"

- **Iuliu Maniu** : < Într-adevăr,**ideologia noastră și a dvs. sunt direct opuse și**
nici nu cred că ar exista în țara aceasta două partide cu o adversitate mai
categorică decît ale noastre.> Face apologia democrației,apoi:

<Garda de Fier este totalitară și în cotra democrației.

Partidul dlui Codreanu este un partid antisemit,partidul nostru nu este antisemit.

În afară de aceasta **ne deosebește metoda de luptă politică.**

Date fiind aceste deosebiri ideologice,este firească întrebarea :

cum de am ajuns să încheiem o înțelegere electorală ?

Motivul este dublu .Întîi un motiv personal.

Nu l-am cunoscut pe dl **Codreanu** pînă am făcut pactul de neagresiune.

Am urmărit însă cu atenție activitatea și atitudinile dsale.

Am putut constata ,din partea d-sale, **sinceritate** în acțiune, **consecvență** și **tenacitate**, calități care se găsesc atât de rar în viața noastră politică și la conducătorii vieții politice. Pentru aceste motive **i-am întins mâna cu încredere și cu plăcere**.

[...]au mai fost și **motive de factură politică**.

/ **DI.Codreanu,ca și mine**, crede că pentru o viață sănătoasă națională și de Stat, este absolut necesar **respectarea demnității naționale**.

Ori,prin numirea dlui Tătărescu ca primministru, **s-a atins grav** nu numai **demnitatea națională,dar și spiritul Constituției**.

De aceea **a fost cazul să ne dăm mâna**,pentru a face ca națiunea să respingă această încercare de a izbi în demnitatea națională.**Am reușit**.

/ **DI Codreanu crede,ca și mine**, că **ideea națională** este factorul vital în propășirea unei națiuni. **Dsa crede,ca și mine**,că **Statul**,cu toată puterea sa , trebuie să perfecteze **calitățile** fără seamăn de frumoase ale **poporului român**, **sustinator de Stat** și să-i dea posibilitatea ca,punându-i- se la dispoziție mijloacele materiale,culturale și sociale,**să-și poată împlini misiunea** pe care o are în această parte a lumii.

/ **Adevărat** că **dl Codreanu** are în concepția sa **un element**,acel al **antisemitismului**, **pe care eu nu-l aprob**, **dar ideea fundamentală este identică**.

/ În afară de aceasta,**dl Codreanu este de aceeași părere cu mine** că,

fără a respecta **regulile de corectitudine** în viața particulară și publică

și fără a ține seama de **morala creștină**,nu se poate asigura **dănuirea unei națiuni**,

și că **părăsirea acestora** ar însemna și pentru poporul nostru ,ceea ce a însemnat și pentru multe popoare în trecut :**distrugere și peire**.

Pentru aceasta **suntem de acord** în **tendența de a impune** în viața particulară ,socială și publică,**corectitudinea,onoarea și morala creștină**,

pe care azi -durere - **atîți o calcă**.

"Toate acestea au fost îndemnuri hotărîtoare pentru a face o înțelegere cu dl Codreanu și **îmi pare bine că am făcut-o** ." (p.351)

- **CZC: A folosit PNL** în lupta electorală cu opoziția **Poliția,Jandarmeria și Siguranța ?** [**președintele se opune acestei întrebări**]

Au protestat partidele de opoziție împotriva **ingerințelor electorale ?**

S-au folosit de ordinele date,ca dovezi ?

- **Maniu** : <Într-adevăr,**în toate alegerile,afară de cele din 1928 și 1932** pe care le-a făcut **partidul național -țărănesc** ,

guvernul a folosit puterea executivă ,Jandarmeria și Siguranța ,

pentru scopurile electorale ale partidului de la guvern [...]

Partidele de opoziție totdeauna au năzuit **să pună mâna pe ordinele secrete**

prin care **se îndruma forța publică** de a împiedica opoziția

în acțiunea și mișcările sale politice.

Astfel,eu însumi,în anul 1927,am avut în mîna 18 ordine secrete -confidențiale - ale puterii publice [...]Aceste ordine secrete **le-am publicat** în ziare.

Mai mult,**m-am dus personal** la președintele Consiliului ,**Ionel Brătianu**,

și i **le-am prezentat într-un memoriu** ,pentru a protesta contra acestor ingerințe.[...] >

- **CZC: "Dacă acest fapt al deținerii de acte de către un șef de partid de opoziție** , ar constitui **un act de trădare** ,sau ar putea periclita ordinea în Stat și **siguranța publică ?"**

- **Maniu** : < **Niciodată.A fost un uz constant** . >

- **CZC: În discuțiile avute ,și-a manifestat el graba de a veni la putere ?**

- **Maniu** :<**Nu.Din contră**,din conversațiile pe care le-am avut,am stabilit în privința aceasta o **deosebire de atitudine între noi** :**eu insistam ca ,drept rezultat al alegerilor, partidul nostru să vină imediat la putere** , [...]

pe cîta vreme dl **Codreanu** accentua incontinuu că **nu este grăbit**,

că are vreme,și că momentul său nu a sosit . >

- **CZC: a urmărit el și mișcarea sa să răstoarne ordinea în Stat?**

- **Maniu** : < **Dacă aș fi bănuț sau aș fi văzut așa ceva ,nu aș fi încheiat cu dta pactul electoral și nu aș fi dat mâna pentru o campanie politică** ,

pentru că am crezut întotdeauna și cred că ,pentru națiunea noastră și statul român,
cea mai mare nenorocire ar fi o răzvrătire ,o dezordine sau un război civil. >

- **CZC: ce au discutat pe probleme de politică externă ?**

- **Maniu :< Am constatat că suntem adversari pe această chestiune și
m-am silit să-l conving că singura politică externă corespunzătoare intereselor României este
aceea îndreptată către Franța,Anglia și marile democrații din occident.**

Dsa și-a arătat considerațiunile teoretice în celălalt sens.

Eu mi-am expus argumentele și vederile mele,Dsa a contrazis.

Întreaga această discuție a decurs pe tărîmul interesului obștesc,

Fără a fi putut observa la dl Codreanu vreun interes personal. >

- **CZC: "Dacă știe dl Maniu că propaganda mișcării mele ar fi fost conspirativă,
ocultă sau clandestină ?"**

- **Maniu :<În campania electorală am dat de organizații ale Gărzii de Fier care
se manifestau pe față,cu mare combativitate,făcînd manifestații fătîșe și energice,
de multe ori chiar prea energice ,pentru mine.>**

- **Primprocur R. Ionescu : "Crede dl Maniu că ar fi fost bine sau rău
dacă dl Codreanu ar fi pus mîna pe putere ?"**

- **Maniu :< Dl Codreanu este șeful unui partid,eu sunt președintele altui partid,
cu ideologie total opusă.De aici urmează în mod firesc că
eu nu aș fi crezut bine să vie la putere partidul dlui Codreanu.**

Toate partidele vreau binele țării ,însă realizat pe căi proprii.

Eu cred că singura cale bună este cea a partidului nostru. [...]

Dacă opinia publică va fi cu mine ,voi veni eu la putere.

Dacă opinia publică va fi cu dl.Codreanu,va veni d-sa.> (p.352-353)

////////////////////////////////////

Av. Hentzescu / 24.mai'38

▣ CZCodreanu - naționalist , patriot, nu rebel

**/ "Dacă acest om ar fi urmărit revoluția socială și rebeliunea,
nimic nu era mai ușor decît,lăsînd ura să clocotească ,să profite ,dînd apoi lovitura
catilinară. Corneliu Codreanu n-a fost însă un rebel,
n-a fost un agitator,urmărînd ascensiunea sa politică prin orice mijloace.**

**/ El a fost călăuzit de interesele supreme românești,care reclamau ordine,disciplină și
armonie sufletească.Pactul încheiat la sfrșitul anului 1937,dovedește maturitate
politică,curaj civic,dar și un superior sentiment de răspundere. [...]**

Sunt convins că **acțiunea atît de cuminte** din ultimele luni,

manifestată prin **acorduri electorale** și mai pe urmă

hotărîrea de a se retrage din alegeri ,**a fost determinată de**

spectacolul înfiorător al tragediei spaniole,

pe care supraviețuitorii români l-au adus și transmis celor de-acasă.[...]"

Procesul lui Codreanu / mai '38

3.b) Constantin Papanace , Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană ,

[Mss. Buchenwald , februarie 1943 ; Lămurire , Salo, dec. 1983 , 135 pag.]

Biblioteca Verde, nr 24, Editura "Armatolii" , Cetatea Eternă , 1984

C.Papanace / febr,'43,retro 'mart.'38

▣ Lovitura de Stat a lui Carol

" Era clar că **lovitura de stat** pentru **modificarea constituției** oferea **platforma legală**
pentru începerea unei **prigoane de totală exterminare a Mișcării Legionare** .

Ușurința cu care s-a realizat **coaliția tuturor oamenilor politici** , **angajarea Bisericii** ,

prin **Patriarhul Miron Cristea** , precum și împingerea **Regelui Carol direct pe scenă** ,

arăta că **forțele oculte naționale și internaționale** , **pregăteau lovitura decisivă.**

" Mai semnificativ însă decât toate acestea , mi s-a părut **atitudinea cercurilor Național -Țărăniște** locale, care desigur reflecta pe aceea a conducătorilor de la centru. Ca la un ordin, au început **să se desolidarizeze de Căpitan** și să-l atace pieziș.

Se insinua că **Maniu nu s-a înțeles cu " sceleratul" Corneliu Codreanu** , pentru că acesta îi cerea **să adere la o acțiune de lovitură de Stat** , pe care el însă a respins-o categoric , menținându-se pe linia strictei legalități ."

/Ofensiva lui Armd. Călinescu

În acest interval de timp, guvernul, tot sub paravanul Patriarhului Miron Cristea, căpătase o formă mult mai omogenă , **guvern la care n-a mai participat Alexandru Vaida, GGMironescu, Tătărașcu** , etc. Aici , cuvânt hotărâtor avea " **figura satanică**" a lui **Armand Călinescu** ,secundat de cealaltă "figură diaabolică" a vieții publice românești , Istrate Micescu . Era evident că se intra în faza represivă de executare a programului împotriva Căpitanului și a Mișcării Legionare . **Armand Călinescu a folosit scrisoarea către Iorga** , spre a sonda gradul de reacțiune legionară , cu gândul de a pune mâna pe Căpitan, și apoi pentru a paraliza orice reacțiune legionară . Instrucțiunea s-a făcut cu toată grija, Căpitanul a fost chemat la Consiliul de Război , apoi lăsat liber

C.Papanace / retro '38

4.a) **Istoricul Gărzii de Fier** , mss, retro' 20-' 38

(Arh.ISISP, fond XV, dosar nr. 451, f. 73- 90)

[LD: În opisul doc.scrie I.Gh.Micescu .Din conținut nu rezultă clar cine l-a întocmit ..

În acest mss, paginile sunt amestecate cu pagini din alte documente ,

- unele de-ale lui Armd.Călinescu, o biografie a lui Ion Antonescu - încât este greu de stabilit paternitatea .Preiau cu mari rezerve unele informații și interpretarea care se dă .

Coroborează cu explicațiile date de CZCodreanu la proces .... privind " informatorii "

Convențional, **voi pune ca sursă JNM ,] Doc.integral : fișier GdeF , - I - bis.**

JNM / 1938, retro' 27- '30

▣ **Legiunea Arhanghelului Mihail** ; ▣ **Organizare, acțiuni , atentate, procese**

JNM / 1938, retro' 31

▣ **Garda de Fier** ; ▣ **Guv.PNȚ : prima dizolvare**

JNM / 1938, retro nov.'37 - 10 febr.'38

▣ **Manifestarea ca partid a mișcării legionare ; ▣ Anti- carlism, anti-camarilism**

▣ **Codreanu -Maniu : tactică defensivă comună**

JNM / 1938, retro' 27- 1930

▣ **Legiunea Arhanghelului Mihail**

/ În 1930 , Gh.Beza (macedonean poaspăt înscris în Legiune) ,

trage asupra lui C.Angelescu (PNȚ) , în localul Ministerului de Interne ,

sub pretextul că război pe macedonenii colonizați în Dobrogea)

CZCodreanu este implicat în proces, dar este **eliberat repede** .

JNM / 1938, retro' 31

▣ **Garda de Fier**

▣ **Guv.PNȚ : prima dizolvare**

/ În ian. 1931 , elevul de liceu **Dumitrescu Zăpadă** , **atentează la viața ziaristului Emil Socor** , de la ziarul " *Dimineța*" . **Zăpadă devine "omul e încredere "** a lui CZC

Guvernul național -țărănesc , în fața acestor acte teroriste , decide pentru prima oară dizolvarea Legiunii Arhanghelului Mihail .

Se trimite un **mandat de arestare** pe numele lui **CZCodreanu** , cu următorul cuprins :
< **A încercat o acțiune împotriva formei de guvernământ statornicită prin Constituție și a încercat a face agitații din care rezultă un pericol pentru siguranța publică , prin organul Asociația Arhanghelului Mihail și Garda de Fier , având ca scop întronarea unui regim dictatorial , ce urma să fie impus la un moment voit de el , prin mijloace violente , în care scop partizanii săi erau pregătiți și îndemnați prin înarmări , instrucție quasi-militară , ordine, afișe, embleme , , discursuri , și întruniri organizate sau în întruniile publice. >**

Cu toate acestea, în **alegerile din iunie 1931**, organizația se aruncă în luptă electorală sub denumirea de **"Gruparea Corneliu Codreanu"** , **fără ca guvernul s-o oprească** .
Între 1928-1932, sub guvernarea PNȚ , **Legiunea a activat sporadic , dar vizibil.**

A participat la alegerile parțiale la Neamț și Tutova, câștigându-le .

Au folosit diverse forme de propagandă, dar **s-a impus marsul** .

Chiar schimbându-și numele - **Legiunea ... Garda ... Vulturii Albi ...** - aceste grupări au fost sub șefia lui CZCodreanu . .

[-----]

JNM / 1938, retro nov.'37 - 10 febr.'38

▣ **Manifestarea ca partid a mișcării legionare**

▣ **Anti- carlism, anti-camarilism**

▣ **Codreanu -Maniu : tactică defensivă comună**

[LD : pe o cu totul cale de investigare și documentare , găsesc în această sinteză **confirmarea unei concluzii la care am ajuns și eu .**

Anume că, în această etapă , **Codreanu adoptă o conduită partidistă, legalistă chiar , prin intrarea în jocul democratic constituțional .**

Cât de sinceră a fost ea, cât de mult a atârnat trecutul , cât de în contratimp cu conduita camarilei a fost ea .... **aceasta am încercat să relev la acest ultim capitol al mișcării legionare codreniste .]**

" **Prima și ultima manifestare ca partid politic propriu-zis** a mișcării legionare , a fost în alegerile din 1937 . Rezultatele dovedesc creșterea ei vertiginosă . "

Au ocupat atunci cu forța 71 de primării .

În ce privește pe MSR , **Codreanu , la fel cu Maniu, încă din 1935 , a adoptat p.d.v. că el este manevrat de " forțe oculte"**

La congresul de la Tg.Mureș (1936) au apărut " cauza" prințului Nicolae , cerând întoarcerea lui în țară .

La **10 febr.'38** , la ultima **întrevedere Codreanu-Maniu** (în casa d-nei Zoe Sturdza , str.Crețulescu , nr. 8) , cei doi **au examinat situația ,**

considerând noul regim ca fiind dictatorial , îndreptat , în special, asupra celor doi, și de aceea au hotărât o tactică defensivă comună .

Au stabilit ca , în caz de pericol, **cele două gruări să se carteleze.**

CZCodreanu așteaptă (speră) ca **Regele Carol să plece din țară** după ce Mihai devine major.

În caz de dispariție a unuia (Codreanu sau Maniu) ,

partizanii celui dispărut să urmeze necondiționat pe celălalt .

CZC este foarte informat privind mișcările autorităților .

În ultimul **Consiliu de Miniștri** [martie '38] s-a hotărât **dezlegarea de jurămintele depuse față de partidele politice , și mulți legionari au răsufat ușurați .**

Obligațiile asumate prin jurământul legionar :

înarmarea personală , participarea la marșuri , aducerea de aderenți .

JNM / 1938

▣ **Concluzie**

Așa a evoluat o mișcare pornită de 5 studenți , acum 15 ani :

" s-a menținut și a crescut prin crime, teroare și amenințări ,

cât și prin toleranța celor cari au putut s-o canalizeze ori s-o suprima , dar n-au făcut-o "

[LD aici se termină cele 16 pagini de istoric care , după părerea mea, au stat la baza rechezitoriului pregătit pentru procesul lui CZCodreanu și terminat cu 3 pagini intitulate " Consultatie " , semnate de JNMicescu]

Istoricul Gărzii de Fier / mart.'38 / retro 1920- 1938

4.b) Iuliu Maniu, Dinu Brătianu , Memoriu * către Carol II , oct .'38

/ Necesitatea revenirii la **vechile principii constituționale** /

(AIC, fond PCM, dosar 61, f. 2-3)

[LD : după Acordul de la Munchen . Pasajul este luat din cartea mea (p. 47-48)

Oare Maniu și Brătianu chiar să fi crezut că Regele va reveni la vechiul regim ?!

Oare , în aceste condiții, boicotarea noilor structuri de către Maniu și Brătianu

să fi fost cea mai potrivită formă de opoziție ?!]

" Astăzi, când există un pericol real , creat de chestiunea cehoslovacă , când se pune la ordinea zilei revizuirea fruntariilor și drepturilor de autodeterminare al minorităților, azi, când se impun o solidaritate a tuturor cetățenilor conștienți , cărora li se cer sacrificii bănești , iar mâine și trupești , azi când contactul dintre rege , guvern și țară ar trebui să fie mai strâns ca oricând, starea sufletească în care este populația țării devine un adevărat pericol atât pentru Coroană , cât și pentru patria noastră . "

Dacă , la un moment dat , regele a considerat necesar să suprima vechea Constituție și să se izoleze de partidele politice ,

în condițiile din toamna în curs, România ar avea nevoie " pentru rezistența ei la fruntariile ce o amenință " să-și restabilească legăturile dintre Tron și națiune ,

prin revenirea la vechile principii constituționale "

Maniu -Brătianu / oct .'38

Notă* ---[LD : Pasaj luat din cartea mea (p. 49) .

Fabricius, se referea la un Memoriu al celor doi lideri , care n-ar fi ajuns la Rege ci la Armand Călinescu .Eu cred că este vorba de același .

Fabricius raporta lui Ribbentrop că lui Dinu Brătianu - sub influența lui Gh.Brătianu și ținând cont de pățania Cehoslovaciei - **i s-a zdruncinat încrederea în Franța.**

Fabricius vedea în această amară deziluzie , **posibilitatea anihilării poziției intrasigent filo-franceză din România** , mai ales că , din surse neoficiale, auzise că și Iuliu Maniu și-ar fi schimbat poziția , devenind un " **avocat**" al apropierei de Germania .

Nu a fost prima dată când Fabricius se înșela privind atitudinea politicianilor români ..]

În realitate, la 30 / 31 oct. 38 , cu asentimentul regelui și a lui Grigore Gafencu ,

George Brătianu a plecat într-o călătorie în Germania pentru a se edifica asupra concepției și atitudinii conducătorilor Reichului față de chestiunea fruntariilor statelor din sud-estul Europei . " **Spiritul munchenez** " provocase și aceste " **călătorii muncheneze** " , o " **psihoză muncheneză** " ...

---

5) Național -țărăniști în Frontul Renașterii Naționale , 15 dec.'38

/ Național-țărăniștii : Ernest Ene, Virgil Potârcă , Casius Maniu (fratele lui Iuliu)

Demostene Botez (după ce a demisionat din redacția " Dreptății")

Dem I.Dobrescu ș.a. Mai apoi :

/ Național -țărăniștii : I.Răducanu , I.Lugosianu, V.Beldie,

I.Sauciuc -Săveanu , V.Jinga , Ion Suciuc, Aurel Vlad ,

Vezi fișier Sistem de partid XVI

6.) Gr.Gafencu (noul ministru de externe) , declarații , 23 dec. '38

[LD : aducerea sa la Externe , legată de **suprimarea Gărzii de Fier** ? Doar în parte .

În realitate , situația **României după Munchen** s- a complicat „,încât se poate vorbi de **prima breșă serioasă în sistemul de alianțe** în care evoluase România după 1919, dacă nu de **încheierea unui ciclu diplomatic**, în orice caz de **simptomele** care au secondat sfârșitul aceluia ciclu. **Liniile de demarcație** ale acestei schimbări , pe plan intern și extern , nu coincid calendaristic , dar **se interferează cauzal** .

Instaurarea **regimului totalitar carlist** (10 febr.'38) ; lichidarea sistemului democratic pluralist (noua **Constituție**) ; reprimarea Gărzii de Fier prin **asasinarea lui Codreanu** (29/ 30 nov.) ; străduițele pentru prevenirea tendințelor centrifugale minoritare , legate de agresivitățile revizioniste (Anschluss, Munchen) ; dorința de găsire a unei soluții în **dramatica problemă evereească** ; crearea **Frontului Renașterii Naționale** (16 dec.'38) ș.a. , ș.a **sunt verigi** (episoade) din această **mare schimbare la față a României** .

Fiecare în parte și toate la un loc, au reprezentat **eșecurile parțiale ale consolidării democrației în România Mare .]**

În explicațiile pe care i le-a dat lui Stelzer în legătură cu **asasinarea lui Codreanu** , **Gafencu** i-a mărturisit că **grupul PNȚ** din care făcea parte **nu a aparținut de " facțiunea guvernamentală "** [LD :**aluzie la Maniu -Mihalache**] **care se pregătea să răstoarne guvernul** ,

ci declarase că **se pune la dispoziția pentru a ajuta să salveze țara** .

(Cf. **Les archives secrets de la Wilhelmstrasse** , p. 411)

////////////////////////////////////

În lucrarea sa memorialistic -diplomatică , de altfel, el a afirmat că aducerea sa la departamentul afacerilor străine (23 dec.'38) a fost legată de **suprimarea mișcării gardiste** și de **necesitatea întăririi politicii externe** consacrată în exclusivitate intereselor țării .

(Cf. **Préliminaires de la guerre a l'est . De l 'accord de Moscou** (21 aout 1939) **aux ostilités en Russe** (22 juin 1941) , Eglhoff, Paris, 1944 .

////////////////////////////////////

Gr.Gafencu / 23 dec.'38

7.) **Decretul -Lege** : Crearea Frontului Renașterii Naționale , **15 dec.'38**

/ Primul nucleu FRN : **oameni din toate partidele politice** /

/ **Al.Vaida Voevod** , - **președ. FRN** /

/ **național -țărăniști** : **Armd.Călinescu** , **Gr.Gafencu** , **Petre Andrei**, **M.Ralea** , **M.Ghelmegeanu** ; **foștii premieri** **GGMironescu**

Au aderat din prima zi :

Ernest Ene, **Virgil Potârcă** , **Casius Maniu** (fratele lui Iuliu) **Demostene Botez** (după ce a demisionat din redacția " Dreptății") **Dem I.Dobrescu**

Expozeul lui Gafencu, cuvântările de Anul Nou , opiniile din presă , publicarea Regulamentului FRN (3 ian.'39) având enunțat ca principal deziderat întărirea și apărarea țării, a fost urmată de noi adeziuni la FRN . :

Foști național -țărăniști : **I.Răducanu** , **I.Lugosianu**, **V.Beldie**, **I.Sauciuc -Săveanu** , **V.Jinga** ; ș.a.

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39

-----

7. Demisia și reconstituirea **Guvernului** , emanație a FRN , **1 febr.'39**

- (" Timpul " , an III , nr. 360, 3 febr.'39)
- **IPSS Miron Cristea - președ. Consil. de Miniștri** (bolnav, nu participă)
  - **Armand Călinescu** - vicepreședinte (apoi președ.) , ministru de Interne ,
interimar la Apărare Națională
  - **Grigore Gafencu** - Externe (continuă)
  - **Petre Andrei** - Educație Națională (continuă)
  - **Mihail Ghelmegeanu** - Lucrări Publice și Comunicații (continuă)
  - **Mihail Ralea** - Muncă (cotinuă)

Guvernul Miron Cristea / Armand Călinescu

-
- ▣ **Ocuparea Cehoslovaciei** , 15- 16 mart.'39
(Germania ocupă Boemia și Moravia ; Ungaria ocupă Ucraina Subcarpatică)
  - ▣ **Încheerea tratatului economic germano- român**, 23 mart.'39
-

8.) Starea de spirit : apropierea Germaniei de granițele românești, 17-26 mart.'39

Dare de seamă a Centrului contrainformativ nr 1 , către Statul Major Corp IV Armată ,
(Arh.ISISP, fond XII , dosar 2454, f. 7-10)

[LD : Nu se mai vorbește de partide , se folosește expresia " în cercurile " !

După ce prezintă starea de îngrijorare a populației, hotărârea de apărare a granițelor ,
comentariile nefavorabile la adresa acțiunilor lui Hitler , desamăgirea față de atitudinea statelor
mari democratice care nu au sărit în ajutorul Cehoslovaciei ....]

a.) S-a difuzat diversiunea că populația Ardealului manifestă **tendințe de autonomie** ,
divesiune difuzată de agenți unguri și germani, **pusă pe seama lui Iuliu Maniu** *

* **Notă** . Poziția obstructionistă a lui Maniu față de guvernul și instituțiile regimului,
a lăsat loc unor atari speculații .Maniu își va preciza fără echivoc atitudinea ,
mai ales în vara 1940 . -----

9.) Opoziția anticarlistă față de legea electorală, alegeri , parlament , 16 mai .'39

[LD : preiau din cartea bine, unde este prezentat f. bine episodul (p. 235)]

După începerea campaniei electorale, **opozitiia anticarlistă** s-a agitat în forme destul de
prudente și limitate , pentru a-și defini conduita față de noua instituție legislativă .

▣ **Consfătuirea de la casa CICBrătianu**

La 16 mai, la locuința lui CICBrătianu , s-a desfășurat **o consfătuire** restrânsă la care ,
deși fuseseră invitați lideri și membri ai fostelor partide, aflați în dizidență ,
participarea a fost sub așteptări .

Au lipsit , repet , dizidenții : **Maniu și Mihalache, social-democrații , gogo-cuziștii, vaidiștii** .

Au participat **câțiva liberali** - **Gh.Brătianu, Al.Lapedatu, I.Nistor Atta Constantinescu** -
câțiva național-țărăniști - **Dr.Nicolae Lupu, Virgil Madgearu** , ș.a.

Liberalii nu admiseseră prezența la consfătuire a **comuniștilor** ,
care trimiseseră și ei **o scrisoare în 7 puncte** .

▣ **Scrisoarea- propunere a lui Iuliu Maniu**

[LD : oricâtă simpatie ai nutri față de Maniu , nu se poate reprimă impresia unei **lipse de realism politic și imaginație** (sau de viclenie delibertă)
a **opozantului de la Bădăcin** .

Să propui , în vara anului 1939 , convocarea **parlamentului din nov. 1933** ,

pe care l-ai socotit " ilegal" și ai luptat 4 ani ca să-l răstorni ;

să propui **convocarea unui parlament paralel** (ca în 1923 , la Constituantă !) ,

alcătuit din deputați ai fostelor legislaturi , evident " opozanți" lui Carol ;

era o dovadă , fie de viclenie , fie de utopie , dar , în tot cazul , **nerealizabilă]**

La consfătuire , s-a pus în dezbatere o **scrisoare a lui Iuliu Maniu către CICBrătianu** în care **șeful PNȚ propunea două posibile manifestări** față de **parlamentul Fronului Renașterii Naționale :**

1. **Convocarea parlamentului ales în nov.'33** (sub guvernul Igh Duca) , care asigurase **legislatura guvernării Tătărescu** ('34-'37)
2. Alcătuirea unei consfătuiri (întruniri) formată din cca **100 foști parlamentari** , care să reprezinte un **parlament opozant** și să-și desfășoare lucrările în **paralel cu parlamentul ales** .

La fel ca în februarie 1938 , **liderii opoziției anti-carliste n-au ajuns să adopte o poziție unitară** ,mărginindu-se ulterior la transmiterea unor **scrisori -protest către guvern** , la unele acțiuni de **propagandă electorală** pentru candidații simpatizați , la **boicotarea altora** , și **la absența din noul parlament** .

Consfătuirea opoziției / 16 mai '39

10.) Deputați și senatori : aleși , numiți , de drept , 2, 3 , 4 iunie '39

(A IC, fond PCM, dosar 169 / 1939 ; "România" , 1-4 iun.'39)

[LD : 30 mart.2004. Mărturisesc că sunt încântată preiau paginile din cartea mea , pentru că le consider realizate . (p. 252- 255) Voi urmări , însă , cu precădere , implicarea **oamenilor din vechile partide politice** , pentru a demonstra **neschimbarea clasei politice** în noul regim și , prin asta , **să pun în discuție însăși esența sa**. Pentru că , dacă la **membrii guvernului și al altor instituții** , se adaugă **parlamentarii....** este foarte **greu de susținut** că , în perioada 1938-1940 , România a fost condusă de o altă galerie de oameni politici . Exceptând , un număr restrâns de senatori de drept , care au adoptat pasivismul parlamentar, Parlamentul FRN a funcționat , în limitele impuse de legile noi și în conjuncturile ce s-au precipitat în acea vară a anului 1939 .] Vezi fișier : **Parlament X**

[------]

Senatori numiți de rege ...

Printr-un decret dat după alegeri (5 iunie) apărea **lista senatorilor numiți de rege** , pentru o **perioadă de 9 ani** (adică până în 1948 !) listă ce cuprindea **numeroși oameni politici** care , fie că **nu candidaseră** , fie că **nu reușiseră în alegeri** .

Pe lângă **senatorii de drept** , **senatorii numiți de rege** au completat un **Senat foarte asemănător cu profilul Adunării Deputaților** din vechile legislaturi , cu singura deosebire că , **formal, toți erau acum în FRN !**

Printre aceștia :

consilierii regali , membrii fondatori FRN ,membrii Consiliului Superior FRN :
- foști PNȚ : GGMironescu ,Dimitrie Gusti , Ion Pelivan , Iuliu Hațieganu ;

[------]

Senatori de drept...

Deputații și senatorii aleși pe listele FRN , nu aduceau prea multe nume noi , față de legislaturile partidiste . Pe lângă mulți care și-au ocupat locul **de senatori pentru că fuseseră deputați** , doar **câțiva și-au declinat acest drept :**

Iuliu Maniu , Ion Mihalache, dr.Nicolae Lupu, Aurel Dobrescu , VPSassu , Grigore Iunian și alți câțiva . Ei nu s-au prezentat la deschiderea noului parlament , **refuzând să îmbrace uniforma FRN și să presteze jurământul** .

Iuliu Maniu ...

[LD : 1 aprilie 2004 . **Iuliu Maniu reprezintă un caz aparte** . Am constatat că el a boicotat și Constituanta din 1923 , și parlamentul propriului partid , fie pe scurtă vreme la Restaurație (iun.1930) fie pe o mai lungă perioadă (guvernarea Vaida '32-'33) și parlamentul legislaturii liberale ('34 -'37) .

"Retragerea la Bădăcin" nu a fost o simplă metaforă sau o găselniță gazetărească .

Formula "**boicotului pasiv**" - armă de luptă națională folosită de ardeleni în vremea

imperiului austro-ungar - a fost "**replantată**" de Maniu în România Întregită ,
dând **semnificație viziunii lui politice conservatoare** .
Unii oameni politici , istorici de atunci și de mai târziu, mai ales cercurile " maniste" ,
au transformat atitudinea lui Maniu fie **într-o dovadă de anti-carlism intrasigent**
fie de **intuiție vizionară** . Nu împărtășesc această opinie. Iar în anul 1939 ,
n-o împărtășeau mulți oameni politici care , nici într-un caz , nu puteau fi bănuți
de " pro-carlism" sau de trădare națională .]

Iuliu Maniu și- a explicat **boicotul parlamentului FRN** mult mai târziu,
când regimul fusese înlăturat iar Carol II silit să abdice și să părăsească țara .
Într-un **Memoriu** adresat lui **Ion Antonescu** (un alt tip de politician cu însușiri aparte) ,
liderul PNT respingea criticile acestuia , argumentând :

**< Nevoind să avem nimic comun cu regimul regelui Carol II , senatorii de drept ai PNT
au refuzat să-și exercite mandatul în condițiile create de acel regim [-----]
spre a nu colabora nici măcar în calitate de opoziție,
într-un regim care pentru noi era absolut evident că va duce țara
la un dezastru extern și intern sigur.
prezis în mod formal și repetat de subsemnatul . >**

(Cf. AIC , fond PCM, dosar 49 / 1940, f. 2-5)

"**Previzunile**" acestea el le făcea în **toamna anului 1940**, după ce România suferise
gravele amputări teritoriale .Atunci, în **iunie 1939** , Maniu a făcut din condițiile puse - uniforma
și jurământul - o încercare de **hărțuială îmbufnată** , **deși Iorga** (președ. Senat) ,
apoi **Argetoianu** (următorul președ.Senat) și alți politicieni , **au insistat**
ca el să asiste la lucrările parlamentului . (Cf. "România" , 14 iun.'39)

După ce a fost **decăzut din drepturi** , însă, **a dat în judecată pe Călinescu** (prim-ministru)
și Iorga (președ. Senat) **cerând anularea actelor administrative** de autoritate
prin care **își pierduse mandatul de senator** , pe legislatura în exercițiu .

(Cf. "Porunca Vremii" , 28 iun.'39)

Alegeri iun.'39 /

**11.) Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7, 9
iun.'39**

Președinți : Iorga apoi **Argetoianu** (Senat) , **Vaida** (Camera Deputaților)
/ absența opoziției / apelurile la solidaritate națională /
/ ridicarea mandatelor senatorilor boicotați /

▣ **Opoziția**

Opoziția anticarlistă democrată - senatorii de drept - era **absentă** .

Nici vorbă de **preconizatul parlament-opozant** ,

nici vorbă de **opoziție în parlamentul ales** .

După multe insistențe rostite la tribuna parlamentului, după un schimb de comunicări ,
scrisori, tratative și discuții între Biroul Senatului și grupul opozanților pasivi,
la începutul lunii iulie , **Senatul a hotărât să ridice dreptul de executare**
a mandatelor senatorilor care refuzaseră să depună jurământul

("România " , 24 iun.'39 ; " Universul" , 10 iul.'39)

Nicolae Iorga / 9 iun. '39

▣ **Parlamentul de ieri și de astăzi .**

(D.S, MO nr. 2 , șed din 9 iun.'39 , p.10-12 ; "România " , 16-18 iun.'39)

[**LD : Iorga** expunea unul din memorabilele sale **discursuri parlamentare** ,
în care fiecare frază , fiecare cuvânt , transmitea un gând , explica o situație confuză ,
lega organic trecutul de prezent , aruncând o punte spre viitor , îndemnând la **meditație**

și solidaritate pentru cele mai de preț avuții naționale : **ființa unității de neam și de stat** .
Nu se lasa contaminat de oportunismul politic al momentului .

Nu hulea vechea organizare parlamentară , nici pluripartidismul , nici funcționarea normală a **mecanismelor democratice** ale puterilor în stat .

Preamărindu-le marile merite în clădirea României moderne , el pleda , în ceasul istoric al momentului 1939, pentru **unitate și solidaritate națională** .

În acest context , el își exprima **măhnirea** că unii politicieni **nu puteau uita trecutele guvernări și legislaturi parlamentare** , foloasele unor privilegii și remunerații, ineficiența speculațiilor ideologice , recurgerea la conspirații sau la cutezante acte de terorism .
Într-o formulare complicată , plină de aluzii și metafore , **el nu se prezenta ca un adulator al regimului personal carlist,** în sens vulgar , **dar justifica prezența sa în diversele instituții ale noului regim** și critică atitudinea adoptată de **opозиția pasivă** .

Iorga **va demisiona de la președinția Senatului** (15 iunie) , pe motive de procedură parlamentară și de aplicare a Regulamentului .El va continua , totuși, să ducă **o intensă activitate în Parlament, în FRN, în Consiliu de Coroană ,** încât gestul său nu poate fi taxat de opoziție față de regim .]

" Dar **străbătând atâta lume și atâta omenire** și văzând **cum se ridică ideile și cum cad,** înțelegând **psihologia foarte complicată** din care **se face omul**

și în care **nimeni nu este cu totul bun și nimeni nu este cu totul rău,**

și în care **în toate afirmările cele bune este și o parte de greșeală ,**

și **în toate greșelile este ceva pentru a le îndrepta** [-----]

eu nu sunt capabil de a aduce o altă pasiune

decât pasiunea pentru interesele fundamentale ale țării și ale națiunii . [-----]

eu mă adresez , peste dvs, cei prezenți, și **la cei care sunt absenți** ,

pentru a le spune de aici , cred și în numele dvs, a le spune un lucru , care nu este numai sincer pentru mine , dar este în același timp foarte folositor pentru țară.

Ce îi oprește de a fi cu noi ? Aceasta este întrebarea. **Anumite forme ?**

Ce plătesc formele acum , când **se joacă soarta însăși a națiunilor**

și dăinuirea statelor ?" (D.S, MO nr. 2 , șed dinm 9 iun.'39 , p.10-12)

Parlament / 9 iun.'39

12.) Deschiderea Parlamentului / protocolul parlamentar / 7 iun.'39

Mesajul regal / Jurământul parlamentarilor / Apel la solidaritate /

(DAD, MO 1, șed. din 7 iun.'39 , pag. 1- 4)

(AIC, fond PCM, dosar 169 , 199 / 1939, p. 10-12)

[LD : caracterizarea generală din cartea mea este foarte bine realizată . (p. 255 - 263)

De data asta , urmăresc însă **cu precădere , referirile la regimul parlamentar**

democratic pluripartidist , de până în 1937 și **motivațiile colaborării** sau

refuzului de participare în noul parlament. Ceremonia Mesajului a durat 30 de minute .

și a fost urmată de depunerea **Jurământului** parlamentar .]

▣ Mesajul Regal

"Încă **din clipa în care am urcat treptele Tronului** , nu am încetat de a face stăruitoare **apeluri la unirea tuturor forțelor** vii ale țării , pentru o **colaborare rodnică și patriotică** .

Și deși multă vreme **alte interese au precumpănit, întârziind** opera de consolidare a Statului și **primejduind** însăși existența lui, prin frământări și discordii , totuși în ceasul suprem , **poporul Meu și-a regăsit liniștea salvatoare** .[-----]

Carol II

[**Frontul Renașterii Naționale**]

"Aceeși însuflețire am văzut reînnoindu-se după un an ,

prin înscrierile în **Frontul Renașterii Naționale** "

(aplauze prelungite , îndelung repetate)

[**Alegerile**]

lar **participarea la ultimele alegeri** , cea mai însemnată din câte au existat în trecut cu prilejul

consultărilor populare , a venit să arate pentru a treia oară **adâncă prefacere ce s-a împlinit** în sufletul Națiunii , **mulțumirea ei și definitivă alipire la noile orânduiri . "**

Mesajul Regal / 7 iunie '39

////////////////////////////////////

După plecarea Regelui , guvernul ia loc pe banca ministerială .

Directorul general C.Dobrescu (delegat secretar general al Camerei)

citește **dispozițiunile privitoare la jurământ :**

"Membrii Adunărilor Legiuitoare **sunt obligați** , înainte de a intra în exercițiul mandatului lor , **să depună jurământ** . Jurământul se face prin citirea formulei , după care , prin apel nominal , deputații sau senatorii pronunță cuvântul "**Jur**" .

Deputații sau senatorii care refuză să jure pur și simplu după formula arătată de această lege , **pierd fără nici o altă formalitate , mandatul lor .**

Jurământul .

< **Jur credință Regelui Carol al II-lea .**

Jur să păzesc Constituțiunea și legile Țării ,

să mențin unitatea națională

și să apăr integritatea teritoriului României . >

////////////////////////////////////

Depunerea jurământului

[LD o să încerc gruparea lor pe culorile politice ale fostelor partide]

Ex național -țărăniștii :

Senatorii : Aurel Birtolom (ginerele lui Șt.Cicio-Pop) , Sever Dan, Iuliu Hațiegan , Teodor Iacobescu , I Juvara (?) , GGMironescu , Goroslav Mladenatz , Ion Pelivan, Nic.Penescu ,

Deputații : Algiu Constantin, Petre Andrei, Constantin Angelescu , Vasile Beldie, Armand Călinescu , Silviu Dragomir, Gafencu Grigore , Mihail Ghelmegeanu , Leanca Constantin, Lugojanu Ion, Ion Lupaș, Măță Alexandru , Nicolae Mischie, Iuliu Moldovan, Voicu Nițescu , Virgil Potârcă , Radu Portocală , Ion Răducanu, Rădulescu -Motru, M.Ralea, IDSimian,

Mesajul regal / Jurământul / 7 iun.'39

13.) Al.Vaida- Voevod , președintele Adunării Deputaților - discurs , 7, 9 iun.'39

Deschiderea Parlamentului ; alegerea organelor ; protocolul parlamentar

(DAD, MO nr. 1 și 2 , șed din 7 și 9 iunie '39)

[LD : între ședința de deschidere a parlamentului și intrarea în lucrările propriuzise, pe 7- 8 iunie , au fost marea defilare a FRN, a Străjeriei, cu prilejul Restaurației .

La defilare , în uniformele de vară (albe) ale FRN ... a defilat toată " floarea " clasei politice românești .]

[LD : **2 apr.2004**. Mă apropii de momentul când va trebui să realizez **profilul politic al lui Vaida** Este , alături de Iuliu Maniu , una din **cele mai importante figuri istorice** pe care a dat-o Ardealul. De la **tânărul parlamentar român** în Parlamentul de la Budapesta , la **fruntașul PNR** , la **unionistul din CNR (1918)** , la **președintele Adunării Deputaților** din România Mare (1919) , **prim-ministru** care a încheiat Tratatul de pace ... **premierul din guvernările PNT** , la **președintele Frontului Românesc** , la președ. Camerei Deputaților din regimul carlist ... la **arestarea și moartea sa în pușcăria comunistă de la Sighet** ... este o viață , este o carieră impresionantă de om politic, care nu poate fi cuprinsă într-o caracterizare generalizată de dicționar.

Uneori alături de Maniu , alteori făcând **opinie diferită** , ajungând la **adversitate și dușmănie**, **revenind la prietenie** abia în anii de dictatură antonesciană și comunistă , ... atât în epocă , cât și mai târziu , a avut parte de o **mai diminuată recunoaștere**, conduita lui a fost **taxată contradictoriu** , iar aureola lui de luptător pentru idealul național a purtat **pecetea minimalizării, a contestării sau chiar a blamării**.

De ce ? Ce l-a diferențiat de Maniu ?

O parte din răspunsuri se găsesc în istoria perioadei, până la acest moment .

O parte din răspunsuri se găsesc în acest discurs. Iar eu va trebui să mă pronunț .

Cine a avut dreptate în 1938-1940 : Vaida sau Maniu ? Dintre ei doi, cine a fost vizionar ?

Vaida -colaboratorul regimului personal al regelui Carol ?

Maniu -contestatarul și opozantul aceluiaș regim ?]

Al.Vaida -Voevod / 9 iun.'39

Doc.integra : [fișier Vaida II](#)

▣ Crez : **ideea națională și reforma socială**

Suveranitatea / Democrația/ Degenerarea democrației / Politicianismul /Lupta între frați/

▣ **Eșecul democrației partidiste**

Votul = demagogie + spiritul de turmă / Partidele = clanuri politicianiste /

▣ **Regele salvator : înțelepciune, curaj , conducere .**

▣ **Adeziunea poporului la chemarea regală / generațiile : FRN - Străjerie** ▣ **Apel la**

uitarea trecutului și solidaritate națională

"Fostele" partide / "Fostele" adversități opozante / Gata cu " bisericuțile " !

Suveranitatea . . .

" De la revoluția franceză încoace , **democrația a stăpânit spiritele și credințele cele mai bune** . Veacul al XIX-lea - după ce s-a deșteptat după coșmarul pe care l-a provocat Metternich - a crezut că s-a născut **era fericirii , a suveranității** , când omenirea își va putea croi soarta **fără să fie veșnic dusă de căpăstru , de oligarhie .**

Democrația ...

" Dar , **ar însemna să tăgăduim o realitate și să fim nerecunoscători față de evoluția istorică** , dacă nu am recunoaște că **ideile democratice au fost la baza progresului** , și că, mai cu seamă noi, **Românii, nu avem dreptul să criticăm sau să ne batem joc de acele idei generoase** , care au făcut cu puțință ca **Nația noastră** , după milenii, să se ridice la nivelul de astăzi și **să ajungem acolo** ca , din colibe, țăranul român de pe toate plaiurile să poată intra în Palatul Regal din București "

(**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

Degenerarea democrației ...

" Dar , ca pentru toate lucrurile și construcțiile omenești , **a venit vremea degenărării și pentru ideile la început atât de înalte și generoase și ne-am pomenit cu excrescențele politicianiste ale democrației clasice ,îmbătrânite , și, pe încetul, degenerate .**

Politicianismul ...

" Am avut și noi parte de **politicianism** și, să recunoaștem, **fiecare ne-am avut partea** , în proporția activității cu care am participat la treburile publice ; fiind că bietul om este un instrument în atât de complicatele componente ale vieții publice și, **fie șef, fie subșef, fie simplu soldat** , trebuie să meargă înainte după **o anumită ideologie** și după **comandamentele de forță majoră** pe care i le impun situațiile .

Am fost cu toții vinovați .

Lupta între frați ...

" .Eu am crezut în puterile democratice .

În Ungaria , salvarea noastră nu putea să fie decât în înfăptuirea reformelor democratice și sociale (**aplauze puternice**)

În România Mare ne-am pomenit că , în loc să ne apucăm cu forțe unite , să punem pe vecie temelii de nezdruncinat acestei țări , am ajuns , din cauza politicianismului , să ne războim frate cu frate , să se urască tată cu fiu, să meargă **zavistia până între copii , în familii**

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ **Eșecul democrației partidiste**

"Atunci , dându-ne seama , a trebuit toți care judecăm destul de obiectiv, ca și poporul , care nu știe multă doctrină , dar are sedimentat în suflet însemnata experiență milenară , **să ajungem la aceeași concluzie : nu mai merge așa înainte** , fără să riscăm să ne ruinăm, fără să ne distrugem însăși țara și viitorul acestui neam . (**aplauze prelungite**)

Votul = demagogie + spiritul de turmă

" **Suveranitatea poporului ?** Odată și o dată , **la ani de zile, își dădea votul** ;

iar votul , la o parte a alegătorilor , era de cele mai multe ori **rezultatul demagogiei deșănțate**

, a făgăduințelor care nu se puteau împlini , iar la o altă parte , era **spiritul de turmă** , unde , cu un ciocan de rachiu , se angajau voturile pentru ca **șefii și clanurile politicianiste să poată stăpâni țara** .

Partidele = clanuri politicianiste

" Dacă toți ar fi fost conduși numai de gând curat și de intenții nobile și generoase pentru binele obștesc , **ar fi fost o soluție, ar fi fost democrația aceea ideală , constituțională** . **Dar** în toate Statele conduse democratic - cred că aceasta este o constatare obiectivă - și chiar în Statele apusene cele mai înaintate , **îndărătul șefilor de partide sunt alți șefi , alte interese ascunse, în detrimentul binelui obștesc , în detrimentul mulțimilor și al economiei naționale** .

Ei bine, d-lor, după starea aceasta, **necon condiționat trebuia să vie dezastrul** . "

Al.Vaida / 9 iun.'39

▫ Apel la uitarea trecutului și solidaritate națională

" D-lor deputați, toți mai avem pe suflet **un rest de sgură a trecutului nostru** Poți să faci instituțiuni cât de bune, un guvern poate lua dispozițiuni admirabile, tu , ca individ , poți să ai înalte idealuri , **dacă nu știi să abdică de la micimile și meschinăriile** care în trecut erau o necesitate pentru a-ți apăra existența politică , dar pe care , în viitor, **trebuie să le lepădăm și din suflet și din gând și din intențiile cele mai ascunse** , căci atunci zadarnică ar fi toată truda și a Maiestății Sale, și a guvernului, și a celor mulți și admirabili alegători , care au știut să e onoreze cu voturile lor . **Numai așa s-ar pute obține rezultate reale și dăinuitoare** .

"Fostele" partide ...

" De aceea d-lor, ca înainte de cuminecatură , trebuie **să ne lepădăm din suflet trecutul, să ne întâlnim foștii conluptători ca prieteni , să uităm** că în ziua de ieri **am fost contrarii** cu cel are acum șade pe aceeaș bancă , alături de noi.

Astăzi sunt **foști liberali, foști averescani, foști gogiști, foști național-țărăniști, foști frontiști**, etc ; astăzi , **ori suntem cu adevărat în Frontul Renașterii** , și vom ști să renaștem sufletește , **ori, dacă nu**, în loc de binecuvântarea viitoarelor generații, **vom fi vrednici de a fi blestemați** , ca niște oameni care nu am știut în momentele mari ale națiunii , să fim la înălțimea la care strămoșii noștri au știut să fie " (**aplauze prelungite**)

"Fostele" adversități opozante

" D-lor , începe acum pentru mine o viață grea , pentru că a doua oară [**LD : Vaida a fost președ. de Cameră în 1919**] mă aflu în situația de a fi silit , în această demnitate , cu care m-ați onorat , **să renunț la firea mea , o fire care mă îndeamnă să fac opoziție (ilaritate, aplauze)** , va trebui deci **să renunț la atitudinea de opoziționist** , va trebui să fiu față de fiecare dintre dvs de aceeași corectitudine, să am același tact . Va trebui, față de colectivitatea acestui înalt for, **să fiu cu desăvârșire impersonal**, în orice chestiune . Vă dați seama că **este greu pentru omul la bătrânețe , să-și desvețe năravul din fire** . Dar , în ce mă privește , voi face tot ce-mi stă în putere .

Gata cu " bisericuțele " !

" Vă rog și pe dvs **să mă sprijiniți** și, în momentul când veți avea o pornire unul în contra altuia, când v-ar îndemna situațiile **să faceți mici grupulețe ori bisericuțe**, și eu mi-aș permite să intervin, zicându-vă : **mă iertați , s-a terminat cu bisericuțele !** , să nu vă supărați D-lor , în interesul Națiunii și al viitorului țării , **să fim cu toți români** " [-----]

/ Propune **Comisia de redactare a Răspunsului la Mesaj** : Adam Nicolae, **Banu Ghorghe, Brudariu Adrian, Teodor Capidan, Ștefan Ciobanu, Șerban Flondor, Eftimie Gherman, Ion Gigurtu, Nicolae Hortolomei , Voicu Nițescu , C.Rădulescu -Motru , Alex.Rosetti, Victor Vâlcovici, Waldemar Gust, Adam Teleki**

/ Propune o **Comisie pentru redactarea unui nou Regulament** al Camerei, deoarece cel vechi nu se mai potrivește : **dr, C.Angelescu , Ion Lugoșanu , Alfons Heroveanu , Radu Portocală , Aurel Neguș**

/ Propune ca fiecare deputat să doneze diurna pe o zi la fondul pentru înzestrarea armatei

/ Dă cuvântul lui **Grigore Gafencu** , ministrul de externe .

14.) **Al.Vaida Voevod** , Memorii , III, / [1945] , retro'39

/legea electorală / alegerile / Camera deputaților / deputați /

▣ **Alegerile**

Am fost vesel că nu a trebuit nici să intervin , cerând voturi , nici să alerg în campania electorală , făcând propagandă . Era momentul potrivit spre a face experiența ce înseamnă **popularitatea numelui meu în ținutul Someș** . Rezultatul a fost mulțumitor , după modestul **program de 98 de cuvinte** pe care îl semnaseram . Am obținut **locul al doilea** , după **40 de ani de luptă politică** .

Mai multe voturi a avut **Scridon** [**ex- PNC**] de la Bistrița , necunoscut în afara județului său.

Mi s-a explicat apoi tehnica rezultatului miraculos [**aranjamente cu ceilalți candidați**]

Acestui fel de mașinațiuni trebuie atribuit faptul că părintele **Dumitru Manu** [**ex-PNT**] ,

cel mai **cunoscut și mai simpatizat propagandist din nordul Ardealului** ,

fost întemnițat la Seghedin , cu Braniște , pe vremea ungurească ,

din 1918 permanent deputat , **a căzut în aceste alegeri** , iar Scridon a bătut recordul !

Vaida / 1945, retro'39

▣ **Camera Deputaților**

Camera nou aleasă **m-a proclamat** în unanimitate de **prezident** .

Călinescu a prezentat apoi Biroului un **proiect de Regulament** , elaborat de însăși **MSRegele** .

Acest proiect **oglindea întreaga lipsă de experiență a autorului**

[**LD : eu cred că oglindea meschinăria și abuzul MSR care nu voia să " strălucească "**

altcineva decât el !] De ex, dispunea ca **oratorii să vorbească din bancă** , de la locul lor ;

legile să nu se discute în plen , ci în comisii , iar **în plen doar să se voteze** ;

Călinescu , parlamentar cu experiență , a realizat **absurdul acestui procedeu** ,

dar **nu a reușit să-l convingă pe MRS !**

Primit de Rege, **Vaida a căutat și el să-i explice necesitatea tribunei** .

Regele nu a ținut cont de observațiile lui , a spus că **tribuna nu are nici un rost**,

că oratorii **o folosesc din vanitate** " rățoindu-se în fața cucoanelor de la loji ;

că englezii nu au tribună ; că deputații trebuie educați .

Vaida , care avea o mare experiență parlamentară , **a insistat explicându-i** că tribuna

taie pofta palavragiilor să se fâțâie și să se rățoiască în fața doamnelor ;

trebuie să fie pregătit pentru întreruperi și replici . **Până la urmă Regele a cedat** .

În activitatea Camerei , el , **Vaida** , **s-a străduit să facă educație parlamentarilor** , să-i oblige să nu-și citească discursurile ; **a îngăduit critici și în plen** , contrar Regulamentului .

Mai intoleranți față de critici s-au dovedit însă **miniștrii democrați** ,

mai cu seamă "**sărmanul Petre Andrei**" , care **brusca deputații** , îi **amenința cu închiderea sesiunii** și cu **guvernarea prin decrete -legi** .

Observând că **cenzura suprima unele pasaje** din discursurile rostite la Cameră ,

el a protestat , și **guvernul nu a mai cenzurat** .

Al.Vaida /

▣ **Deputații**

Țăranii ...

Deosebită impresie i-au făcut **deputații țărani** din diferite ținuturi :

Bârlea - din Buteasa (chioar) , **Dobrotă** - din Poiana Sibiului, care stăpânea oieritul ;

Mare . de pe la Tulcea , care s-a dovedit un oenolog și un orator excelent ș.a.

Toți acești țărani dovedeau **mult bun simț** și , când luau cuvântul, **dominau subiectul** .

Vaida / Memorii / retro'39

15.) N.Iorga , președintele Senatului , discurs, 9 iun.'39

(D.S ., MO nr. 2, șed.din 9 iun.'39, pag . 1-14)

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Glorificarea " erei vechi "

▣ Generațiile succesive

▣ Senatorii de azi = parlamentarii de ieri

" **Mulți** dintre dvs sunteți oarecum **frații mei de viață politică** , dacă nu din cauza împrejurărilor politice **și de partid** , pentru a ajunge unde am ajuns.

Dar deși această adunare este **socotită ca reprezentând oameni în vârstă** , fețele multor dintre dvs arată că **nu este așa : dvs reprezentați o maturitate** , care n-are a face cu bătrânețea. Și atunci să-mi dați voie să **recunosc** printre mulți dintre dvs , pe **foștii mei elevi de odinioară** (**Aplauze**) [-----]

Așa încât, vedeți dvs , cât de plăcută este **situațiunea mea** , **încurajată de atâtea amintiri** .

" Pe de o parte, **sunt foarte mulți din parlamentele cele vechi** , **de care să nu vorbim așa rău**, fiindcă au fost pe vremea aceea **oameni eminenti** , aparținând unei **aristocrații și de rasă , și de inteligență , și de ținută , și de onestitate , și de statornicie** , în care **arivismul abia de a existat** , și cei care îl reprezentau erau considerați cu un profund sentiment de dezgust , chiar de aceia care îi întrebuițau .

" **Acesta este adevărul** , și îmi place ca de aici , de unde am spus că **este astăzi o eră nouă**, să afirm că **în așa numita eră veche** , erau **atâția oameni care au făcut bine acestei țări** , **care au sprijinit-o pe umerii lor, cari au apărat-o în clipele cele grele , și au lăsat-o celorlalți puternică și glorioasă "** (**aplauze prelungite**) [-----]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ România nu a avut partide politice

" Cred însă că în hotărârea dvs [**de a-l alege președ. de Senat !**] a stat puțințel și dorința de a onora **o lungă luptă împotriva vechii organizațiuni de partid.**

Cred că acesta este sentimentul dvs , al tuturor , chiar și acelor ce împiedicați în voința și râvnirea dvs, **v-ați găsit prinși fără voie , prinși în această organizație** . [-----]

" **S-a spus mult rău despre partide** în ele însăși, și sunt dintre aceia care **nu cred** că singurul mijloc de **a distruge partidele** , este **să mai creeze încă unul , mai mare decât celelalte** [**aluzie la FRN**]

Vă mărturisesc că nu este **credința mea** , care nu merge nici la limitarea factorilor politici printr-o nouă creațiune , dar **nu merge nici către tăgăduirea oricărei idei de grupare a unor oameni onești , inteligenți și muncitori , în jurul unei credințe.**

Credința nu se poate scoate din inimile oamenilor și nimeni nu poate uita un trecut în care a fost un soldat credincios al unei idei .

" Dar să-mi dați voie : cum încă de la 1907 , în toate Parlamentele am manifestat această părere , să-mi dați voie și acum să o manifestez .

Noi nu am avut partide .Alte țări le-au avut , bune sau rele .

Nu s-au desființat partidele care erau , ci au încetat de a exista partidele care nu erau .

Acesta este adevărul ." [-----]

" **Nu este de ajuns să se adune un șef cu autoritate** , împreună cu **oameni care încearcă să beneficieze** de autoritatea lui pentru a **impune Coroanei guverne**, pe care **Coroana de atâtea ori nu le-a voit** , **nu este de ajuns** să existe o **strânsă asociație de oameni** care să se satisfacă reciproc , **prin îndestularea ambițiunii și pofteilor lor, ca să se spuie că am avut partide.**

[-----]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Constituția Carol II

[LD : cuvinte parțial ilizibile., deci nu-i citat]

Și lupta politică dusă atâta vreme **a ajuns astăzi la biruință** , întrunind cele două elemente pe care nu le-am avut înainte : **Coroana a intrat în rolul ei** , care continuă domniile noastre de odinioară : **Regele Domnește (aplauze) iar poporul este fericit** (dovadă :rezultatul Plebiscitului , sărbătoarea de 10 mai, răspunsul la mobilizarea din martie)

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Etică politică

▣ Boicotul grupului Maniu din PNȚ

" Încolo, eu am prieteni personali. Prietenii mele politice au fost totdeauna foarte puține, fiindcă eu le-am voit puține. **Iar de jigniri nu m-am ținut nici o dată** . [LD : vezi mai jos !]

Cine și-a făcut o plăcere de a-mi da, îi mulțumesc, fiindcă a fost foarte interesant pentru mine. [LD : nimic despre jignirea lui CZCodreanu ,

care s-a sfârșit cu procesul, condamnarea și asasinarea lui]

Dar **urme dintre-aceasta , nu mi-au rămas**. [LD : Iorga ranchiunosul !]

Așa încât prezidarea mea , va fi o **prezidare de deplină dreptate** .

" De aceea, eu mă adresez peste dvs cei prezenți , și la cei care sunt absenți , [opoziția anti- carlistă] pentru a le spune de aici, cred și în numele dvs, a le spune un lucru , care nu este numai sincer pentru mine, dar este , în același timp foarte folositor pentru țară.

Ce îi oprește de a fi , aici, cu noi ? Aceasta este întrebarea. **Anumite forme ?**

Ce plătesc formele acum când se joacă soarta însăși a națiunilor și dăinuirea Statelor ?

Când noi stăm , cum am spus-o și altădată , cu fața înaintea - nu aș zice a dușmanului sau a dușmanilor - ci **stăm cu fața înaintea primejdiei ?**

Cum , nici la un ceas ca acesta , **nu poate uita cineva** anumite guvernări trecute , care **s-au dovedit deseori total incapabile** de a rezolva chestiunile cele mari ale țării ?

Nici acum nu se pot uita **anumite satisfacții de iscălituri , de automobil, de remunerație și de călătorii ?** Nici acum **nu se poate judeca mai presus de o formă** , care poate fi una , poate fi alta : din moment ce forma aceasta întrupează necesitatea națională din momentul aceasta , **forma aceasta o primim , suntem datori să o primim cu toții , și trebuie să fie cineva îngust la minte** , ca să nu înțeleagă aceasta . "

" **Demonstrațiile de idei nu mai interesează pe nimeni** .

Demonstrațiile de stradă nu va cuteza nimeni să le încerce .

Iar **conspirațiile ridicole**, am văzut de acestea în toate frondele, dar nu am văzut nici o dată ca **eroii frondelor să iasă altfel decât cu discreditul** , pe care **în chip larg i-l atribuie istoria** . " [-----]

" **S-a făcut la noi greșeală de a crede**

că trăim într-un Stat de parlamentarism, că Parlamentul guvernează .

Nu poate guverna, pentru că **Parlamentul nu este putere executivă** . [-----]

Dar **că Parlamentul - nu parlamentarismul** , în sens de putere care înlocuiește puterea executivă - **că Parlamentul este o necesitate** , aceasta trebuie să fie credința oricărui om prudent , fiind că **mai bine e ca toate chestiunile să fie aduse aici** ,

toate interesele adevărate , **interese corporative în momentul acesta** , reprezintă însăși munca națională , este mai bine ca toate interesele să fie lămurite aici, este mai bine ca **întreaga opoziție să-și aibă glasul**

în cuprinsul acestei adunări legale,

decât să se găsească cineva , pe de o parte , **ca un guvern care caută un sprijin național și nu știe unde să-l găsească** , [LD : text irizibil] și, de altă parte , **înaintea unei mulțimi nelămurite** care cere fantasma .... după sfaturi .... către **turburarea societății...** și, în împejurările de față, **către ruina Statului** .

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▫ Incident parlamentar : uniforme FRN

Înainte de alegerea președintelui , dimineața, s-au prezentat 4 persoane , senatori de drept, care au dorit să ia parte la ședință ." Din partea organelor administrative

li s-a pus în vedere că există un decret -lege , pe care nu avem să-l judecăm, un decret-lege care are putere legiuitoare , prin care se cere ca membrii Parlamentului , și la Cameră și la Senat , să îmbrace haina pe care o port eu și dvs toți .

În cuvântarea mea am spus că **nu înțeleg cum se poate face dintr-o chestiune de formă un impediment pentru participarea cuiva la lucrările acestea** , în care poate să aducă aportul său de informațiuni , de judecată .

Eu de aici, de la locul pe care-l ocup, **mă îndrept către cei care n-au putut intra , fiind că legea oprea acest lucru ...** și trebuie să ne supunem ....

Mă adresez către d-lor și le reamintesc serviciile foarte importante pe care le-ar putea aduce țării , și fac apel la însușirile ....

Prin urmare **îi rog frățeste să binevoiască să treacă peste ceea ce poate să le displacă** , în ceea ce privește forma,

și să vină aici pentru a arăta ceea ce-i deosebește de majoritatea Senatului...

[-----]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

16.) Grigore Gafencu , expozeu : politica externă a României , 9 iunie'39

(DAD, MO nr. 2, șed. din 9 iunie'39, p. 9-12)

[LD : 5 apr.2004 . A fost o vreme când am sorbit cu admirație **discursurile diplomaților români sau memoriile** care evocau momente decisive din istoria diplomatică românească . Acum , cu trecerea anilor - vorba lui Iorga ! - străbătând atâtea lumi -adică atâtea documente - sunt mai rezervată în catalogarea strălucitelor argumente ale lui **Duca, Victor Antonescu , Titulescu sau Grigore Gafencu , Vaida sau Maniu , Gh.Brătianu sau Iorga ...** Dacă ar fi vorba de ... **filozofie, logică, etică , oratorie , argumente istorice , sau artă diplomatică** , fără îndoială , **românii au atins performanțe notabile** .

În ce privește **realismul acestei politici** , în ce privește **puterea ei de repliere și rezistență** în împrejurările **verii anului 1939** , am scris pe larg în "**România în vâltoarea anului 1939** " concluzii care mi **le mențin și astăzi** .

De data aceasta pun însă **accentul pe oglinda internă a diplomației**]

Grigore Gafencu / 9 iunie.'39

Doc.integral- **Diplomație VIII**

[LD : toate firele evoluțiilor și carierelor politice se întrepătrund , vădind prietenii și continuități între " vechiul regim " și " regimul ou " . Se adaugă la atâtea și atâtea argumente , și acest filon de continuitate privind amicitiiile politice .

Dar el mai demonstrează ceva : pe de o parte , daunele pe care le-a provocat ruperea PNT și existența dizidenței vaidiste , pe de altă parte , o anumită doză de oportunism , ca reflex a " căderii " sau " creșterii " cuiva în grațiile regale ale momentului .

Dacă a avut dreptate Maniu ? Dacă a avut dreptate Vaida ? Dacă adevărul a fost de partea unuia sau altuia ? Totul în funcție de moment . Atunci , în 1939 , Vaida triumfa .

Revezi politica diplomatică în timpul guvernării sale]

" Numele lui **Alexandru Vaida -Voevod** este și rămâne legat de **istoria acestei țări** .

El amintește de **un trecut de luptă** , de luptă îndârjită , și **o credință însușească** în viitorul neamului ; el amintește **o biruință minunată , îndreptățită** , încoronarea unei cauze drepte .

El este , în sfârșit , legat de **strângerea la olaltă , într-un cheag puternic și plin de viață , a neamului românesc** , este legat de **unitatea desăvârșită și deplină a României** (**aplauze prelungite**) **Camera** , care înfățișează și exprimă această **desăvârșită unanimitate** și această **desăvârșită unitate** , nu putea să-și aleagă **un președinte mai nimerit** .

Să-mi fie îngăduit să amintesc că , în timpul celei din urmă cărmuiri a lui [**guvernul '32-'33**] **am avut cinstea să fiu** unul dintre cei mai **aproșiți colaboratori ai d-lui Vaida -Voevod, președinte [al PNT și al Consiliului de miniștri]** , și mi-a fost dat **să încep a lucra la Ministerul de Externe** , sub **părinteasca d-sale îndrumare** .

De aceea, **sunt fericit** că pot face această expunere de politică externă ,
în fața noului Parlament, sub președinția d-sale "
Gr.Gafencu / 9 iun.'39

17.) Alex.Măță * (ex- PNT, ex-sterist, ex-iunianist) discurs la mesaj, Cameră ,
22iunie.'39

(DAD , MO nr.5 , șed. din 22 iun.'39, p. 59- 61)

[LD : această opinie și semnificația ei eu am citat-o în cartea mea.

În conjunctura internațională a anului 1939 , ea apare lucidă, realistă și patriotică .
Evoluția de după 1944 a aceluiaș om politic basarabean , a scos la iveală , însă,
un **substrat politic dubios și duplicitar** , marcat , pe de o parte, de colaborarea nefirească
cu **guvernul sovietizant al dr.Petru Groza**, pe de altă parte , **de ranchiuna sa față de PNT** ,
față de **Maniu și Mihalache** . Nu mă interesează , în mod special , profilul lui Măță .
Dar el devine un "**caz**" **emblematic pentru mentalitatea unor basarabeni .]**

Al.Măță / 22iun.'39

▣ **Necesitatea uniunii naționale**

▣ **Negativismul politic al unor lideri**

Pactul Maniu -Codreanu Boicotarea noului regim

▣ **Pactul anti-comintern = pericol pentru statele mici**

▣ **România ? : între neutralitate și securitate colectivă prin garanții**

▣ **Sfârșitul politicii "muncheneze " / succes tratatelor anglo-franco-sovietice /**

▣ **Minoritățile etnice**

▣ **Statul Român -= stat național unitar deplin consolidat**

Al.Măță / 22iun.'39

▣ **Necesitatea uniunii naționale**

▣ **Negativismul politic al unor lideri**

" În politica țării noastre de azi, predomină **un interes specific** care constituie semnul vremii
și care trebuie **să ne dirijeze** și în **atitudinea noastră politică individuală** .

Vorbesc de **primejdia externă** și de necesitatea unei cât mai bune **apărări naționale** .

" În acest scop **am militat sub vechiul regim** pentru **o înțelegere între partide**
și voi continua **sub noul regim** să stăruie pentru **concentrarea activă și folositoare**
a tuturor **elementelor politice pozitive**.

Pactul Maniu -Codreanu

" Cu regret trebuie să constat că **vechile partide și conducătorii lor** ,
nu au înțeles nici ținta unirii dintre dânsele și nici consecințele desunirii
pentru ele și pentru apărarea țării .Mai mult, unele [**PNT**] au făcut diferite înțelegeri
[**Pactul cu G de F**] cu acei ce în 48 de ore ne **făgăduiau vasalitatea străină** ,
fiind că ce însemna făgăduirea unei **înțelegeri cu Germania și Italia** ,
în mai puțin de 48 de ore , decât semnarea unui dictat al lor și , prin aceasta,
pirederea independenței politice și economice a Statului Român

"Dar ceea ce nu s-a făcut în trecut să se facă azi fiindcă **apărarea națională** este
cel dintâi comandament politic căruia trebuie să i se supună celelate interese mai mici .

Boicotarea noului regim

" În adevăr, **ce înseamnă neparticiparea** din partea unor **frunțași politici**
la noua viață de Stat ? Aceasta înseamnă **lipsirea conducerii de Stat** de sprijinul lor
necesar în politica de apărare a țării, când ei o aprobă, și de criticile lor luminate ,
când ei înțeleg să-i dea o altă îndrumare . Cu alte cuvinte, acesta se poate numi
negativism politic, nefolositor nimănui și păgubitor țării .

" De aceea, noi cei ce **am militat pentru o sinceră democrație**,

Îi invităm pe acei ce au dreptul **să-și ocupe locurile în celălalt corp** al reprezentanțiunii naționale, pentru **a face dovada** măcar că ei își dau seama că **numai printr-o politică activă pot fi folositori țării**.

" Mai mult, **o luptă de răsturnare reciprocă**, din partea și împotriva celor ce contestă legalitatea regimului actual, chiar dacă ar avea șanse de reușită, constituie **o mai mare primejdie pentru Stat**, în actualele împrejurări, **decât o colaborare loială**, întrucât astăzi trebuie **să ne gândim cu toții la apărarea națională**, și **nu la răsturnări interne**, care o slăbesc. " [-----]
Al.Măță / 22iun.'39

▣ **Statul Român = stat național unitar deplin consolidat**

[LD : atenție ! două observații se impun pe marginea opiniilor lui Măță :

1. pe deplin justificată extinderea dreptului de vot până la pragul celor de 21 de ani, din moment ce erau cetățeni chemați la datoria militară ;

2. Atunci când face apel la reconciliere - iertare și clemență - nu cred că se referă la legionari, ci mai ales la grupul "sterist" din care a făcut parte, grup ostragizat moral .]

" În cadrul înarmării morale stă și **consolidarea internă socială**, prin **ridicarea standardului de viață materială și politică a țărânimii și a muncitorimii**. [-----]

"Credem însă că **noua reprezentanță națională** va avea nevoie de **o bază mai largă**, prin **acordarea dreptului de vot la toți cei chemați pentru apărarea țării**, adică **până la vârsta de 21 de ani**. [-----]

Prin organizarea reprezentanțiunii naționale, trebuie **să se considere ca deplin consolidată noua așezare de Stat**, și trebuie **să se dea dovadă**, de către cei ce o reprezintă, **că ei cred în așezământul nou**.

Se impune deci **actul final de încoronarea acțiunii de consolidare - uitarea și clemența față de faptele din trecut**, dar, bine înțeles, **nu și pentru cei ce le continuă și astăzi**.

În fine, **Statul Român este definitiv consolidat ca Stat național unitar** și de aceea nu mai pot avea loc ieșiri și manifestațiuni centrifugale pe provincii, **noi toți simțindu-ne trup din trupul României și sânge din sângele ei**" (aplauze)

[-----] Al.Măță / 22 iun.'39

////////////////////////////////////

* **Notă : vezi Al.Măță (PNT) ,(Sfat parlamentar basarabean ,deputat de Bălți)-----**

discurs la measj, 25 nov.'30

Vezi fișier PNT III

▣ **Sfatul Basarabean : STERE.**

" Onorată Cameră, **Basarabia a fost foarte rău impresionată** de astfel de consfătuiri ale majorității și de asemenea discuțiuni parlamentare.Și atunci **basarabienii s-au retras în căsuța lor [???**], formînd **Sfatul parlamntar basarabean**, unde aveau iluzia micului, **dar adevăratului Parlament**" [!!!]

În toată această perioadă, **basarabienii nu au fost consultați**, ajungîndu-se la un conflict între organizația basarabeană și conducerea PNT.

"**S-a forțat și s-a primit demisiunea unuia dintre cei mai mari conducători ai organizației din Basarabia** și din întreaga țară [**Constantin Stere**] (aplauze pe băncile grupului sterist) fără ca cineva să se gîndească măcar la rezultatele practice pentru politica partidului nostru și deabia acum a d-voastră v-ați dat seama ce s-a întîmplat, și anume s-a întîmplat - după mine - ceea ce nu trebuia să se întîmple.[-----]

" **d. Halippa nu reprezintă Basarabia**, cel puțin dacă a reprezentat-o altădată, azi n-o mai reprezintă [...] " Dar dacă la Congres ... glasul lor nu va fi ascultat... **se vor întoarce cu 10-12 ani în urmă, și vor începe reorganizarea democrației românești**, cu păturile muncitorești de la orașe și sate...

* **Notă .Atenție LD ! -----**

Alexandru Măță (PNT-Anton Alexandrescu) / 29 iul.'47

Motiunea de dizolvare a PNT, Adunarea Deputaților, 29 iul.'47 **Vezi doc.integral : fișier PNT -Lichidare**
" Deschizând discuția la Mesaj, acum mai puțin de un an, și vorbind despre PNT de sub președinția lui Iuliu Maniu, eu mi-am exprimat, încă de atunci, părerea personală și părerea partidului din care fac parte, arătând **necesitatea desființării PNT de sub președinția lui Iuliu Maniu**.

Și la prima guvernare ,care a început la sfârșitul anului 1928, noi ne-am dat seama ,
cei din Partidul Țărănesc, că **acțiunea PNT este dusă pe căi greșite** , ea fiind dusă **împotriva muncitorimii**.
Nu a trecut nici un an de zile când, prin acea **hotărâre luată la " Hotel Metropol" [Chișinău]** ,
Partidul Țărănesc a hotărât să iasă din PNT.S-a înființat PT-Democrat [5 mai '31]
Pe urmă, prin ieșirea lui Grigore Iunian, s-a înființat **Partidul Național Radical [13 febr.'33]**
Partidul nostru Național Țărănesc , cel care a relevat întotdeauna ideea de trădare a democrației
din partea conducătorilor partidului, Maniu și Mihalache, astăzi își exprimă bucuria că ceea ce a afirmat el
s-a dovedit că este adevărat . Partidul nostru sprijină , din toate puterile , măsurile luate de către guvern
pentru a dizolva acest partid. [-----] ei au trădat cauza democrației [-----] măsura este salutară .
Felicităm guvernul [-----] ne exprimăm deplina mulțumire pentru dizolvarea PNT " (aplauze puternice)

Al.Măță / 22iun.'39

18.) Ion Agârbiceanu* (FRN, Publiciști și scriitori -Cluj) , la Mesaj, Senat 26 iun.'39

(D.S. , MO 7 , șed. din 26 iun.'39 , p. 158- 164)

* Notă-----

I.Agârbiceanu , născut la 19 sept.1882 la **Cenade** (Alba Iulia) , din părinți țărani .
Liceul la **Blaj** . Fac.de Teologie și Fac. de Litere (istorie) -**Budapesta** .
Preot în și paroh în zona Sibiului . Între 1916 -1918, trece în **Vechiul Regat** ,
este preot al **Corpului de voluntari ardeleni**.
Membru în **Marele Sfat Național** al unirii (dec.1918).După război, **preot în Cluj** ,
președ. **Sindicatului ziaristilor** din Transilvania , membru corespondent al **Academiei** .
Dir.al ziarului "**Patria**" (1919-1927) și "**Transilvania**"(1928-1930) ;secretar al "**Astrei**"
Deputat (PNR? PP? ca ziarist ?) în Parlamentul **1919-1920 ; 1922-1926**

[LD : C Argetoianu (președ.) dă cuvântul "**părintelui " Agârbiceanu** .
Are 57 de ani . În Senat el este reprezentant ales al categoriei " publiciști și scriitori "
După prestația politică și publicistică din Cluj , în primul deceniu post -unionist,
a fost în marele curent al **PNR** . Apoi îmbrățișează crezul naționalist și antipartidist
, dar nu știu dacă a fost înregimentat în PNC -Goga sau Frontul Românesc -Vaida .]
Nu am nici o îndoială că **Agârbiceanu se adresează adversarilor lui Carol II**, dar ,
în special, **ardelenilor și lui Iuliu Maniu** .
Afirmatia antitetică că **împotriva respectării dezideratelor naționale au stat partidele** ,
mai ales **liderii** ,nu era decât **expresia intrării în "corul" conjunctural**,
în a cărui partitură aceasta era tema predilectă .

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

Doc.integral : **Cultură, Presă VI**

▣ **Ceasul recunoașterilor, ceasul mărturisirilor .**

▣ **Porunca I-a : consolidării României Întregite ; Porunca II-a : înfrățirea națională**

▣ **România Mare : două atmosfere politice !**

▣ **Partidele politice = râulețe , poteci , ambiții, interese laterale**

▣ **Monarhia = "turnul de veghe " !**

▣ **Eșecul guvernelor de " uniune națională "**

▣ **Lovitura din 10 febr.'38 = delăturarea partidelor**

▣ **Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regăteni ; Concurența PNT - PNL**

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **Ceasul recunoașterilor, ceasul mărturisirilor .**

" **Omul cuminte nu face nici un pas** într-un iureș fără de popas ... din când în când **trebuie să se oprească** din drumul cel lung , **să privească și să vadă dacă n-a greșit** ...
să caute semnele și să le privească .... pentru ca nu cumva **drumul pe care a apucat să-l ducă la rătăcire sau într-o prăpastie** ...

" În viața individuală ... omul **își poate reprivi faptele trecutului** și poate ajunge

la adevărurile și mărturisirile sincere ...

"De multe ori bate de asemenea greu ceasul recunoașterilor , că ar fi greșit în trecut , și de multe ori rămâne impenitent , nevoind să vadă drumul nou , pe care ar trebui să meargă , nevoind să înțeleagă înțelesul istoriei , năvala valurilor vieții care năpădesc și bat asupra fiecărei vieți individuale , și nu voiesc să se integreze în colectivitatea națională , ... și rămân izolați pe drumul pe care ei înșiși nu vor putea decât să se usuce .

" Ne pare foarte multora că a recunoaște greșelile trecutului , fie individuale, fie sociale , fie politice , înseamnă umilire pentru noi .

Suntem atât de plini de noi înșine , atât de plini de vanitate , atât de plini de mândrie , încât ni se pare că , atunci când din toate părțile năvălesc asupra noastră vânturi puternice , care ne arată că în alte direcții trebuie să pornim , ne-am degrada pe noi înșine dacă am recunoaște că am făcut în viața noastră și greșeli pe care trebuie să le îndreptăm .

" Însă marile impenitențe , fie că este vorba de viața particulară , fie că este vorba de viața publică , socială sau națională a unui individ, se opun zadarnic mărturisirilor , pentru că , pentru viața individuală vine moartea și cel nepocăit și neândreptat intră în împărăția ei așa degradat sufletește cum s-a purtat în viața lui întregă , iar pentru omul care a avut greșeli și nu le-a recunoscut în viața publică și națională ,

pentru acela vin curentele noi de viață ale instinctelor populare , puterea imperativelor naționale , care sunt mai mari decât indivizii și-l aruncă la o parte , îi lasă pe poziția lor izolată și istoria merge mai departe. "

[-----]

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ România Mare : două atmosfere politice !

▣ Partidele politice = râulețe , poteci , ambiții , interese laterale

▣ Monarhia = "turnul de veghe " !

[LD : De acord și cu aceste "atmosfere paralele" ; de acord că ele au fost puse în mișcare de curentele și partidele politice ; am urmărit cu atenție această luptă , și am indicat , în contexte concrete , care au fost tendințele de disoluție și risipire .

Mă despart de miopia părintelui Agârbiceanu , când ridică la rang de regulă anumite anomalii când neagă rolul important al partidelor în mecanismele democrației , și , mai ales, când atribuie Monarhiei constituționale , tendințe absolutiste .

La modul ideal " turn de veghe " , prin Carol II , Monarhia devine factor de perturbare, de intrigi și de mașinauțiuni , care nu aveau de-a face cu dorita coeziune națională .]

" Poporul nostru românesc , a doua zi după Unire , a simțit această necesitate sufletească , acest comandament al sufletului național ,

de a rămâne o patrie , o națiune, un Rege, un comandament , o singură poruncă , o singură lucrare armonică de înfrățire

" Se născuse încă din anii cei dintâi de la Unire, două atmosfere politice în România : o atmosferă politică care se desprindea din convingerile mari și adânci ale poporului , dornic de unire și de consolidare ,

și o altă atmosferă politică creată din valurile de la suprafața vieții publice al celor care n-au înțeles din clipa cea dintâi drumul cel mare , drumul cel adevărat al națiunii .

" Dar aceasta este prerogativa instituției monarhice că din înălțimea turnului de veghe , Coroana veghează în permanență , și din înălțime vede și trecutul , precum vede și viitorul și vede mai ales drumurile încurcate , potecile laterale, care se desprind din drumul cel larg , din calea cea adâncă , pe care merge și curge energia națională .

" Partidele noastre politice în anii din urmă , dinainte de votarea noii Constituții , au ajuns, după credința mea, tot atâtea râulețe care s-au desprins din matca mare a râului național , împrăștiind energia națională , tot atâtea poteci laterale , care se încurcau , nu în ideologii deosebite , ci se încurcau în interese deosebite , adeseori în ambiții și patimi deosebite .

" Și, fiindcă se păstra **la suprafața vieții** noastre naționale , această **disonanță** între temeiul simțirii și al idealului național și ceea ce se vedeau la suprafața vieții publice , **Coroana română** de la început **a veghiat din turnul ei înalt** la comandamentul acestei Coroane, pe care le-a urmat atât **adormitul în Domnul** , Marele și Întregitorul de țară **Regele Ferdinand** , cât și **Maiestatea Sa Regele Carol II** .
A fost de la început această **mare poruncă** - către aceia care făceau valuri la suprafața vieții publice - ca **să se unească** , ca **să-și împreune energiile** , casă-și adune într-un mănunchi forțele , pentru ca în chipul acesta **să poată să creeze** acele condițiuni de viață și de muncă din sânul neamului și al țării , care să poată duce **la consolidarea Țării , la fericirea Patriei . "**
I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **Lovitura din 10 febr.'38 : delăturarea partidelor**

▣ **Noua Constituție**

" **Coroana vecinic trează** și cu inima vecinic lipită de simțirea poporului român , **știa că apelul** pe care-l face la unire , **trăește adânc în marele fluviu național** , știa că este **în conglăsuire** cu această tendință firească a neamului și, de aceea, **când Maiestatea Sa Regele Carol al II-lea a văzut că nu poate să ajungă** la această unire , **prin simple apeluri** la înțelepciune la dragoste, la frățietate , la patriotismul oamenilor , **a venit cu hotărârea cea mare de a delătura** de la suprafața vieții politice **acele formațiuni care contribuiau la crearea unei atmosfere ostile** , unei atmosfere **străine de adevăratul suflet al poporului** .

I.Agârbiceanu - N.lorga / 26 iun.'39

▣ **Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regăteni**

▣ **Concurența Maniu - PNL**

[**LD** trebuie să fie **de acord cu Agârbiceanu** , cu **lorga** , pe această temă .

Numai că **lorga** pune mare patimă și, bine-nțeles, **vede paiul din ochiul altuia și nu bârna din ochii lui** . Cred că la acest capitol, am făcut demonstrații complete .
Din această luptă , nu numai **Maniu iese înfrânt** , ci și **PNL, și alte partide** , deci **întreg sistemul** de partide care , la rându-i, asigura **funcționarea regimului democratic în România** . Dar, oare, faptul că **acel regim nu va mai fi implantat în România** , aproape **50 de ani** - și atunci știm astăzi cum ! - **nu trebuie să fie adevăratul cântar de judecată istorică ?** Aici este "**nodul gordian**" pe care trebuie să-l tai eu .
Și mărturisesc că **nu este ușor !**]

" **Când am intrat în Unire** , cei mai mulți dintre noi, care am luat parte la lupta politică a celor **două decenii dintâi** , **s-au făcut greșeli** - și aici , din partea mea, recunosc că am făcut greșeli , căci de aceea este astăzi ceasul mărturisirilor -

și **cea dintâi greșală** a fost că, spre exemplu , **noi , Ardelenii** , credeam că, cu puterea noastră de rezistență din trecut , cu idealismul nostru , **vom fi în stare să punem pecetea adevăratului românism asupra României Mari** .

Iar **Partidul Liberal** , ca unul care cârmuise țara, în decus de decenii , mai mult decât oricare altul , **era de credință că lui i se cade această menire mare** , această cinste , această întâietate .

Și, de aceea, **în anii celui dintâi deceniu** , și unii și alții **am năzuit ca să extindem organizațiile politice în țara întreagă** , pentru ca , în chipul acesta , să ajungem **să luăm puterea** , și în baza acestor credințe individuale pe care le aveam , **să facem operă de guvernare** . Nu ne-am dat seama , dle președinte ....

- **prof.Nicolae lorga** " **Este programul d-lui Maniu** pe care dvs îl relevați .

Noi nu eram așa de proști să nu-l vedem de la început . Și de aici au pornit toate relele . **Tendința** aceasta nu este a Ardealului , ci a unui număr foarte restrâns de politicieni , dintre care **unii erau de aceeași calitate ca noi** , iar alții erau sub această calitate ,

și care **au crezut că pot pune stăpânire pe această țară , că o pot cuceri .**
Nu Ardealul, ci un număr de politicieni . Eu am ținut , ca istoric, să subliniez acest lucru "
- Agârbiceanu : Este adevărat , d.le senator Iorga , **nu națiunea întregă ,**
ci reprezentanții care se credeau că sunt chemați .
Tot așa era și în Vechiul Regat cu partidele politice de aici și mai ales cu Partidul Liberal .
Nu cred că toată țara , înglobând aceste partide, avea aceste aspirații ,
această mândrie de a pune pecetea pe Statul cel nou încheiat în întregime .
" **Adevărul este că cei care conduceau** și au condus politica
de o parte și de alta a Carpaților , aceia n-au înțeles clipa mare a Unirii ,
comandamentul ce mare național, că nu unul sau altul este merit
să pună stăpânire pe această țară , ci Neamul Românesc în întregime
să fie la el acasă , și **pecetea lui autohtonă ,**
cu virtuțile lui , din toate provinciile , **să fie temelia noului regim . "**
I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

19.) **Nicolae Iorga** (ex.PND , senator de drept) , discurs la Mesaj , Senat , 28 iun.'39
(D.S, MO nr. 9, șed. din 28 iun.'39 , pag. 186 - 192)

N.Iorga / 28 iun.'39 **Doc. integral - PND -Iorga IV**
▣ Interes de politician, de istoric ,de om : ce este noul regim ?
▣ Datoria senatorilor : întrebări și introspecție
▣ Lepădarea de trecut = "drumul Damascului "
▣ Condamnarea la tăcere = omorârea sufletului național
▣ Glasul opoziției - absent !
▣ Statul Român unitar = rezultatul unei minuni
▣ Lipsa de geniu, de prevedere , de activitate a clasei politice
▣ Zădărnicierea guvernului de uniune națională
▣ PNL, I.Brătianu : gâlceavă și pretexte
▣ PNȚ =partid pseudo național, pseudo țărănesc
▣ Dubla atitudine față de Carol II
▣ "Săparea " lui Iorga ...
▣ Incapacitatea partidelor de a guverna
N.Iorga / 28 iun.'39

▣ Lepădarea de trecut = "drumul Damascului "

[LD : mulțumesc lui Iorga pentru această parabolă biblică . Am surprins și eu aceste fenomene, dar semnalată de el, am o dovadă contemporană redutabilă .

Eu nu pot ignora , însă , că , în judecățile sale , Iorga a fost ultra -subiectiv, orgolios și ranchiunos , și că vorbea totdeauna de la o înălțime exclusivistă.

După cum nu pot ignora , resentimentul pe care l-a avut față de unii mari oameni politici, (Stere, Brătianu , Maniu , ș.a) pe care i-a caracterizat , deseori, nedrept .]

" Dar iată , **ascultându-vă pe toți,** mi s-a părut întâi că **competențele sunt foarte variate și foarte serioase** încât se pot trage anumite învățăminte .

Căci **cine nu este bucuros să învețe agricultură** de la dl **Sescioreanu** sau de la dl **Garoflid,** cine n-are ceva de câștigat din ceea ce spune dl **Marinescu** despre învățământ și îngrijirea sănătății [-----] despre armată [-----]

Cuvântările acestora , ca informație , ca onestitate și dovezi de atașament **sunt admirabile.**

"**Ca lepădare de trecut însă , este uimitor că oameni pe care îi cunosc din viața partidelor , cărora li se datorește ceva dintr-un trecut atât de criticat ,**

au venit la tribună și au spus că acest trecut trebuie condamnat în bloc.

Apoi , **unii au căutat să salveze câteva persoane .**

S-a început o listă , pe care , din când în când, a completat-o câte unul :

întâi **dl senator Ioan** în ceea ce privește pe **Ioan Brătianu** [-----]

din bancă **se ridică altcineva și avea și el sfântul lui** [-----]

" Fără îndoială , este foarte frumos să vezi **oameni care se osândesc pe sine ,**

criticând diversele adunări din care au făcut parte și osândind opera pe care, au făcut-o împreună cu ele, și a căror răspundere, oricât ar vrea s-o înlătore, rămâne în analele istoriei (aprobări)

Poate să vină cineva să vorbească oricât de călduros de războiul desrobirii, eu nu pot să fiu împiedicat să văd trădarea lui Stere și atitudinea lui în timpul războiului; poate cineva să vorbească de ideologia democratică, vrednică de toate blestemele, dar, de pe alte locuri, a răsunat și proslăvirea acestei democrații;

poate iarăși să se ridice cineva împotriva partidelor care au guvernat, dar eu văd că pe băncile Senatului și mai ales ale Camerei, vedem persoane care se ridică la tribună și-și exprimă această părere.

"Este foarte frumos să auzi asemenea mărturisiri.

Pe drumul Damascului a căzut și s-a ridicat Paul și a început o altă viață.

Dacă noi vom avea un șir întreg de foști Sauli cari vor să se transforme în Pauli, cu atât mai bine pentru țară.

Dar orice se poate distruge numai amintirea nu, amintirea noastră nu este vânt și amintirea multora nu a adormit, cari aceștia au o amintire și mai bună, **decât acei cari au văzut-o și cari s-au găsit în tovărășia unor condamnați la moarte**, din ea izvorăsc toate analele poporului nostru."

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ Condamnarea la tăcere = omorârea sufletului național

▣ Glasul opoziției - absent !

[LD : este printre puținii care ridică **legitimitatea și necesitatea opoziției**, ceea ce în "**corul ferenist**" părea de netolerat.

" Mărturisirile acestea au fost foarte bune, pentru că aduc o informație, o lepădare de sine sfântă [-----]

Însă noi uităm că este și o țară în urma noastră, care, **pentru moment, trebuie să tacă**; și poate că este bine că nu se vorbește prea mult,

dar condamnarea la o tăcere eternă, aceasta ar fi omorârea sufletului național.

" Noi nu putem fi călăii sufletului nostru, **nici măcar** pentru respectarea ideii de ordine. Oamenii aceștia așteaptă să vadă pe ce lume trăim și cari sunt acești deputați și senatori cari vorbesc în numele lor; ei, care nu ascultă sub controlul Frontului, **nici un fel de protest**, din partea acelor pe cari **Frontul nu i-a admis pe listele de candidaturi**."

N.Iorga / 28 iun.'39, retro'

▣ Statul Român unitar = rezultatul unei minuni

▣ Lipsa de geniu, de prevedere, de activitate a clasei politice

[LD : **amară și crudă pagină de istorie** rostită de cel mai mare istoric al României, din toate timpurile. Nu intenționez să-l contrazic. Dar, oare, **caracterizarea globală dată clasei politice** care a făurit România Mare, să fie expresia analizei lucide, obiective, sau este încă o **pagină otrăvită** secretată de politicianul Iorga ?!]

"Deci, încă o dată, cum am ajuns noi la acest regim? Să ne aducem aminte și veți vedea că **semnalarea** pe care o am în vedere **corespunde cu adevărul cel mai desăvârșit**."

"Evident că s-a făcut în istoria Românilor un lucru extraordinar prin crearea Statului Român, întrupat așa cum a ieșit din imensele sacrificii care **ar fi putut fi evitate în mare parte, dacă eram pregătiți și conduși de oameni competenți**."

"A fost o minune. Noi am ajuns beneficiarii unei minuni."

Un lucru este sigur, că **războiul acesta nu este rezultatul cugetării geniale a oamenilor care ne-au condus**. Nu! Patimile lui sunt rezultatul lipsei, nu numai de geniu, dar și de activitate și de prevedere a oamenilor care într-un anume moment, **ne-au condus**. Sunt atâția morți în mormânt care ar fi putut fi vii în mijlocul nostru,

dacă ar fi fost cei care să judece mai bine și să prevadă mai sigur. "

N.Iorga / 28 iun.'39, retro'

▣ Zădărnicierea guvernului de uniune națională

[LD : Patosul pe care Iorga îl pune atunci când supralicitează formula "**guvernului național**" , ascunde , pe lângă un adevăr de bun simț patriotic , și o doză imensă de frustrare a celui care , nereușind să-și păstreze în juru-i o solidă construcție de partid , nereușind ca , prin fuzunile încercate , să-și asigure șefia unei asemenea formațiuni , a devenit unul din adversarii cei mai duri la adresa sistemului .

Altfel , episoadele evocate , invocarea mărturiilor regești pentru a certifica lupta lui , pentru a scoate în evidență " miopii " , " ambiții " , " greșeli " , " imposturi " , merge foarte departe . Aici , un eșantion rezumativ ... care îmbrățișează 20 de ani .

Intențiile bune ale regilor , ale lui Iorga ... lovindu-se de Brătianu , Maniu .

PNL , I.Brătianu : gălceavă și pretexte ; PNȚ =partid pseudo *național* , pseudo *țărănesc*

Dubla atitudine față de Carol II ; "Săparea " lui Iorga ... am intitulat eu paragrafele]]

"A doua zi după această minune ,

la care trebuia să ne închinăm , și de care trebuia să ne facem vrednici ,

se cerea să ne adresăm la altcineva , decât la cele câteva sute de persoane care ne guvernaseră România până atunci . Acesta este adevărul ! "

" Regele Ferdinand a dorit - am avut favoarea de a cunoaște de mai multe ori gândurile adevărate ale Regelui Întregitor - de la început Regele Ferdinand a dorit să guverneze altfel decât cu partidul A , care să fie înlocuit printr-o intrigă sau printr-o demonstrațiune de stradă a câtorva mii de oameni care strigau și defilau într-o ridicolă *tarasconizare* , defilarea câtorva mii de oameni , care veneau și la unul și la altul .

Mi s-a întâmplat să fiu aplaudat foarte călduros de oameni aduși de adversarii mei care scoteau din buzunar însuși actul de adeziune la partidul meu .

" Prin urmare , era natural să fim guvernați prin mai mulți oameni , prin oameni mai dezinteresați și prin oameni care să aibă conștiința că un lucru nou a început .

" Care a fost rezultatul ?

De câte ori Regele Ferdinand a vrut să aibă un guvern național , în care să nu intre numai frunzașii partidelor politice , dar și alții , **gândul acesta a fost zădărnicit .**

"Au fost **tovărășii** de acestea pentru a ridica România , care **nu s-au putut face pentru trei locuri de senatori în Ardeal ! "**

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ PNL, I.Brătianu : gălceavă și pretexte

Dacă Ion Brătianu a revenit la guvern singur , aceasta se datorește faptului că , împotriva sfaturilor bune care veneau și din partidul său , **a căutat numai gălceavă** supt cele trei locuri de senatori din Ardeal , **ca să nu se poată realiza dorința Regelui Ferdinand .**

Aș vrea să văd care **din foștii liberali** ar putea să-mi spună **că este un alt motiv** pentru care **s-a alcătuit un minister pur liberal** , în momentul când țara și Regele doreau altceva !

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ PNȚ =partid pseudo *național* , pseudo *țărănesc*

" În fața acestei dorinți a lui Ion Brătianu , om de mare merit , de a guverna singur , **a ridicat așa numitul Partid Național-Țărănesc ; "național"** în cârdășie cu dușmanii războiului care au avut un rol foarte mare - era și Stere în el - și **" țărănist "** , cu mari proprietari prin lalomița , care aveau nu știu câte moșii .

Ei bine , **Partidul era Național -Țărănesc !**

" Partidul Național -Țărănesc a arătat că **intenția sa este de a scuti complet** ,

dacă se poate și **de impozite** , și **de învățământ** , **clasele populare** ,

în schimb **a le instala** , fără impozite și fără o creștere politică , **în fruntea lor .**

În partidul acesta erau cele patru partide care se ciocneau neconținut între dânselle ; imposibilitate absolută de a guverna . Pe lângă aceasta , **amestecul câtorva politicieni**

din Ardeal, pe care **nimeni nu voia vreodată a-i admite că reprezentau acel admirabil românism din Ardeal**, cu o **neconținută luptă pentru șefie**, în care un șef intra astăzi și ieșea mâine, pentru ca **șeful din cutie să-și ia toate măsurile pentru a înlocui șeful din cutie** "

N.Iorga / 28 iun.'39 , retro'

▣ Dubla atitudine față de Carol II

[LD : unele cuvinte din text , ilizibile. Notez cele clare]

" **Când s-a întors Regele** , potrivit testamentului său [-----] - dar să nu mai vorbim de ce s-a petrecut într-o anumită zi la Sinaia ; Regele sunt sigur că nu a uitat-o și suntem și alți oameni care n-am uitat-o .

"Foarte frumos să strige cineva astăzi < Trăiască Regele ! > dar acela care strigă astăzi < Trăiască Regele ! > să fi apărat pe Acela care este astăzi regele României , în dreptul Său , când acest drept a fost călcat în picioare .

Mi-aduc aminte **ce a fost acolo** , acela care se lepăda de orice sprijin **Aceluia care era jertfit unor interese personale și unor combinații vitregite pentru viitor** " [-----]

N.Iorga / 28 iun.'39 , retro'

▣ "Săparea " lui Iorga ...

- **Regele a știut aceasta** se poate spune [-----] din volumul **"Istoriei Românilor"** în care am notat **an de an ce gândea Suveranul** [-----]

Regele a voit să guverneze cu mai multe elemente luate din deosebitele partide.

Ani întregi de zile acesta l-a fost gândul. Nu a ajuns la izbândă . **Fiecare criză ministerială** , era într-adevăr pentru Suveran , **un număr oarecare de zile de martiriu** .
Îmi aduc aminte **în ce situație se găsea Regele României când voia să recurgă la mine care nu aveam nici un aport electoral**, și deși **știa foarte sigur că nu voiam guvernare de partid** [-----] s-a săpat **neconținut supt picioarele mele** , și n-am așteptat să mă prăbușesc , ci , dimpotrivă , dându-și seama de ceea ce se săpa acolo **mi-am căutat de drum și m-am dus înapoi la munca mea**.
Dar acestea fac parte din trecut . "

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ Incapacitatea partidelor de a guverna

▣ Regele Carol II a înfăptuit noul regim

[LD : Din câteva trăsături de condei , cum s-ar zice , Iorga inversează, răstoarnă , cauze și efecte . Apare , din spusele lui , imaginea unei țări placide , deprinse să suporte regimul demagogic partidist , cu lideri mânăți numai de interese egoiste .

Pe acest fundal , figura lui Carol apare ca a unui rege salvator și - de ce nu ?! - undeva , într-o modestă postură , " sfetnicul " Iorga .]

" În acest timp, s-au petrecut **două lucruri** care sunt la origina regimului cel nou .

Aceste două lucruri și nu altele. Aici să-mi dați voie să subliniez gândul meu .

Unii din dvs pot foarte bine a crede că regimul cel nou a ieșit dintr-o ridicare a țării împotriva partidelor . Nu, țara era așa de deprinsă să suporte acest regim , încât ea nu s-a arătat prin nimic că se poate scutura singură . Acesta este adevărul .

" **Nu confundați situația de la noi cu situația din Italia d-lui Mussolini și cu situația din Germania a cancelarului Hitler.** Aici a fost cu totul altceva . [-----]

Dvs, reprezentanții foarte stimați a atâtor ramuri de activitate , nu aveți,

cum nu avem **nici noi, senatorii de drept** , cum n-are **nici banca ministerială** ,

nu avem caracterul unor cumpliți luptători , care au luat arma în mână și , după ce și-au dat tributul de sânge, s-au apucat cu mâinile îndârjite tocmai prin acest act , **să guverneze țara .**

Nu ! Acest act l-a făcut Carol II, Regele României .

Nu l-ați făcut dvs, și , în ceea ce privește **Frontul**, cei care beneficiază de acest regim și cei care îl reprezintă , fără a beneficia în sensul obișnuit al cuvântului ,

trebuie să fie de cea mai desăvârșită modestie. Atitudinea mussoliniană din Italia și atitudinea hitleristă din Germania , nu se potrivește cu noi .

" Dar , în acest timp , **partidele se succedau și nu puteau guverna .**

Se supăra dl Maniu , se supăra dl Mihalache , se supăra dl doctor Lupu , și era - o nenorocire națională ! Se ajunsese acolo , încât **Regele României ,**

întrebuițând **talentele diplomatice ale d-lui Titulescu** - care s-a văzut unde l-au dus - întrebuițând , deci, **talentele diplomatice ale d-lui Titulescu ,**

trebuia să intervie să nu mai fie supărat X sau Y

" Ne venea nouă greu când vedeam unde , n-aș zice la ce scădere ,

dar la **ce greutate silesc astfel de ambiții** pe Acela care ,

purtând Coroana României este mult mai presus decât noi toți ,

fiindcă **El nu este numai Regele permanent și responsabil ,**

ci este **Acela care ne rezumă pe fiecare și ne întrece pe toți laolaltă .**

Aceasta este și definiția regalității ."

N.Iorga / 28 iun.'39 , retro nov. '37

▣ Schimbarea garniturii de guvernare

" **Ce a făcut Coroana ?** Coroana a încercat **toate soluțiile posibile** înainte de a ajunge la Constituția din 1938 .

Liberali + vaidiști + iorghști

Întâi a vrut un Minister nou . Se isprăviseră **anii partidului liberal** și toți **oamenii de bine**

recomandaseră **Coroanei să păstreze acest guvern** cât se poate de mult , cu toate lipsurile

lui , **căci ce venea altfel, era mai rău decât atât** . **Coroana a vrut continuitatea liberalilor**

sau a **unora dintre personalitățile liberale** care guvernaseră până atunci ,

cu **Ardelenii d-lui Vaida** - și aceștia aveau **marele avantaj** că

nu amenințau în fiecare moment cu răzlețirea Ardealului,

cu desfacerea Ardealului , numai pentru că **nu se putea ridica șeful lor [Maniu]**

atât de sus, încât să întrecă însăși Coroana -

și **împreună cu vechii mei prieteni** . Eu eram în străinătate când s-a făcut această legătură

N.Iorga / 28 iun.'39 , retro 10 febr.'38

▣ Lovitura de stat : răsturnarea *Constituției* din 1923

" Și , atunci , **am fost chemați noi de Suveran .Noi, fără nici un fel de sfat de la noi .**

Aici sunt **membrii Consiliului** din februarie 1938 .

Nimeni n-a venit cu un sfat , ci totul a plecat de la Rege .

N.Iorga / 28 iun.'39

20.) Armand Călinescu * (ex-PNȚ , prim ministru , ministru de Interne, ad-interim Armată)

discurs -concluzie la dezbaterile la Mesaj , **Adunarea Deputaților** , 28 iun.'39

(DAD, MO nr. 7 , ședința din 28 iun.'39 , pag . 133- 138)

[LD : **21 mai 2004 . Astă noapte am stat 5 ore și am ascultat confesiunea lui Emil Constantinescu (OTV) .** M-am gândit tot timpul la **cât de complicată este reconstituirea istorică** , ca să nu mai vorbesc de **adevărul istoric !** Omul acesta , al cărui staff eu l-am părăsit în 1995 , a dat unele explicații care pun într-o altă lumină ceea ce chiar eu am gândit .

Cum , oare , să stabilesc adevărurile generațiilor de acum ... peste jumătate de secol ?]

[LD : În aceeași zi , dimineața , **Vaida -Voevod** îi dădea cuvântul lui **Armand Călinescu**

în Adunarea Deputaților În fața senatorilor , rostește discursul **Victor Iamandi,**

care spune că este delegat să vorbească în numele guvernului . **C.Argetoianu** îi dă cuvântul.

Toți patru erau " stâlpi " ai regimului carlist , martori și părtași ai acestuia .

Toți patru aveau cariere politice , parlamentare și guvernamentale .

Președinții, prin vârstă și experiență , , reprezentau **" generația bătrânilor "** ,

cunoscuseră regimurile dinaintea războiului (Vaida la Budapesta ,Argetoianu la București)

și ilustrau ceea ce era o realitate istorică : **mentalitatea regăteană și ardelenescă** .

Contribuiseră , fiecare în felul său, la reântregirea țării, la edificarea **democrației românești** (vot universal , împroprietărire , Constituția'23, Lege electorală ș.a.) .

Miniștrii , **Călinescu** (46 de ani) și **Iamandi** (48 de ani) , afirmați în viața politică ca produs al acestei Români , unul moldovean , altul muntean , reprezentau "**generația maturilor**" , cu **cariere asemănătoare** parlamentare și ministeriale , dar , **timp de 20 de ani** , **adversari** , cu **opțiuni doctrinare diferite** , în cele **două mari partide** pe care le-a avut România interbelică : **PNL și PNTJ**]

Doc.integral : **fișier PNTJ XVII**

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Evocări parlamentare : violență, calomnii, fraudă**

▣ **Parlamentul votului universal pe liste de partid**

▣ **Antiteză : parlamentul vechi - parlamentul nou**

▣ **Cauzele prăbușirii vechiului regim**

▣ **Guvern O.Goga**

▣ **10 febr.'38 : Îngrijorarea ministrului de Interne ▣ Regele salvator de Țară**

▣ **Guvernul Miron Cristea = guvernul foștilor premieri**

▣ **Regim de dictatură ?!** ▣ **Repunerea Statului în drepturile firești .**

▣ **Regim de dictatură ?!** ▣ **Revoluție sufletească : solidaritate națională**

▣ **Opoziția ? Nu interesează !**

▣ **Politica externă**

▣ **Mobilizarea din martie'39**

▣ **Înzestrarea armatei**

▣ **Minoritățile etnice**

▣ **Guvernarea :activități sociale**

Pentru muncitori ...Pentru țărani ... Acțiunea sanitară ....

▣ **Agricultura**

Silozuri ...Valorificarea grâului ....

▣ **Guvernul = în slujba poporului și a Coroanei**

* **Notă**

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Evocări parlamentare : violență, calomnii, fraudă**

[LD : mărturii de genul acesteia sunt numeroase. Călinescu nu spune , însă, care erau lozincile lansate de partidul țărănist pe atunci , violența și anarhia în care își ducea campaniile , care , deseori , luau aspect de război civil . Este vorba de legislatura PP-Averescu (' 26 - ' 27) . Laudele pe care le aduce președintelui Camerei , **Meissner** , sunt , după opinia mea , **o reverență față de anume concepții conservatoare relansate de noul regim** , și o manieră pentru a ocoli vreo laudă la adresa oamenilor regimului democratic. Ce nedreptate făcea Călinescu președinților Ștefan -Cicio-Pop (PNTJ) sau NNSăveanu (PNL) , ca să fac comparația pe funcție .

Reveniseră în moda politică , " modelele " regimului cenzitar .]

" Urcând astăzi treptele acestei tribune , fără să vreau gândul meu aleargă cu 14 ani în urmă în clipa când **am pătruns pentru prima oară în Parlament** . Era la începutul chiar al unei legislaturi și luam cuvântul în **dezbaterea asupra validărilor** . Aduceam în fața Adunării **trista poveste a violențelor , a fraudelor și falsurilor** pe care , **sub instigația guvernului însuși** , erau nevoiți să le săvârșească **agenții ordinii și chiar magistrații** .

Mi-aduc aminte că , adresându-mă băncii ministeriale , am rezumat tabloul alegerilor prin aceste cuvinte : **< Ați reușit să ne umiliți și să ne batjocoriți pe noi cei din opoziție , dar ați sacrificat și dvs ceva , ați făcut aceasta cu prețul onoarei și demnității dvs . >**

" În clipa aceea , **s-a desfășurat o scenă** care pe mine , abia intrat în Parlament [-----] pe băncile Adunării **s-a deslănțuit o reacțiune violentă** care reproducea în incintă chiar imaginea secvențelor din afară . **Sgomot, invective, amenințări** , în locul oricăror justificări sau a oricăror argumente . **În această atmosferă grea** , o singură lumină își face loc.

De aici de sus , **președintele Adunării** , venerabilul domn **Meissner** , cu un accent de indignare , intervine : **< Așa nu se poate discuta , trebuie să mărturisiți că vorbitorul**

ne grăește europenește . Ascultați-! >

" Este drept că **omul acela aparținea altei generații** , el aparținea "**Junimei**" de odinioară , cu tot ce însemnaseră ea ca **cultură** , ca **educație aleasă** , cu **spirit rafinat** (**aplauze**) [LD : fost membru al P.Conservator , apoi a P. Conservator Progresist (Marghiloman) , apoi , prin fuziune , a P.P-Averescu.A studiat Dreptul (Viena) și filozofia (Berlin) . Prof. de germană și pedagogie ; membru al " Junimii " și colaborator la " Convorbiri literare " ; deputat și ministru , până la război ; în guvernul Averescu a condus departamentul Lucrărilor Publice. Membru al Academiei Române]

" Și este tot atât de adevărat că , de 14 ani , **în 6 legislaturi** , mi-a fost dat să fiu martor **la dezbateri violente și la scene brutale** , pe care **nici o intervenție de felul aceleia a d-lui Meissner nu a mai venit și nu a mai putut să le frâneze** . [-----]

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ **Parlamentul votului universal pe liste de partid**

" **Se putea vorbi atunci de o reprezentanță națională reală ?**

Era consultarea electorală liberă ? Era ea conștientă ?

Doar în fața alegătorilor **nu se prezentau personalități , ci se prezentau liste** , care trebuiau primite sau respinse în bloc. Prin urmare , **fără nici o puțință de discernere** . Curând , după introducerea sistemului , **alegătorii se resemnaseră** , mărginindu-se **a se orienta nu după vreun candidat , ci după semnul distinctiv al listei** .

" **Se putea oare pretinde** că această formă însemna cel puțin **preferința pentru un curent de idei ?** De sigur , că **asemenea preocupări nu erau cu puțință decât în slabă măsură , într-un corp electoral în care neștiutorii de carte decideau de cele mai multe ori** . (**vii aplauze**)

" **Astfel , în vechiul regim** , din punct de vedere al persoanelor , **membrii Parlamentului erau în fond desemnați prin capriciile vieții de cluburi** , iar din punctul de vedere al cetățenilor , afară de unele rare excepții , **aleșii erau în genere produsul violenței , la guvern , și produsul demagogiei , în opoziție** (**aplauze prelungite**)

" Prin urmare , **reprezentanța națională în vechiul regim era o iluzie cultivată cu atât mai multă fățărnicie , cu cât era menită să acopere tiraniile de club** . " [-----]

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ **Antiteză : parlamentul vechi - parlamentul nou**

[LD : **24 mai 2004**. România este în plină campanie electorală pentru alegerea puterii locale.

Sunt adevărate , și azi , toate "**hibele**" **scrutinului universal** , pe **liste de partid**.

Aviz **amatorilor de vot uninominal** de astăzi , ar trebui să-și pună **minimum trei întrebări** :

Care ar mai fi **rostul partidelor** în acest **regim electoral ?**

Care ar fi **programul de guvernare** propus alegătorului ,

dacă fiecare candidat are propriul program ?

O dată ajunși în **Parlament** , **care program s-ar aplica ? Cum s-ar vota el ?**

În ce -l privește pe **Armand Călinescu** , care lauda "**calmul**" , "**seninătatea**" și "**înălțarea morală**" a legislaturii FRN , aprecierea era firească

pentru "**părintele**" **acestei noi creațiuni** . În argumentarea lui , se ivește

un "**conservator de stânga**" , un bicefal "**țărănist - muncitoresc**"

- iertată să-mi fie această categorisire ciudată ! - în care , **concomitent** :

se laudă pentru **restrângerea votului universal la știutorii de carte** ,

și **ridicarea pragului de vârstă** care însemna **excluderea tineretului** ,

dar se fălește pentru **prezența decorativă a șalopetei și sumanului** în parlament ;

se mândrește cu **scrutinul uninominal** care presupunea cunoașterea candidatului ,

și nu observă că obținerea mandatului pe **circumscripția de ținut**

(care cuprindea câteva județe) **făcea iluzorie această cunoaștere** ;

flatează **apartenența " profesională "** a deputaților , nevăzând **artificialitatea cu care**

și-au anexat-o mulți , jignind **parlamentarii trecutului** taxați ca niște **vagabonzi** ;

măgulește pe **deputații** proaspăt aleși **cu aprobarea unicului partid admis, FRN**, dar trece cu vederea că, în majoritate, **ei erau oameni ai cluburilor de partid de altădată** ;
Să distrugi un regim politic democratic și pluralist , ca să anihilezi **un curent extremist** oricât de periculos și **să satisfaci pofa de putere** a unui om .
Care ar fi , oare , judecata istoriei făcută de această strălucită minte , dacă , printr-o minune , ar reânvia ?]

" **Am evocat** această amintire , d-lor deputați , **pentru a apropia regimul de ieri , de atmosfera calmă , senină și de o înaltă ținută morală , sub care se începe prima legislatură a noului regim .** " (**aplauze prelungite**)
[-----] **Ce este astăzi ? Ce reprezentați dvs ?**

"În noul regim, **membrii Parlamentului au o reală însemnătate personală** , pentru că ei sunt **desemnați prin scrutin uninominal**. Mai mult decât atât .
Alegerea făcându-se pe ținut , adică pe **o circumscripție foarte mare** , se asigură **o selecțiune efectivă prin aceea că numai personalități de o deosebită notorietate** pot întruni sufragii atât de numeroase .
În al doilea rând, dvs veniți aici , **reprezentând un element activ în viața socială și anume exercițiul efectiv al unei profesii productive.**

" **Între reprezentantul clubului de ieri și reprezentantul profesiei de astăzi ; între candidatul strecurat aproape anonim pe listele de ieri și candidatul care se înfățișează personal și direct astăzi ; între opinia iresponsabilă a analfabeților de ieri și desemnarea conștientă a știutorilor de carte de astăzi , între aceste elemente care separă și definesc două regimuri , socotesc, domnilor deputați , că judecata este ușoară .** (**aplauze**)

" **Regimul de ieri ne da o reprezentanță națională fictivă , cel de astăzi ne dă o reprezentanță reală .**
Ieri, datorită sistemului pe care viața practică îl agravase încă , **am avut un regim parlamentar lipsit de semnificație și inutil .**
Astăzi se așează un regim care poate da roade efective .

" **Reprezentanța națională ? Am avut , d-lor deputați , în trecut Parlamente , care pretindeau a vorbi în numele democrației și toate se întreceau în a flutura grija pentru muncitorime sau pentru țărănime.**
Mă întreb , însă , **când aceste două categorii sociale au avut o reprezentanță reală , autentică ?** (**aplauze**) Apăreau câte o dată **câte 2-3 candidați ai muncitorimii** , care abia reușeau să se strecoare din teroarea administrativă , **apăreau sporadic două-trei sumane .**

A trebuit să vină însă acest regim , care să înlesnească intrarea în Adunări a unui însemnat număr de muncitori și meseriași autentici (**vii aplauze**)

A trebuit să vie acest regim , care să facă posibilă această neobișnuită și largă reprezentare a țărănimii (**vii aplauze**) **Vă mărturisesc că simt o adevărată mândrie când zăresc pe aceste bănci săteni veniți din toate colțurile țării , din Bucovina și din Banat , din Basarabia și din Muntenia, din Ardeal și de la Mare.**
Văd aici figuri expresive și porturi naționale minunate , care amintesc de legendara participare a țaranilor pontazi din divanurile ad-hoc. (**vii aplauze**)

" **Au fost , d-lor deputați , de asemenea , parlamente care pretindeau a reprezenta burghezia . Dar mai totdeauna , comerțul și industria erau reprezentați prin avocați .** (**vii aplauze prelungite**) . **Pentru întâia oară aceste categorii vin cu o însemnată participare autentică în Parlament** (**vii aplauze**)

" **Iată de ce spuneam că actualul Parlament cuprinde prima reală reprezentanță națională și iată pentru ce eu simt o deosebită mulțumire să mă aflu în fața unei asemenea Adunări , a cărei viață este asigurată .** "

▫ Cauzele prăbușirii vechiului regim

[LD : da, la capitolul " diagnostic" , sunt de acord cu Armand Călinescu .

Indiferent de acest acord (două subiectivități atât de diferite !) , contează foarte mult **aceste explicații** , pe care le pot **corobora cu destăinuirile** din **Jurnalul** său.

Nu poate fi negată **îngrijorarea lui autentică** , nu poate fi blamat **procesul lui de conștiință** , nu poate fi ignorată **motivația sa patriotică** . Și atunci ? !]

" Dar , d-lor deputați , **cum am ajuns noi la această situațiune** ? Ce anume a determinat-o ?

Și prin ce mijloace s-a edificat acest regim ? Să-mi dați voie să mă opresc un moment asupra acestei chestiuni și să vă arăt **cum am înțeles eu acest proces**.

" Mai întâi , d-lor deputați , **vechiul regim nu a fost răsturnat** .

El a căzut singur (vii aplauze prelungite) Vechiul regim nu a fost izgonit , el a fost abandonat de proprii lui reprezentanți .

" Este interesant de subliniat **acest aspect** , fiind că **el lămurește** și pentru ce noul regim a fost salutat cu atâta elan de către Țară și pentru ce vechiul regim nu mai are nici o putință de reînțoarcere .

" Da , d-lor deputați , la începutul anului trecut , **semnele dezagregării erau evidente** .

Cum se ajunsese la această decădere ? Ar fi lung să expunem evoluția urmată .

Eu socotesc că ea poate fi rezumată în trei puncte .

" **Ambițiile personale** împărțise țara în **17 tabere dușmane** .

Lupta între ele provocase **totala discreditare a oamenilor** .

Iar obsesiunea puterii aruncase în umbră **grija de interesele naționale**

(**viu aplauze prelungite**)

" **Totala neputință a partidelor** s-a învederat în **alegerile din decembrie 1937** ,

când **nu s-a mai putut constitui o majoritatea de guvernământ** .

Dar tot atunci s-a învederat **absența oricărui ideal sincer și a oricăror credințe politice** .

Coalițiile cele mai bizare au făcut să dispară orice putință de orientare ideologică

(**viu aplauze prelungite**) **Baza însăși a regimului de partid s-a văzut minată prin calculele mărunte ale conducătorilor .**

Și dacă la aceasta se adaugă **o imensă oboseală a aparatului de Stat** , care ,

zdruncinat permanent de nevoile de partid , își uitase **menirea lui**

și **scoborâse însăși ideea de autoritate** , avem imaginea limpede a situațiunii ."

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ Guvern O.Goga

[LD : despre morți , mai ales despre poezii morți , numai de bine !

Dar despre omul politic ? **Două subiecte tabu și la Armand Călinescu :**

Garda de Fier și antisemitismul . Constat că **toți ocolesc măsurile agresive antisemite** , care , în fond , au dus la **degringolada** culminată cu **înlocuirea guvernului** . De ce ?]

" În acel vid ce se crease , care putea fi soluțiunea ?

D-lor , **s-a făcut în acel moment o ultimă încercare** . Din toate manifestațiile populare se degajase **incontestabil o preferință generală pentru ideea naționalistă** .

Era firesc atunci să se recurgă la o formulă care **să se încadreze în această tendință** .

" **A fost astfel adus un om a cărui valoare personală** era mai presus de orice discuțiune , și îmi fac astăzi o datorie să aduc aici , la această tribună ,

un pios omagiu la tot ce a fost **talent , patriotism și strălucire românească**

în **Octavian Goga** . (**Ovații prelungite** . **Adunarea** , în picioare , **aclamă**)

" **Dar ce putea face un om** , în acele momente , câtă vreme **el era obligat să se mențină pe vechile făgașuri** . **Procesul de disoluțiune era prea înaintat** .

Și atunci am asistat la **o serie de acte** care dovedeau că **în sânul partidelor nu mai există nici o putință de rederesare** pe linia marilor interese de Stat .

Ele rămâneau mai departe la **măruntele preocupări de club**.

Astfel , **demagogia se deslănțuia cu frenezie** .

La un moment dat **ajunsesem la câte o mie de întruniri pe zi !**

Toate satele erau invadate . Cele mai **suspecte elemente** , la adăpostul libertății individuale ,

se duceau să **atâte spiritele** . Incidentele sângeroase se înmulțeau .
Ar fi trebuit armata întreagă să meargă pe urmele propagandiștilor ,
pentru a asigura ordinea. În vremea aceasta, semnele neîncrederii se înteteau .
În câteva zile se retrăsese mai multe miliarde din depozitele aflate în bănci ."

Armd.Călinescu / 28 iun.'39 , retro'dec'37 -ian'38

▫ Îngrijorarea ministrului de Interne

▫ Regele salvator de Țară

" Cel care are onoarea de a vă vorbi astăzi, asuma atunci **greua sarcină de a păzi ordinea în țară** . Cred, d-lor deputați, că nici o dată un om politic nu s-a aflat în fața unei mai dificile probleme de conștiință . "

" N-am ezitat însă . Am socotit ca o datorie de patriotism îmi impune să informez exact pe Suveranul meu despre situația reală din țară .

D-lor deputați, pentru lămurirea acestui moment istoric, trebuie să declar că cele mai mici evenimente erau cunoscute , roșul lor cântărit, și soluțiunea întrevăzută .

" În mijlocul agitațiunilor, în mijlocul descurajării și lașității generale , un singur om era calm , hotărât și sigur .Era Maiestatea Sa Regele .
(**Aplauze prelungite, îndelung repetate , urale puternice ; Adunarea aplaudă în picioare**)

Și **dacă** vreodată , în istoria acestei țări , Coroana a fost în adevăr salvatoare , prin rolul de arbitru și printr-o inițiativă curajoasă , apoi acel rol s-a văzut îndeplinit la 10 februarie 1938 . (**Aplauze prelungite**)

" Ne găseam , d-lor deputați , la marginea prăpastiei . În fața noastră se deschidea perspectiva războiului civil sau închinarea la străini .

Și în ceasul acela , Regele a salvat Țara ." . (**Aplauze prelungite, îndelung repetate**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39 , retro ' 10 febr.'38

▫ Guvernul Miron Cristea = guvernul foștilor premieri

" S-a constituit îndată acel memorabil guvern, care reunea pe foștii președinți de Consiliu ,având în frunte pe venerabilul Patriarh al Țării .

Și s-a început construirea noului regim , într-un ritm și cu o desfășurare de energii nebănuite . Țara întreagă s-a mișcat . A fost deajuns un act de hotărâre , pentru ca neamul acesta să-și găsească liniștea.

Iar manifestarea plebiscitară de la 24 februarie a fost în realitate expresiunea dorinței unanime de reînnoire și de salvare . (**Aplauze prelungite**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ Regim de dictatură ?!

▫ Repunerea Statului în drepturile firești .

" Care a fost metoda urmată de guvern în această nouă conjunctură ?

Care au fost mijloacele lui ?

" S-a vorbit, d-lor deputați, de dictatură . Pe mine cuvintele nu mă impresionează . Dar , mă rog, ce fel de dictatură ?

În locul toleranței demagogice , care ascundea ieri **satisfacerea intereselor personale** , noi am pus autoritatea în slujba intereselor de Stat . (**Vii aplauze**)

" Libertatea individuală ? Foarte bine ! Ași vrea să știu cine în această țară a fost împiedicat să-și dezvolte personalitatea sa, cine a fost împiedicat să-și exercite profesiunea sa, cine a fost oprit să-și câștige existența ?

Prin urmare, libertatea omului, da.

Dar libertatea desmățului, libertatea de a distruge Țara , aceasta niciodată !

(aplauze prelungite și îndelung repetate)

" Prin urmare , reînnoirea ordinii , întărirea ideii de autoritate , repunerea Statului în drepturile lui , iată prima sarcină ce se impunea noului regim . "

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ Regim de dictatură ?!

▫ **Revoluție sufletească : solidaritate națională**

" Ceea ce caracterizează de asemenea **regimul nostru** , ceea ce constituie **particularitatea lui și valoarea lui** , în același timp , este că **el nu a constatat într-un partid nou , care a învins pe cel vechi** , el nu a constatat nici **într-o categorie socială** sau o generație nouă , **care a înlocuit pe altele** așa cum s-a întâmplat în multe țări aiurea .

" **Nu, revoluțiunea noastră a fost mai degrabă o revoluție sufletească , o schimbare de mentalitate , o minunată revizuire de conștiințe . (vii aplauze)**
Ea a antrenat **imediat toată țara activă** . De aceea ați văzut dvs în **trei manifestațiuni succesive** , **ilustrându-se acest proces** .

" **Plebiscitul [Constituția]** a adus peste **99 % din vocile îndreptățite** , în favoarea acestui regim .

Înscrierile în Frontul Renașterii Naționale și ultimele alegeri legislative , cu acea excepțională participare la vot , au venit să întărească desăvârșirea procesului sufletesc .

" Da d-lor , **Țara s-a transformat** și cum spuneam adineaurea , **nu cu învinși și învingători , ci printr-o solidaritate națională . (aplauze prelungite)**

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ **Opoziția ? Nu interesează !**

[LD :Are sau nu dreptate Călinescu ? Oare Maniu , Mihalache , Dinu Brătianu , Gh Brătianu , Madgearu , Lupu , ca să enumăr doar pe câțiva , să fi fost o cantitate atât de negliabilă ?!

Sau , pusă altfel chestiunea , oare **acest grup a procedat bine retrăgându-se , adoptând o tactică negativă** , de vreme ce **ceilalți membri ai partidelor lor nu i-au urmat ?**
Oare **boicotarea parlamentului** a fost un lucru cuminte ? Nu ar fi fost mai productivă lupta parlamentară , așa cum , spre exemplu , o face , **în al 12-lea ceas , Iorga ?]**

" **Văd în actualele Adunări** , pe lângă atâtea **figuri noi** , pe **toate personalitățile care au adus o contribuție prețioasă în trecut** . Astăzi ralierea este generală .

" **Să fi existat** , oare , undeva în vreun colț , **cineva care să-și exprime și neîncredere sau scepticism ?** Nu știu . Poate . Vă mărturisesc , însă , d-lor deputați , că **aceasta este un lucru care nu mă preocupă de fel** . De altminteri , din ceasul dintâi , oricine m-a întrebat ce cred despre oarecari **elemente opoziționale** , și ce măsuri ași lua împotriva lor , am răspuns invariabil : **niciuna , pentru că opoziția aceasta nu contează .**

(**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

" Și , d-lor , **nu am făcut-o din necunoaștere a realităților sau afectând un dispreț** . Nu . **Ci am spus-o pentru că am avut convingerea** că , **într-o revoluțiune** ca aceea pe care am trăit-o noi , **trebuie să învingă întotdeauna principiul activ , iar nu negativismul . (aplauze prelungite , îndelung repetate)**

" În adevăr , cine ar fi putut face o mișcare contrară ? Unii din șefii vechilor păartide ?

Dar ei nu au reușit în epoca lor ! (mare ilaritate , aplauze) **Spiritul negativ , lipsa de elan și de viață , i-au scufundat în timpul când au avut totul în mână .**

Și asemenea oameni , ar fi mai putut ieși la iveală într-o epocă în care se cerea tocmai **vitalitatea , inițiativă îndrăzneată ?**

(**aplauze**) Și apoi , **să se miște , pentru ce ? ca să ajungă , unde ?**

La o situație asemănătoare catastrofei la care ne duseseră ?

" Prin urmare, **incapacitatea și neputința să ducă țara din nou acolo unde ea trebuia să piară ?** Vedeți, d-lor, că **sunt lucruri împotriva naturii** pe care nu ai nevoie să le combați , fiind că **se prăbușesc singure** .
Și sunt manifestațiuni care sună ca ecouri sinistre ale unor vremuri de tristetă și de dezolare .

" Iată pentru ce am spus , că **în virtutea unui principiu vital , Țara merge înainte privind cu compătimire la puținii care nici măcar nu-și pot ascunde amărăciunea unor situații iremediabil pierdute , din cauza propriilor greșeli (aplauze prelungite , îndelung repetate)**

" Țara merge înainte , d-lor deputați , pentru că ceea ce caracterizează **spiritul vremii** și ceea ce **noul regim** a reușit să-i dea, **este optimismul** .

" **Da, s-a mântuit cu mentalitatea aceea** în care **critica era dogmă** , în care **denigrarea era principala preocupare** , în care **descurajarea și alarmismul** , paralizau resorturile sufletești ale națiunii . Acum **națiunea aceasta și-a recăpătat încrederea** îndreptățită în puterile ei , în meritele ei , în rolul ce are și în viitorul său .

(**aplauze prelungite , îndelung repetate**) **Ea privește cu mulțumire** crescândă la tot ceea ce se realizează . Ea găsește în fiecare act o **încurajare și un imbold în opera de creațiune** . **Ea a reluat drumul dezvoltării normale** . **Și aceasta este rezultatul noului regim** "

-

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▫ **Politica externă**

" Dar, d-lor deputați, **trebuie să amintesc îndată că acea gravă criză internă** pe care am străbătut-o , **a coincis cu semnele prevestitoare ale unor mari frământări europene** . **Eram slăbiți** tocmai în clipa în care **peste frontarii se adunau nori și se ridicau probleme** care puteau pune în joc interesele românești. Am spus-o altădată, o spun și acum.

" **Ce s-ar fi întâmplat** dacă **evenimentele internaționale ne-ar fi surprins** în acea stare de divizare a forțelor și de deprimare sufletească ? **Care ar fi fost posibilitățile noastre de rezistență ? Oare slăbiciunea noastră nu ar fi încurajat adversitățile ?**

" Astfel , în lumina acestor întrebări , **actul de la 10 februarie** capătă **o semnificație istorică și mai mare** .El a avut darul ca **prin ordine internă și prin refacerea solidarității naționale** să pună **națiunea și Statul român în măsură de a se redresa** și a se apăra în mijlocul celor mai tulburi împrejurări internaționale și , de ce nu am lăsa o clipă modestia la o parte , și nu am spune că **poate această situație a României a contribuit la echilibrul european** .

" De altminteri , acesta este **în sentimentul unanim**. E destul să vedem și să ascultăm **numeroasele delegațiuni străine** , care au venit aici cu prilejul mai multor manifestațiuni naționale , pentru ca să înțelegem **sentimentul de stimă și de admirațiune** pe care îl au față de țara renăscută .

" E de ajuns **să urmărim presa din toate Statele** , pentru ca să găsim **ecoul aceluiași impresiuni** . E destul să vedem **interesul trezit de orice sol al nostru** care merge în străinătate .Hotărât, **nici odată România nu s-a bucurat de un așa mare prestigiu** peste hotare și trebuie să subliniez acest fapt cu o legitimă mândrie.

" **Politica noastră externă ? Ea este foarte limpede** .D-lor deputați, noi am izbutit , după sacrificii sângeroase **acum 20 de ani** , să vedem că **ni se recunosc toate teritoriile locuite de români** , la care avem un drept natural . Prin urmare , **Statul român a realizat atunci unitatea națională** .Din acel moment , **România nu mai avea să revendice nimic dincolo de hotare ; ea urma să facă o politică de pace**. Ea trebuia să se dezvolte în interior pe teren economic și social , prin punerea în valoare a bogățiilor numeroase și variate și prin îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor . **Așa dar , o operă liniștită** .

"Această operă **se putea realiza și cu concursuri pașnice din afară** .

Desigur că avuțiile noastre sunt rezervate misiunii noastre istorice .

Dar oricând **schimburi de bunuri cu alte țări sunt indispensabile**.

" În acest spirit , **am încheiat** la un moment dat , **o Convenție cu Germania** .

Am avut prilejul să relev în fața Consiliului Național al Frontului, însemnătatea economică a

acestui act și foloasele pe care suntem în drept să le așteptăm de la el .Un singur lucru voi repeta : **guvernul este hotărât să aplice această Convenție** cu toată sinceritatea și cu toată lealitatea . (**aplauze**) Am spus de asemenea atunci , pentru a fixa semnificația acestei Convenții , că ea nu avea un caracter de monopol și că eram gata să încheiem asemenea tratate și cu alte State .

" Și în adevăr, puțin după aceea, **am încheiat două Convenții Economice** de cea mai mare utilitate **cu Franța și cu Anglia** . Prin urmare , așa cum afirmasem de la început , **am tratat problemele economice în toată libertatea și acolo unde interesele noastre proprii au cerut-o** .

lata d-lor deputați , politica de pace în raporturile noastre economice cu celelalte State

" **În ce privesc raporturile de ordin politic, acțiunea noastră externă** este dictată de o singură grijă : **apărarea fruntariilor Tării** . (**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ Mobilizarea din martie'39

" În adevăr, **în ceasul în care s-a ivit o primejdie** , am adus **armatele noastre** pentru a sta de strajă la granițe (**aplauze**) **Țara a răspuns cu un elan excepțional** la apel.

De atunci, ea nu a încetat o clipă de a-și manifesta însuflețirea .**Această stare de spirit** s-a învederat în urmă prin acele **numeroase subscrieri benevole** pentru **înzestrarea oștirii** .**Graba și avântul cu care soldații au alergat sub arme în martie** și mișcătoarele contribuții pentru armată acum, sunt **admirabile fenomene** care ilustrează **vitalitatea poporului nostru** . (**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

" **Concentrarea armatelor** ca și **întreaga atitudine** a noastră nu a însemnat însă **amenințarea sau bravarea nimănui** . **Ea s-a făcut cu calm** , dar totodată **cu demnitate și cu hotărâre** (**aplauze**) .**Căci , ori de unde va veni primejdia , noi o vom înfrunța** . (**Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ Înzestrarea armatei

[LD : nu mai am nimic de zis ! Efortul acesta pentru înzestrare , mă bulversează totdeauna . Am o mare rezervă pentru utilitatea și justificarea lor .

Când din buget se alocă **doar 1 miliard pentru mașini agricole și 2 miliarde pentru silozurile de grâu** ; când în cei 20 de ani de pace , România numai nu a reușit să-și facă rețeaua de drumuri , iar starea sanitară a populației era mizerabilă , **armatei i se alocă 25 de miliarde ! Asta dă o măsură pentru sacrificiul imens al nației acesteia !]**

" Dar , d-lor deputați , dacă **politica noastră externă se susține prin cuminența ei** , prin **sensul moral** pe care îl are și prin **ideea de dreptate** ce-i stă la bază , mă voi grăbi să adaug că guvernul înțelege să o asigure **și prin forța noastră** (**Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo**)

" De aceea, d-lor deputați, **pregătirea și înzestrarea oștirii** a fost și rămâne **preocuparea noastră de căpetenie** . Pentru ea **nu s-a precupețit nici un sacrificiu** .

Dealtminteri , țin să dau astăzi, aici, Țării, asigurarea că **în acest domeniu s-au făcut eforturi necunoscute până astăzi** și că **s-au obținut rezultate** care ne dau dreptul să **privim în liniște la desfășurarea evenimentelor** .

(**Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo**)

" De sigur , d-lor deputați , **au fost lipsuri** , au fost lipsuri însemnate . Unele chiar s-au învederat în martie trecut . **Nu mă sfiesc să o recunosc** , cu atât mai mult cu cât aceste lipsuri sunt astăzi împlinite . (**Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo**)

" În adevăr, d-lor, s-a dus **la Ministerul Apărării Naționale și al Înzestrării o acțiune intensă** , care a **îmbrățișat toate domeniile** .

Marele Stat Major și-a revizuit și pus la punct toate lucrările de organizare . mobilizare și rechezițiuni . **Corpul ofiteresc** a fost obiectul unei solitudini deosebite .

Prin **avansări îndreptățite** , prin **înbunătățiri de solde** , prin **introducerea asigurărilor** ,

s-a contribuit la **ridicarea moralului ofițerului** . (aplauze)

" **Instrucțiunea trupei** a atins astăzi un nivel deosebit . **Toate clasele au fost chemate** rând pe rând pentru **împrospătarea cunoștințelor** și pentru deprinderea cu armamentul nou .

" **Localurile necesare** au fost completate pentru asigurarea celei mai bune dislocări a unităților . Numai în Ardeal sunt **în curs de construcție cazărmi** în valoare de un miliard și jumătate , ceea ce desigur va contribui și la învierea economică a acelei provincii , prin sumele ce sunt întrebuințate acolo . (aplauze)

" De asemenea, **dotarea cu armament s-a continuat** într-u ritm excepțional . Astăzi **infanteria** noastră are arme, puști -mitralieră , și mitraliere noi .

Artileria a fost dotată cu material superior de toate calibrele . S-au făcut comenzi masive pentru echipament și harnașament . S-au continuat cu intensitate **lucrările de fortificație** și s-au făcut **mari progrese în dotarea aviației** .

" Pentru a rezuma această acțiune, voi spune, d-lor deputați că **numai în acest an s-au făcut angajamente de materiale de război în valoare de 25 de miliarde** (Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo)

Este cel mai mare efort pe care l-am făcut până astăzi .

De la 1930 până în februarie 1938 , s-au angajat 28 miliarde .

De la **februarie 1938 până la februarie 1939** , s-au angajat **11 miliarde** , iar de la februarie până astăzi , **25 de miliarde** . Prin urmare, **în 4 luni , 60 % din toată înzestrarea** .

(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo)

Regret că nu pot da detalii asupra realizărilor în această privire . Enunțarea fondurilor întrebuințate este însă de ajuns spre a da Țării sentimentul încrederii și al securității , precum și explicația sarcinilor excepțional de grele ce a avut să suporte .

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ Minoritățile etnice

" Consolidarea internă s-a urmărit și prin **apropierea elemntelor de origine etnică diferite**, pe care vicisitudinile istoriei le-au așezat **pe pământul țării noastre** .

Căci **românii nu au fost nici o dată un popor exclusivist** .

Pentru ei , a fost întotdeauna **un punct de onoare să îngăduie libera dezvoltare a oricui** și să concure ei înșiși prin virtuțile lor și prin puterile naturale, la câștigarea locului ce li se cuvine .

" De aceea , **în acest spirit tradițional** , regimul actual a înțeles **să arate bunăvoința elementelor etnice străine, atâta vreme cât ele se încadrau sincer în viața de Stat** .

De altminteri , d-lor deputați, **țin să subliniez că problemele care interesează minoritățile , sunt probleme interne** .

Cine își închipuie că poate face din aceasta o agitațiune externă,

, care ar cere o sugestie sau un demers de peste hotare ,

se înșală asupra concepției pe care o avem despre demnitatea Statului Român . "

(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo)

" De asemenea socotesc că nu este nevoie să insist asupra unui lucru elementar și anume : că **în legătură cu aceste minorități se pun numai probleme culturale și economice .Nu există și nu pot exista în această privire probleme teritoriale** .

(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo)

" **Pământul românesc este astfel locuit , încât orice știrbire a lui ar însemna pierderea unei majorități românești . Hotarele României rămân intangibile , atâta vreme cât un soldat român va ține o armă în mână** .

(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo)

" În cadrul intern , prin urmare , **Guvernul a arătat și va continua a face simțită toată sollicitudinea sa pentru nevoile culturale și economice ale minorităților** .

Și sunt în drept să afirm că **nicăeri tratamentul rezervat acestor categorii de cetățeni nu a putut egala pe acela rezervat la noi** .

" **Am văzut agitațiile de presă care s-au desfășurat în unele țări vecine ,**

având un caracter pătimaș și inspirat de sentimente ce nu înseamnă dorința unor

raporturi de amicitie cu noi . La asemenea condiții , vă mărturisesc că nu fără interes am aflat deunăzi , **tocmai în acele Parlamente , ridicându-se proteste vehemente ale minorităților împotriva tratamentului la care sunt supuse din partea acelor guverne** și am apropiat acele **desbateri de declarațiile făcute de reprezentanții minorităților de la noi , care și-au exprimat întreaga mulțumire "** (**Aplauze**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Guvernarea :activități sociale**

"Fără îndoială , **asigurarea ordinii interne** și a **siguranței Statului** , a constituit o **preocupare de căpetenie** a regimului actual. Dar ar fi să dăm o imagine incompletă a lui, dacă nu am sublinia și **marea operă constructivă** ce s-a întreprins în acest răstimp.

În adevăr, **s-a dus o activitate** din cele mai rodnice **în domeniul social**

și în acela **al marilor lucrări de interes public** . În domeniul social :

Pentru muncitori ...

" Este deajuns să priviți tot ce s-a realizat pentru **îmbunătățirea condițiilor de viață a muncitorilor noștri** . Perfecționarea **contractului de muncă** , **pensiile pentru bătrânețe**, **construcțiile pentru locuințe** , organizarea "**Muncă și Voie Bună** " , toate acestea au fost menite să imprime regimului actual o **semnificație socială** (**aplauze prelungite**)

" În admirabila **manifestație muncitorească de la 1 mai** acest an,

și în **Expoziția deschisă deunăzi** în prezența atâtor delegațiuni străine , care și-au exprimat admirațiunea lor pentru realizările făcute într-un timp atât de scurt ,

găsim semnele incontestabile care confirmă această operă .

Astfel, **un regim de autoritate** a fost în măsură să realizeze ,

în domeniul problemelor muncitorești ,

ceea ce nimeni nu a putut înfăptui în regimul demagogic democratic " (**aplauze**)

Pentru țărani ...

" De asemenea , trebuie să punem în toată lumina activitatea de ordin social

întreprinsă **în mijlocul țărănimii** . (**aplauze prelungite**)

Căminurile culturale , care sunt menite să dezvolte **simțul solidarității** pe un plan de **preocupări sufletești și instructive** în mijlocul țărănimii ,

au dat deja **rezultate din cele mai frumoase**. (**aplauze**)

Iar **Serviciul Social** , creat anul trecut, este **cea mai largă acțiune** ce s-a întreprins vreodată

pentru ridicarea nivelului țărănimii (**aplauze**) . Îndatorirea tuturor intelectualilor

de a presta , înainte de obținerea diplomei de studii , **o muncă în folosul țărănimii**,

și de a **închina astfel prima activitate din toate ramurile profesionale în folosul satelor** ,

este o minunată **formă a solidarizării naționale** în jurul nevoilor țărănimii .

(**Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo**)

Serviciul Social dobândește astfel o **înaltă semnificație morală** și el instituie **un instrument permanent de ridicare a satelor noastre** .

Acțiunea sanitară ....

" Tot în această ordine de preocupări , trebuie să însemnăm și **acțiunea sanitară** .

În această privire s-a făcut **un efort excepțional**. **Studierea amănunțită a stării sanitare**

în mediul rural , luarea a numeroase **măsuri de igienă** , crearea unui număr însemnat de

băi populare , construirea de **dispensare** și de **mari spitale pentru boli sociale**,

vin să se adauge la **activul actualului regim** în ce privește opera socială (**aplauze**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Agricultura**

" Cât pentru **lucrările de interes public** , voi menționa pe de o parte, **marea rețea de drumuri**

, care este în curs de modernizare , și pentru care **s-a investit peste un miliard** ,

și pe de altă parte, **realizarea unei opere care stă de zeci de ani în stare de proiect** ,

fără a fi izbutit vreodată să aibă **un început de executare** , și anume: **silozurile**

Silozuri ...

(**aplauze prelungite**) Este deajuns să vă spun că o **primă tranșă de 34 de silozuri** este în curs de construcție , cu o **capacitate de 20.000 de vagoane** , din care cele mai multe vor fi date în folosință în toamna aceasta , iar a **doua tranșă de 47 de silozuri** în capacitate de **30.000 vag.** Începe acum , având deja puse la îndemână toate **mijloacele de finanțare** .
(**aplauze**) [-----]

Valorificarea grâului ....

Am început cu **valorificarea grâului** , ca o măsură ce se impune **mai urgent și mai imperios** . (**aplauze**) Am fixat un **preț remunerator superior** aceluia **de pe piața mondială** , pentru ca **să venim în ajutorul agriculturii** noastre .Am pus la îndemână **2 miliarde** , ca mijloace necesare pentru **susținerea acestei opere** și am luat toate măsurile pentru ca **prețul plătit să meargă efectiv în mâna producătorului** , **iar nu să se irosească în mâini intermediare** . (**Aplauze puternice și îndelung repetate** ;)

Vom continua după aceea cu **echiparea agriculturii** .Am hotărât să procurăm **mașini agricole** în vara aceasta chiar , pentru suma de **1 miliard de lei** .

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ Guvernul = în slujba poporului și a Coroanei

[LD : Mica clipă de glorie , pentru un prim-ministru care se declara , cu modestie , **în slujba poporului și a Coroanei** , și care și-a asumat , cu orice risc , **să schimbe regimul politic , sistemul și mecanismele constituționale , stilul de guvernare , mentalitățile : aplauze !**]

" Nu am examinat toată activitatea desfășurată spre a **creia un titlu de merit** pentru acest **guvern** sau pentru **singuraticii lui membrii**. Nu . **Acesta era sistemul vechi , care avea nevoie de reclamă electorală** . Noi , d-lor deputați , **nu reținem pentru noi decât faptul de a fi înțeles** la un moment dat **spiritul în care trebuia să se îndrume viața publică** și de a fi **muncit zi și noapte** în slujba intereselor de Stat . (**vii aplauze**)

" **Meritul acestei redresări istorice** , revine însă **poporului întreg** , care a vădit minunatele sale calități . (**vii aplauze**) Și revine **Coroanei** , care a știut să înfrunte toate greutățile și cu **o energie și un mare patriotism a conceput și condus această acțiune mântuitoare** .

" **Noi suntem trecători pe aceste bănci** . **Poporul și Coroana sunt permanente** și aceasta asigură **triumful definitiv al marelui opere** și aceasta ne dă **liniștea zilei de mâine** .

(**aplauze, urale;Adunarea ovaționează în picioare ; voci : afișarea discursului ! ; membrii guvernului și ai Adunării felicită călduros pe președintele Consiliului**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

////////////////////////////////////

*** Notă -**

Născut la 22 mai 1893 , în Pitești . Licențiat în **Filozofie** și dr în **Drept** (București) , dr .în **Economie politică** (Paris , 1921) **Magistrat** la tribunalul de Argeș (1918 ?) **În .P.Țărănesc** (1919) . **Deputat PȚ apoi PNȚ** în legislaturile : P.P (1926) , PNȚ (1928) , lorga (1931) , PNȚ (1932) , PNL (1933) , nov.1937 .

Prefect de Argeș (1928) ; **secretar de Stat la Agricultură** (1929- 30) ; **subsecretar de Stat** în gov.Manu și Vaida , la **Interne** (nov.30 - nov.'33) ; **ministru de Interne** sub gov.Goga (dec.'37 -) și în guvernele Miron Cristea (10 febr.'38 -) **vice președ** , apoi **președ. al Consiliului de miniștri** (1 febr.'39 - 21 sept .'39)

---

21. Victor Iamandi (ministr.Juștiției),Concluzii la dezbaterile la Mesaj , Senat , 28 iun.'39

(D.S., MO 9, șed. din 28 iun.'39 , pag. 192- 200)

[LD : Dimineața , **Armand Călinescu** ținuse discursul -concluzie la dezbateri în Cameră. Iamandi , ca voce autorizată a guvernului , vorbește la Senat .Ține cel mai lung discurs care s-a rostit în acel parlament , și poate fi considerat **un doctrinar al noului regim** .

Victor Iamandi / 28 iun.'39

Document integral : **fișier PNL-1, XIII**

▣ Mărturisire de conștiință : Oamenii noului regim
▣ Clasa politică românească : continuitate patriotică
▣ Trecutul = parte integrantă din conștiința fiecăruia
▣ Regim democratic în România ?! - Nici o dată ! O titulatură , o creațiune artificială !
▣ Evoluția politică în salturi : De la colegiul cenzitar la votul universal
▣ Partidele politice și votul universal ▣ Alegeri libere : 1928, 1933
▣ Discreditația reciprocă a clasei conducătoare
▣ Identitatea de opinii dintre Iamandi și Călinescu
▣ Opoziția extraparlamentară - vinovată de răsturnarea regimului vechi
▣ Pactul de "neagresiune" Maniu-Codreanu -Gh.Brătianu
▣ Lovitura de stat din 10 febr.'38 : Carol II - salvatorul Tării !
▣ Guvernul Miron Cristea = guvernul primilor miniștri
▣ Criza ideologică a partidelor ▣ Criza parlamentarismului ▣ Protestatarii = o falsă opoziție
▣ Monopolizarea politică a FRN ?! ▣ Farsa opoziției "democrației integrale"
▣ Realizările miniștrilor foști național-tărăniști

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Mărturisire de conștiință

▣ Oamenii noului regim

[LD : Iamandi încearcă , și reușește în parte , să explice **schimbarea** celor ce au devenit **apărătorii noului regim** . Dar **lepădarea de regimul democratic și partidele** pe care ei le slujiseră , **dacă este sinceră , anulează** tot ce se înfăptuise până atunci în această Românie Mare , **dacă nu este sinceră , este oportunistă și neonorantă** .
Extrag câteva pasagii care constituie acuzele la PNȚ]

" Îmi veți da voie , însă , d-lor senatori , să socot că **situația nouă** , cu **schimbările ei fundamentale** , cu **situațiile noi** care s-au creat , cu **ritmul de viață** necunoscut până acum la noi în țară , și cu **mentalitățile răuvoitoare** care caută **să se difuzeze în toate direcțiile** vieții noastre naționale în acest ceas , **o cercetare mai atentă** și în special **o explicație mai complexă** și mai concludentă **asupra tuturor acestor evenimente** prin a căror înlănțuire s-a ajuns la **transformările** ce s-au înfăptuit în România **de un an și jumătate** .
" Domnilor , **situația mea** ar apărea multora dintre dvs **cam anevoioasă** , pentru că **și eu , ca și atâția alți colegi din Guvern** , nu suntem oameni care să apărăm pentru prima oară în viața publică , iar **activitatea noastră anterioară** s-a desfășurat în cadrul **fostelor partide politice** și adeseori am fost printre **cei mai calzi și mai activi susținători ai ideologiilor , ai doctrinelor și ai sistemului constituțional** care stăpânea viața politică a țării noastre .
" Această situație **numai aparent** , însă , **poate fi anevoioasă** , pentru că , domnilor , cred că , în ce mă privește , de altfel în această situație se găsesc și ceilalți colegi ai mei din Guvern , **rolul nostru de astăzi este bine știut** .
N-am ajuns să deținem aceste funcții de răspundere , **nici prin faptul că am fi fost stăpâniți de ambiții și nici prin considerațiuni lăaturalnice , ci suntem aici chemați la datorie** , în **serviciul devotat și activ al Coroanei și al țării** (**aplauze puternice**)
[-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Regim democratic în România ?! - Nici o dată !

▣ O titulatură , o creațiune artificială !

" **La noi în România , s-a spus** în toate ocaziunile și de către toți oamenii noștri politici , că **regimul politic ce s-a instaurat la 1866 , n-a încetat** de atunci și până astăzi , **de a fi un regim democratic** .S-a spus, desigur , **de bună credință** acest lucru , având poate convingerea că ,într-adevăr **în România a existat un regim democratic** .

" Noi credem însă că în țara noastră n-a fost nici o dată un regim democratic adevărat și real . Acest regim a fost mai mult o titulatură , fiind o creație artificială și fără nici o legătură mai serioasă cu fondul vieții noastre politice și sociale .

[-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Evoluția politică în salturi

▣ De la colegiul cenșitar la votul universal

[LD : după socoteala lui Iamandi , noi ar fi trebuit să introducem votul universal în mileniul trei ! Discuția aceasta a dominat scena politică românească înainte și după război . Ele au luat sfârșit prin reforma decretată și consacrarea ei de Constituție, în 1923.

Chiar dacă a fost prematur , chiar dacă a avut efecte negative, reforma a fost făcută , a înviorat viața politică a României, a trezit la participare milioane de români , permițând educația lor în exercitarea aceluși drept .

Ceea ce este deosebit de grav , este faptul că , după 20 de ani , s-a anulat un drept acordat , ba încă înmulțind restricțiile ! Și să te lauzi cu asta !]

" De la război încoace , însă , și Statul și viața noastră politică a trebuit să sufere schimbări radicale. De la regimul comod și calm al colegiilor cenșitare - s-a sărit de-a dreptul la votul universal , care a dat țării o configurație cu totul nouă , iar vieții politice o amplasare plină de surprize și de nenumărate greutăți .

" Noi n-am cunoscut , în trecutul nostru politic , o evoluție lentă , n-am cunoscut o adaptare sistematică și continuă la forme de viață , care să corespundă complet și fondului nostru social și politic . Noi am făcut salturi . Adeseori am trecut de la o extremă la alta : la 1919 , după ce se modificase la Iași Constituția și se introdusese în ea teoretic votul universal , s-a aplicat pentru prima dată acest instrument politic , dat direct tuturor cetățenilor acestei țări . [-----]

" De la început , aplicarea votului universal s-a făcut în condițiuni dintre cele mai detestabile . Sunt un vechi parlamentar și am asistat la dezbateri furtunoase , din care , dacă aș fi căutat să rezum , după săptămâni întregi de discuții , discursurile cele mai importante , le-aș fi redus numai la acuzațiuni reciproce de furt de urne , de samavolnicii și de sugrumare a voinței alegătorilor Sistemul acesta a mers vreo 10 ani . Guvernele aveau ori n-aveau popularitate , își căpătau majoritățile parlamentare.

" O educație atentă însă , serioasă , o pregătire a terenului pentru ca factorii electorali să fie altceva decât un instrument orb în mâna atotputerniciei guvernamentale , sau un instrument orb mai târziu , în mâna agitatorilor primejdioși , nu s-a făcut "

[-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Alegeri libere : 1928, 1933

[LD : Aprecieria lui Iamandi , departe de a semnifica un fair play față de adversarul de totdeauna al PNL , care era PNȚ , nu era altceva decât o reverență făcută pentru ex-țărăniștii colegi de guvernare , mai ales pentru Călinescu]

" După 1927 , votul universal a mai avut o singură dată posibilitatea unei manifestări complet libere - aș putea spune chiar de două ori - la 1928 , când a venit la cârmă partidul național țărănesc care nu mai guvernase țara și care se bucura de o largă popularitate în toate straturile populației țării , și să-mi dați voie, nu ca să apară o memorie care nu are nevoie de aceasta , ci ca să restabilesc un adevăr , în 1933 , când alegerile au fost prezidate de Ion Duca . "

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Discreditarea reciprocă a clasei conducătoare

[LD : sunt absolut de acord cu aprecierile lui Iamandi în privința acelei discreditări reciproce . a oamenilor din partidele politice. Și totuși , una din două :

sau această discreditare reciprocă **era întemeiată pe efectivă degradare morală** a clasei politice și a sistemului , și atunci ... **reacția mișcărilor extremiste a fost firească și legitimă** , și nici nu poate fi taxată de mișcare extremistă ;
sau această discreditare era neântemeiată, exagerată, supralicitată politicianist, și atunci ... **partidele trebuiau apărate , sprijinite moral , dar nici într-un caz dizolvate !**
Ori , după cum se știe , **"mișcările extremiste"** au fost **reprimare cu duritate ,** și , concomitent , **partidele fuseseră dizolvate !]**

" Dar , în acest timp , **în intervalul dintre aceste date [vizat guv.lorga și guv. Maniu / Vaida) samavolnicia și sistemele care fuseseră întrebuințate cu un complet succes până la 1927, a început să nu mai dea aceleași roade ca în epoca inițială de aplicare a votului universal . De ce ?** După cum spunea d-l Președinte al Consiliului , în admirabilul său discurs de azi dimineață de la Cameră , **se ajunsese la discreditarea reciprocă a tuturor oamenilor care alcătuiau clasa noastră conducătoare .**

" Calomnia ținea loc de critică , iar defăimările , insultele și injuriile , toate aceste mijloace de odioasă propagandă care țineau loc de idei și programe , au avut în conștiința alegătorilor săteni , mai ales , un ecou dintre cele mai dezastruoase , pe de o parte , iar pe de altă parte , sistemul supralicității demagogice , care sub o formă sau alta a fost întrebuințat de toate partidele politice , de unele mai mult , de altele mai puțin , a dus la ruinarea oricărei încrederi a corpului electoral în sinceritatea , lealitatea și capacitatea partidelor politice .

" Apoi neajunsurile firești ale crizei economice , unele reacțiuni împotriva **abuzurilor și a deviațiunilor morale ale cârmuitorilor ,** toate acestea au mărit în conștiința mulțimilor **haosul și neîncrederea în clasele conducătoare .**

Rămăsese un **câmp larg , liber de exploatare ,** tot la sate , ca și la orașe , mai ales **în mijlocul mulțimilor dezamăgite și neștiutoare .**

" **Oricât ar fi încercat unii dintre noi să facă acțiune de apostolat în mijlocul maselor , nu puteau să restabilească echilibrul sufletesc** în conștiința acelor oameni care **de atâtea ori fuseseră înșelați . "** [-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39, retro ' '34-'37

▣ **Specularea mișcării extremiste de către partide .**

▣ **Identitatea de opinii dintre Iamandi și Călinescu**

[LD : mărturisirea acestor opinii și a **identității dintre Iamandi și Călinescu** în atitudinea față de **Garda de Fier**, este adevărată . Această identitate **i-a unit, i-a determinat** să se sprijine în acțiunile întreprinse , unele **până la limită**, dar le-a pregătit și un **destin tragic identic.**]

" **Oamenii noștri politici , deprinși să-și aranjeze situațiile prin combinații de culise sau intrigi ușor de plasat , au început să speculeze mișcarea extremistă de dreapta , încercând s-o utilizeze împotriva adversarilor .** O bucată de vreme , **jocul acesta a mers . Dar cei ce l-au întreținut , și-au dat seama că se joacă cu focul .**

" Extremismul de dreapta nu a deviat prin aceste manevre **de la scopurile ce le urmărea ci , dimpotrivă , a utilizat toate concursurile ce i s-au dat ,** ajungând să se transforme în câțiva ani **într-o primejdie pentru însăși existența Statului .**

Aceasta am spus-o la o adunare din 1936 , la Piatra Neamț și printr-o fericită coincidență a spus-o în aceeași zi și d-l Armand Călinescu , la Pitești .

Este în **această identitate** a felului cum gândim și de opinie , care a intervenit între mine și d-l Călinescu , **o explicație a legăturii strânse și a lealității care ne-a unit indisolubil , în acțiunea pe care guvernul de astăzi o duce ,** prilej pentru a-i mărturisi d-lui președinte al Consiliului , întreaga mea **considerațiune și afecțiune (aplauze prelungite)**

Victor Iamandi / 28 iun.'39 , retro' '36 - ' 37

▣ **Eroarea PNL : manevrarea legionarilor , să împiedice venirea PNȚ !**

[LD : aluziile lui sunt la adresa lui **Tătărescu** , a lui **Ion Inculeț** ? N-o spune deschis. Dar ar putea fi **o pistă de clarificare** privind acele încercări de reconciliere , **a diminuării persecuțiilor antilegionare** , **a declarațiilor de " spășire" a legionarilor** . **Și faptul că o spune lamandi, are o anume greutate și semnificație .]**

" Astea sunt , d-lor , faptele în succesiunea lor și care arată în mod brutal **cât de mult s-a greșit când s-a crezut** , chiar **când partidul liberal se găsea la guvern, unii din factorii de răspundere** în acel guvern , **că Garda de Fer putea să fie utilizată fără primejdie pentru scopuri oportuniste.**

Foarte mare a fost eroarea , încât faptul că , **prin această manevră , se împiedica venirea la guvern a partidului național-țărănesc** ,

s-a trecut peste jertfa lui Duca și peste sângele care a curs pe peronul gării de la Sinaia , iertându-se toate actele de răz bunare și sistemul terorist preconizat de această mișcare în toate ocaziunile , **iertându-se , în mod culpabil, totul,**

până când, **în 1937, ne-am pomenit** ,cum spunea și dl profesor Iorga adinaori , **în plină manifestare a absenței autorității , a acestor agitatori care se plimbau nesupărați de la un capăt la altul al țării** , care, domnilor , **dați-mi voie s-o spun astăzi, aici , dacă ar fi avut mai multă îndrăzneală , cu siguranță că ar fi izbutit în scopurile pe care le urmăreau . "** [-----]

" Nu trebuie să ne facem iluzii . Eu cunosc , domnule profesor Iorga, **tot curajul de care a fost capabilă burghezia noastră** , care , în cea mai mare parte , **se găsea în partidul liberal** , în momentul când **șeful acestui partid a fost răpus de gloanțele de la Sinaia . Cunosc curajul nostru** din toate împrejurările și dvs , ca istoric, știți mai bine ca oricine că **anumite regimuri , dacă se prăbușesc , nu se prăbușesc atât din cauza adversarilor , cât din cauza slăbiciunii și a lașității care îi împiedică de a reacționa la timp. (aplauze)**

" **A fost, prin urmare , un bine ,căderea din alegerile de la 20 decembrie 1937 "**

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ **Guvernul Goga = pericolul unui război civil**

" S-a încercat după aceea **o nouă experiență** , s-a căutat să se dea satisfacție unui **sentiment legitim** , care se constatase de altminteri **la masele sănătoase ale opiniei publice** , de orientare **spre un naționalism mai accentuat** decât cum fusese până atunci și s-a ajuns **la guvernul Goga** , [-----]

" **Dar** precum **spunea și dl președinte al Consiliului [Armand Călinescu]** , în discursul său de la Cameră , și cum ați spus și dvs , dle profesor Iorga, **o dată aici, Octavian Goga nu a putut stăpâni situațiunea :** ministrul său de Interne [**Armand Călinescu**] , care astăzi este conducătorul guvernului nostru , **știe că nu se putea stăpâni ordinea internă și, dacă s-ar fi ajuns la alegeri , chiar dacă** ele ar fi fost luate, **epilogul ar fi fost un adevărat război civil** " **Forțele în deslănțuire atunci , erau de nestăpânit și cu sistemul alegerilor votului universal și cu metodele pe care le întrebunțau oamenii noștri politici , nu se putea înlătura primejdia , care devenise inevitabilă . "**

Victor Iamandi / 28 iun.'39,

▣ **Opoziția extraparlamentară - vinovată de răsturnarea regimului vechi**

[LD : sub rezerva desacordului cu anume **răutăți generalizatoare** , **sunt de acord cu Iamandi** în privința **responsabilităților unor oameni politici** , pe care chiar dacă nu-i numește , sunt **ușor de identificat** . Sunt convinsă că această concluzie nu va fi pe placul **adeptilor unuia sau altuia dintre protagoniști** , dar cred că , acum, după peste 60 de ani **se poate încerca o abordare obiectivă .]**

" Domnilor, **nu vreau să stabilesc aici responsabilități .**

Aceasta o va face desigur istoria.

[**Maniu !**] **Dar atunci când se vorbește astăzi , de dincolo de zidurile acestui Senat ,**

de libertăți publice, atunci când din nou se schițează în proteste stereotipe, pe care le semnează de la 1920, inevitabil, aceleași personalități protestare prea cunoscute, pentru a le mai numi, invocându-se idei pe care nu le-au apărat niciodată și ni se aduce nouă învinuirea că am distrus binefacerile vechiului regim, să-mi dați voie ca drept orice răspuns, să le spunem cu hotărâre de aici, împreună cu dvs, că nu au autoritatea de a discuta cu noi, care am salvat Țara într-un ceas de primejdie iremediabilă, tocmai ei care au contribuit prin atitudinea lor de neiertat și prin greșelile lor condamnabile, la dărâmarea edificiului politic pe care l-a avut această Țară (aplauze prelungite)

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▫ Pactul de "neagresiune" Maniu-Codreanu -Gh.Brătianu

[Maniu !] " Dvs vă amintiți că, în alegerile din 20 decembrie 1937, șeful Partidului Național -Țărănesc de atunci, în dezacord cu acei care reprezentau voința și autoritatea în acest partid, a semnat un manifest electoral, alături de șeful mișcării extremiste, care voia dărâmarea ordinii de Stat și introducerea în țară a unui sistem, care nu era compatibil nici cu tradiția, nici cu mentalitatea noastră. [-----]

" În asemenea condițiuni, să-mi dați voie să vă întreb, dacă regimul politic care se numea democratic, mai putea fi sprijinit și mai putea să aibă din partea cuiva atențiunea cuvenită.

" Iată de ce am spus, la începutul cuvântării mele, că noi nu am avut în Țara Românească un regim democratic legat de însuși structura organică a vieții poporului nostru, nu am avut un regim de libertăți publice în sensul consacrat al acestor noțiuni, nu am avut o atitudine din partea clasei conducătoare comparabilă cu ideile democratice, ci am avut un oportunism care-și schimba culoarea potrivit intereselor meschine și de culise, care, oricând și în toate împrejurările, au stăpânit în cea mai mare parte din acțiunile oamenilor noștri politici. (aplauze)

Victor Iamandi / 28 iun.'39, retro ' febr.'38

▫ Lovitura de stat din 10 febr.'38

▫ Guvernul Miron Cristea = guvern de treburi curente

" ... în momentul tragic de la 10 februarie 1938, dăinuirea mai departe a vechiului regim, nu numai că era imposibilă, dar constituia un pericol grav pentru Stat.

" Dar dl-or, s-a făcut istorie astăzi și dl profesor Iorga a voit să restabilească toate împrejurările care au precedat actul de la 10 februarie.

Nu s-a spus însă totul. La 9 februarie, Guvernul [Goga / Călinescu] a fost în măsură să cunoască toate opiniunile unor oameni politici asupra situației.

A avut prilejul să cunoască și opiniunile șefului unui mare partid istoric [PNȚ], care solicitase audiență Suveranului, ca să raporteze despre gravitatea situației din țară. Acel șef șef de partid [Maniu] a cerut Suveranului să amâne sine die alegerile și să avizeze singur la mijloacele de salvare a Statului.

" Prin urmare, Regele, în acel moment, era solicitat să ia singur răspunderea și să rezolve marea problemă, care se punea atunci: salvarea Statului.

Și, la 10 februarie, toată lumea și-a dat adeviziunea, fiind de acord și cu componența guvernului și cu caracterul misiunii ce urma s-o îndeplinească. "

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▫ Protestatarii = o falsă opoziție

[LD . toată demonstrația lui Iamandi curge din argument în argument, relativ coerent. Când ajunge la lovitura de Stat ... înlocuiește argumentarea cu sentința,

deseori sarcastică , și devine din martor, complice .

Ceea ce nu reușește lamandi să argumenteze credibil este faptul că nu putea un guvern de concentrare, în compunerea căruia intrau 7 foști prim-miniștri , aplicând Constituția și legile în vigoare , să rezolve impasul în care se afla țara . Acel "Să fim serioși , domnilor !" și " Să nu luăm în serios pe acești protestari " marchează trecerea la un limbaj politicianist . Păcat !]

"În astfel de condițiuni , își putea cineva închipui că guvernul de la 10 februarie 1938 era chemat să rezolve câteva chestiuni curente, putea crede serios cineva că se putea stabili ordinea și autoritatea de Stat și că se putea descătușa Țara de sub teroarea agitatorilor , prin vechile metode sau numai printr-o cărmuire de câteva luni de zile , fie și întreprinsă de un guvern în care se găseau

7 foști președinți de Consiliu ? Nu, domnilor ! Trebuie să fim serioși ! [Maniu]

" În momentul acela toți eroii de astăzi , care au început să vorbească de libertățile publice , erau la pământ de frică , în momentul acela

se adunau pe ascuns în câteva case particulare din București și nu vorbeau decât de primejdiile care vor veni de pe urma acțiunii teroriste a extremiștilor și de pe urma imposibilității Statului de a face față unei situațiuni de o extremă gravitate . (aplauze)

[-----]

" Să-mi dați voie , domnilor , să nu luăm în serios , cum foarte bine a spus dl. președinte al Consiliului astăzi la Cameră , să nu luăm în serios pe acești protestatari .

Ne ocupăm de dânsii numai pentru a nu se crea unele legende în opinia publică .

Nu ne interesează agitațiile lor de astăzi , pentru că nu au nici un ecou în conștiința opiniei publice , pentru că Țara sănătoasă , Țara creatoare , Țara muncitoare ,

își duce mai departe rosturile ei , pentru că în jurul Coroanei , în jurul regimului și în jurul Guvernului , se găsește astăzi solidară întreaga obște românească ,

iar noi aceștia care , trecător , avem sarcina de a conduce destinele ei , vom ști să ne facem , împotriva oricui , datoria până la capăt . (aplauze)

"S-a spus că ceea ce s-a făcut a fost o lovitură de Stat .

De sigur , în teoria pură a dreptului constituțional , ceea ce nu se îndeplinește cu respectarea formelor prevăzute în anumite articole , se poate numi o lovitură de Stat .

În fond însă , noi socotim că la 10 februarie nu numai că nu a fost o lovitură de Stat , dar a fost măsura eroică , singura pe care o putea lua pentru a salva Țara și pentru a asigura posibilitățile ei de dezvoltare în viitor .(aplauze)

[-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Criza ideologică a partidelor

[LD : sunt câteva rânduri ilizibile , de aceea redau doar câteva cuvinte ...

În orice caz , lamandi pune la bătaie toate argumentele pentru a demonstra inutilitatea , inconsecvența , îndepărtarea partidelor de la ceea ce țara dorea . Păcat !]

... partidele politice se găseau în contradicție cu nevoile țării .... de multă vreme noi ieșisem din cadrul vechilor idei care constituiseră baza marii ideologii a revoluției de la 1848 ..... partidul liberal vorbea de un neoliberalism pentru ca să găsească o explicație pentru crearea atâtor instituții economice cu sprijinul Statului ....

dincolo , la național-țărăniști , se schița o doctrină a luptei de clasă , cu tendința de a da țărănimii o atenție deosebită , coresponzător însemnătății pe care o avea în Stat ....

Prin urmare , și din punct de vedere ideologic , partidele noastre erau într-o profundă criză .

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ Criza parlamentarismului

[LD : sunt câteva rânduri ilizibile , de aceea redau doar câteva cuvinte.

Din apărătorul reductibil al parlamentarismului care fusese... lamandi a trecut de partea celor care îl atacă , susținând necesitatea întăririi executivului.]

... excesul parlamentarismului a împiedicat executivul de a-și face datoria

[-----]

" **Parlamentele de după război** , deși nu împărtășesc părerea că din punctul de vedere al pregătirii erau inferioare , față de regimul colegiilor cenzitare , **s-a făcut exces în manifestarea partidelor care , deseori , zădărniceau adoptarea celor mai bune intenții din cauza conducătorilor de partid și a guvernelor .** În fond, totdeauna , **guvernele , executivul , a avut prioritate față de legislativ. (aprobări)** **Acest lucru noua Constituție îl prevede în mod sincer și clar .** " Apoi, **Constituția din 1938** , a prevăzut un **regim de drepturi și datorii** pentru cetățeni , **mai potrivit situației** necesităților țării , decât cum era în constituția veche . În același timp, **se dă Regelui rolul istoric pe care trebuie să-l aibă :** **de a fi arbitru nediscutat și factorul de decizie** , ori de câte ori **problemele mari de Stat** o cer .

[-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ **Monopolizarea politică a FRN ?!**

▣ **Farsa opoziției "democrației integrale"**

[LD : **O confuzie deliberată** între noțiuni și situații , **o penibilă analogie** cu sistemul pluralist al regimului democratic, numai **pentru a contrazice o realitate evidentă** : **că FRN era un partid unic**, și că , prin aceasta , **a monopolizat viața politică .**

Dar mai ales, un prilej de **a ridiculiza și demasca opoziția extraparlamentară** , care , evident , stătea în gât !]

S-a spus însă că , prin crearea **Frontului Renașterii Naționale** , **s-a monopolizat viața politică a Țării** , în favoarea numai a unei singure organizații .

Eu cred că **această observațiune nu este întemeiată** [-----]

Au rămas **câțiva protestatari** care **nu și-au creat în țara asta alte merite decât numai** acelea ale unei **atitudini negative** , în toate împrejurările și față de toate problemele .

Atunci când într-o astfel de organizație **se găsește deci întreaga clasă conducătoare** , se găsesc **toate forțele productive** , toate valorile reale ale acestui neam, **nu mai poate fi vorba de confiscare** .

Dar, domnilor, **de ce să uităm lucrurile din trecut** așa de ușor și de repede ?

Vechile partide politice , potrivit dispozițiilor legii electorale în vigoare până la februarie 1938 , **vechile partide își puneau candidații numai cu aprobarea șefului .**

Dacă șeful partidului nu dădea semnul și autorizarea , nimeni **nu putea să candideze** în județul respectiv , în numele partidului respectiv.

Prin urmare , **și acolo era o cenzură și o tiranie** pe care eu o consider **mult mai primejdioasă** , pentru că , de multe ori , se înlăturau candidaturile care trebuiau să fie , pentru a se pune altele , care nu trebuiau să figureze ,

[-----]

n-a mers așa de departe ca să le cerem demisiuni în alb [**aluzie la Maniu , la PNT**] cum s-a făcut în **vechiul regim** tocmai de **reprezentanții democrației integrale** și de **apărătorii de astăzi ai libertății imaculate** " (**aplauze**)

" De aceea , dlor, **acele persoane care vorbesc de apărarea libertăților publice, ar trebui să fie ceva mai circumspecte și să-și aducă aminte** că , deosebirea între ziua de astăzi și aceea de ieri , este că **atunci se vorbea de o libertate ce nu era** ,

iar **astăzi se vorbește de o libertate disciplinată** și serios **pusă în serviciul Statului** , pe care fiecare dintre dvs o are . " (**aplauze**)

[-----]

Victor Iamandi / 28 iun.'39

▣ **Guvernul = salvatorul ordinii publice și existenței Statului**

▫ **Guvernul = guvernul așezării Statului pe noi baze**

▫ **Guvernul = guvernul unei mari opere constructive**

[LD : scot câteva paragrafe care se referă la **activitatea foștilor național-țărăniști** .

Oare , nu cumva , în activitatea lor , **s-a pus amprenta vechii ideologii național -țărăniște ?**

Oare , nu cumva , fiecare dintre ei , **dacă ar fi făcut acele realizări în cadrul și sub autoritatea PNT** , nu li s-ar fi reproșat mai nimic ? .]

" Domnilor , **s-a crezut acum 7-8 luni** în urmă , că **guvernul de azi** ,
este un guvern de giranți și este un **guvern de tranziție**.

S-a răspuns atunci de către **actualul președinte de Consiliu [Armand Călinescu]**

și am avut prilejul să vorbesc și eu în această chestiune la Cernăuți , în 23 octombrie 1938 ,
că **nu suntem nici giranți , nici guvern de tranziție ,**

ci suntem chemați să îndeplinim o misiune cu care **ne-a însărcinat**

încrederea **Maiestății Sale Regelui** , și că , în îndeplinirea acestei misiuni ,

de a așeza Statul pe noi baze , pe baze care răsar din **Constituția noastră** ,

nu vom ezita să mergem până la capăt , punând la contribuție toată munca ,

toată abnegația și toată puterea noastră de sacrificiu .

Ministerul de Interne ... Armand Călinescu ...

" Îmi voi permite numai să reamintesc că la **Ministerul de Interne** ,

în afară de **apărarea ordinii și restabilirea ei** , **s-a făcut reforma administrativă**

care **a descentralizat serviciile** și le-a dat posibilitatea unor funcționari , conform intereselor

locale , asigurând în același timp și **o gospodărie rodnică și corectă** și făcând posibilă

o dezvoltare serioasă a vieții noastre locale , **așa cum s-a dorit totdeauna** ,

dar nu s-a făcut nici o dată până astăzi . [-----]

" Accentuez în deosebi asupra acestor rezultate , pe care le-a dat **politica noastră**

financiară , pentru că **mulți dintre acei care au rămas dincolo de Parlament**

agită împotriva regimului neadevărul că ne-am găsi într-o situație financiară disperată .

Desmințim categoric , de la această tribună , **aceste aserțiuni lipsite de orice temeii**

și care , mai ales în împrejurările de astăzi , **sunt dăunătoare intereselor Țării** . (aplauze)

[-----]

Ministerul Comunicațiilor ... M. Ghelmegeanu ...

La Ministerul Comunicațiilor s-a întreprins **o vastă activitate în toate direcțiunile** .

S-au început încă de anul trecut **construcții de șosele** , după metode noi , mai simple .

S-a dat în circulație **calea ferată** [-----] S-au pus în circulație **7.554 vagoane de călători**

și de marfă ; **s-au reorganizat serviciile de poștă și telegraf** ; [-----]

Ministerul Educației Naționale ... Petre Andrei

O atenție deosebită s-a acordat **învățământului** , inițial de către **Armand Călinescu** ,

apoi de **Petre Andrei** . **Concepția care a stăpânit organizarea învățământului** ,

a fost o concepție pe care eu o numesc " inflaționistă " , care ne-a dus să avem în țară

un număr foarte mare de titrați și un număr și mai mare de analfabeți .

Ministrul Petre Andrei a restabilit acest echilibru , îndreptând învățământul

pe calea unei **organizări normale : școli normale , școli profesionale** , etc etc.

Reforma învățământului primar - îl așază pe baze practice ;

restabilirea ordinii și disciplinei în rândul corpului didactic ,

care începuse să fie și el mânat spre anumite extreme , la fel ca în alte categorii .

Ministerul Muncii ... Mihail Ralea ...

" Domnilor , aceeași **largă activitate întreprinsă într-un spirit tineresc și de inovații** ,

a desfășurat d-l **Mihail Ralea** la Departamentul Muncii (**Aplauze**)

Ceea ce **s-a realizat pentru muncitorime în acest an de guvernare** ,

întrece cu mult în proporție toate realizările care s-au făcut de la război încoace .

Și meritul mare al d-lui ministru al muncii este că **a știut să pună la contribuție**

toată **pregătirea sa de intelectual** , toată **pregătirea sa de sociolog** și tot sufletul său

de idealist , pentru ca **să capete încrederea clasei muncitorești** care reprezintă

în viața Statului nostru **o forță dinamică** , utilizabilă în toate împrejurările ,

de care nimeni nu se poate dispensa . (**aplauze**)

23.) M.Ralea * (ministrul Muncii), expozeu la legea breslelor , Cameră , 10 iul.'39
(DAD, MO nr. 10, șed. din 10 iul.'39, pag. 234- 239)

*Notă .-----

Născut la 30 apr.1896 la București (tata-magistrat la Huși ; mama din Cahul) ; școala primară Huși , liceul la Iași , Facult.de Litere la București ('14-'16)și Iași ('17) ;doctor în Drept (Paris) și Litere (Sorbona, '23) .Asistent , conferențiar, prof univ. ,de **Psihologie și Estetică** la Universit din Iași (1923, 1926) .

Membu PNT și deputat de Fălcu (1928, 1932) ; dir.al ziarului "**Dreptatea** " ;

Redactor la "**Viața Românească** " (Iași) ; publică la : **Însemnări literare** , **Gândirea** , **Ideea europeană** , **Adevărul literar** ș.a.

Opera : **Révolution et Socialisme** , Thèse , Paris, 1923 ; **L'idée de révolution dans les doctrines socialistes** , Thèse, Paris, 1923 ' **Formația ideii de personalitate** , Iași, 1924;

Introducere în sociologie , București, 1927 ; **Ideea de revoluție în doctrinele socialiste** , 1930 ;

Fenomenul românesc , f.a.; Istoria ideilor sociale, f.a., Craiova ;

Psihologie și viață , 1935 (Cf. Lucian Predescu , **Enciclopedia Cugetarea**, p. 712-) -----

Revezi și coroborează cu contribuțiile doctrinare la **fișierele de doctrină și la Corporatism . :**

M. Popovici - **Solidarismul politic** ; Nae Ionescu - **Sindicalismul** ;

Gh.Tașcă, "**Liberalism, Corporatism,Intervenționism** "

P.P.Negulescu,"**Destinul omenirii**" ; S.Mehedinți, **Partidele politice și statul corporativ** ;

M.Manoilescu ,**România, stat corporativ** (și altele)

Pamfil Șeicaru, **polemică cu Ralea**, privind **parlamentul corporatist**, 16 dec.'29]

[LD : Are **43 de ani** .Este un **tânăr ministru** pornit pe reforme și realizări.

Se comportă ca un **profesor la catedră** , ținând o **lecție** unor studenți care, **deși deputați aleși pe profesii**, nu sunt prea clarificați privind noua organizare . .

Depășește cadrul explicit , ținând un larg expozeu doctrinar : un **melanj de sindicalism și corporatism** , care să semene , dar **să nu imite** , organizarea pe care intenționa noul regim s-o implanteze . Cu atât mai mult cu cât ... subiectul fusese mult discutat ... și cursese multă cerneală pe această temă . El preferă argumente luate din câteva cărți de sociologie ...

La modul general, el **nu plasează România nici în categoria unui stat democrat , nici totalitar , nici socialist** . Repetă mereu : **stat autoritarist .**]

Document integral : **fișier PNT , XVII**

Vaida îi dă cuvântul pentru a da unele explicații la **proiectul de lege pentru recunoașterea breslelor** .

Pe banca ministerială este **Armand Călinescu și alți miniștri**

////////////////////////////////////

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Constituția și Legea electorală = anticiparea breslelor**

▣ **A trecut vremea imitațiilor formelor fără fond.**

▣ **Ideea profesionalistă = ideea secolului**

▣ **Trei regimuri - aceeași idee de organizare**

Franța... Rusia.... Italia ....

▣ **Evoluția structurilor de organizare .**

Societăți familiale ...Societăți medievale...Partide politice ...Breasla ...

▣ **Profesiunea = fundamentul societății moderne**

▣ **Ideea profesionalistă la români : rolul educativ**

▣ **Curentul individualismului : manifestare și consecințe dezastruoase**

▣ **Curentul concentrărilor sociale**

Economic : intervenționismul , dirijismul de stat

Politic : concentrarea în mari partide

Etic : solidarism social și național

▣ **Profesionalismul = armonie socială**

▣ **Profesiunea = baza partidului unic.**

▣ **Legea breslelor**

Recurs istoric : Breasla medievală ...

Evoluția organizării profesionale românești

▣ **Breasla nouă : sindicalism + tradiție breslașă**

▣ **Structura organizatorică verticală a breslelor**

- Bresla - Uniunile - Consiliul Național
  - ▣ Structura organizatorică orizontală
  - Camerele Profesionale și Uniunea Corpurilor Profesionale
  - ▣ Principiile de bază
  - Personalitate juridică limitată ... Concentrarea sindicală ...
  - Bresla unitară, nu mixtă...   Dependența de executiv ...
  - ▣ Legea breslelor - inspirație italiană ?!
  - Comparație legislativă
  - ▣ Legea breslelor = substrat organic al revoluției noului regim
-

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Constituția și Legea electorală = anticiparea breslelor**

" **Legea** pe care am onoarea s-o prezint înaintea dezbaterii dvs , este o lege care vine oarecum cu întârziere , fiind că ea este **un corolar direct** , cu necesitate impus de **cele două mari reforme** ale regimului actual , de **Constituția** țării și de **Legea electorală** . Prin această lege , se dă **un conținut concret anticipațiilor** legii electorale și prescripțiilor directe ale Constituției .

"**Constituția** noastră prevede , într-un spirit perfect clar , **un punct de vedere profesionalist** . Este necesar , așa dar , ca , satisfăcând acest spirit al Constituției , **să ajungem la o organizare** , la **un substrat de structură** , care **să servească de bază** noii așezări constituționale . "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **A trecut vremea imitațiilor formelor fără fond.**

" **De ce** a înscris **Constituția** , în spiritul ei direct , **concepția aceasta profesionalistă ?**

Nu este vorba aici de **un plagiat** a unor ideologii străine ;

Nu este vorba nici măcar de acea **facilă imitare** , pe care cercurile noastre politice în secolul trecut o aveau și **pe care a denunțat-o junimismul** , în sensul că se importau adese ori **forme goale** , **fără conținut** și care forme , în orice caz , **anticipau asupra unui fond** ce reese organic din necesitatea solului nostru .

" **Dacă** în a doua jumătate a **secolului trecut** era posibil ca , în **graba înjghebării** unor **organizațiuni de Stat** , a unui **popor care fusese** , până în acel moment , **un pașalâc turcesc [LD !]** și care era **nerăbdător să-și dea o așezare modernă de Stat** , erau **posibile o serie de importațiuni** de forme care creiau după aceea , încetul cu încetul, **fondul**, aceasta **nu mai este posibil într-o epocă în care România are o așezare organică** , o unitatea sufletească , un țel mai bine determinat și un loc precis în istoria popoarelor lumii .

" Astăzi , nu mai importăm idei direct, **ci**, din spiritul vremii , din ideile care plutesc în **atmosfera generală a secolului** , **le adaptăm felului nostru de a fi** , pentru că **orice țară trebuie să trăiască în epoca ei** , cu **istoria ei** , cu **mentalitatea** și cu **comandamentele** pe care i le impune , din punct de vedere ideologic și social , **vremea ei** . "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Ideea profesionalistă = ideea secolului**

▣ **Trei regimuri - aceeași idee de organizare**

▣ **Franța, Rusia, Italia**

[LD : nu mai "**importăm**" ci le "**adaptăm**" - spune Ralea, și eu nu prea înțeleg diferența. Ideile care "**plutesc în aer**" , în "**atmosfera secolului**" , "**liberalismul de la 1848**" ,

" *sindicalismul francez*" , " *corporatismul italian*" , *nu știu ce ...* din Rusia , par a ascunde cu fereală **ideile socialiste** care i-au hrănit tinerețea . Nu mai folosește sintagma "**luptei de clasă**" cu care țărănișmul din România a debutat pe scena politică postbelică , ci ... vorbește de "**solidarități profesionale**" , care sunt "**fatalități istorice**" .

Omul politic este , oare , ceea ce citește în tinerețe ?]

" **Este ceva** , așa dar , **în aer** , care **plutește în mentalitatea generală** a secolului , în toate părțile ; este **ceva care se aseamănă** cu **triumful ideilor liberale de după 1848** . **După marea revoluție franceză** , încetul cu încetul , chiar în țări de puternică reacțiune , care nu erau așa de adaptabile la noile idei ale revoluției franceze , **s-a introdus rând pe rând** , aproape **în fiecare din ele , această ideologie** - în majoritatea statelor europene .

" **Dar toată rezistența** aceasta a fost de prisos , fiind că **o forță mistică presa asupra guvernanților și această idee , admisă inconștient și fără voia lor** , s-a realizat în diferite organizațiuni de Stat .

" **Ideea** aceasta , de care este vorba în secolul nostru , este **ideea profesionalistă** , este ideea care cuprinde **o serie întregă de elemente comune** , fie că este vorba de **sindicatul francez** , fie că este vorba de **Rusia** , fie că este vorba de **corporațiile italiene** , fie că este vorba de **corporațiile portugheze** ."

M.Ralea / 10 iul.'39

▀ **Evoluția structurilor de organizare** .

[LD : este atât de **aiuritor ce spune** , încât ar trebui să amendez fiecare afirmație .

Cu pretenții doctrinare , Ralea combină sui-generis teorii și noțiuni , care nu sunt nici istorice , nici sociologice , nici politice . **Un galimatias** cum rar mi-a fost dat să aud la tribuna parlamentului , și totul pentru a condamna ... existența partidelor !]

" Sunt **trei feluri de forme de Stat** .

Forme de stat **democratice** , **marile democrații ale Apusului** ;
forme de Stat **dictatoriale** : **țările totalitare** ; forme de Stat **socialiste** : **Rusia** .

În toate părțile , cu diferite variante , **ideea aceasta a grupării oamenilor după profesii** , după **solidaritatea meseriei** pe care o exercită , care se îndeplinește **ca un fel de fatalitate istorică** , care aduce **variațiuni de loc , de mentalitate și de timp** , **în fond este una și aceeași** ."

" De ce ? Pentru că vedem **sindicatul francez** , **sindicatul și corporațiile italiene** , chiar și **sindicatul rusești** , grupate **nu pe alte interese** - **nici pe cea faimoasă luptă de clasă** de care s-a vorbit așa de mult în **doctrina socialistă** a timpului - **nu pe opoziția de clasă** ci **pe afinitatea și legăturile de ordin profesional** , care grupează între dânșii **oameni exercitând aceeași profesie** .

" **De ce** se întâmplă toate acestea ? De ce toată această **idee profesionalistă** este ajutată de vremea noastră și **se impune** - cum spuneam - ca **un fel de fatalitate istorică** , aproape în toate țările ?

"D-lor deputați , aceasta ține , după mine , la **două cauze** : întâi , la transformarea totală a societății omenești . **Societățile omenești nu sunt eterne** . Istoria a cunoscut , încetul cu încetul , **felurite structuri de organizații** .

Societăți familiale ...

"A fost mai întâi **societățile de tip familial** . Statul era o **colecțiune de familii** , de **clanuri** , care compuneau și dădeau sevă , **autoritate și substrat moral** , **juridic și politic** , Statului de atunci .

Societăți medievale...

" Aceste forme patriarhale au lăsat după aceea loc unor **societăți de tip politic** : tipul **societății medievale** , care întrețineau diferite armate de cucerire , lupte diverse între **feudalități** , cu **condotierii lor în cap** .

Partide politice ...

[LD : **de ce partidele și nu sindicate** ?!]

" **Armatele acestea de mercenari** care trebuiau să aducă **o serie de avantaje** pentru un șef de Stat sau de regiune feudală **după unii sociologi** , **sau transformat în partide politice** , **vechiul condotier armat și viteaz ajungând șef de partid** , cu alte mijloace ,

dar având ca substrat psihologic ideea aceluiași cuceriri de ordin politic.

Breasla ...

" În fine, în ultimul secol, prin preponderanța valorilor economice, prin importanța din ce în ce mai mare a tuturor formelor de producție industrială, prin revoluția industrială mecanică, societatea s-a diferențiat într-o serie întreagă de diviziuni, de profesioniști, de aspiraționiști, formând un tot perfect diferențiat, care a ajuns, încet, încet, să creeze această idee de breaslă, care corespunde întocmai diviziunii travaliului social intens, complex, infinite diferențieri, în care societățile economice moderne trebuie să-și desfășoare viața lor complicată și febrilă. "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Profesiunea = fundamentul societății moderne**

" Un mare sociolog, șeful școlii sociologice franceze, Durkheim *, arată că ceea ce a fost familia în societățile vechi, ceea ce au fost partidele în societățile mai recente, este astăzi profesiunea.

" Individul nu poate trăi singur. El nu poate trăi solitar și izolat; el are nevoie să fie încadrat într-un grup în care să simtă nevoia de colaborare cu ceilalți membri, pentru ca să-și poată satisface misiunea economică pentru care este menită profesiunea sa.

" Profesiunea este, așa dar, fundamentul societăților moderne.

Acest lucru nu-l recunoaște un om politic militant, ci îl recunoaște un om de știință, șeful școlii sociologice moderne Durkheim.

S-a spus că ideea aceasta profesionalistă este o idee de dreapta și corespunde și mentalității și ideologiei, care s-a instaurat în Italia de la revoluția fascistă încoace.

Dacă examinăm faptele din punct de vedere al exactității, din punct de vedere al istoriei, al doctrinelor, trebuie să spunem imediat că această aserțiune nu este exactă,

fiind că ideea profesională a apărut pentru prima dată la stânga,

în mediul sindicalist francez; este oarecum contribuția grupului Lapardelle *,

a lui Georges Sorel *, pe care însuși Durkheim îl recunoaște

ca un precursor al ideologiei lui.

" Așa dar, și dreapta și stânga își revendică această idee.

Ce dovadă mai sigură că ea este oarecum de un caracter universalist,

că este în concepția tuturor oamenilor, indiferent de pozițiile în care se găsesc, la dreapta sau la stânga societății.

" Emisă de oameni politici, această idee a făcut, încetul cu încetul

cucerirea întregii doctrine sociale, pentru că, iată, de pildă, ce ne spune un mare profesor

de la Bordeaux, Leon Duguit *, care nu este nici un militant de stânga, nici de dreapta, asupra acestei idei profesionaliste, sindicale, corporatiste.

Duguit zice că " mișcarea sindicalistă nu este nici războiul întreprins de proletariat pentru distrugerea burgheziei, în vederea cuceririi instrumentelor și direcțiunii producției; ea nu este, cum o pretinde politica sindicalismului revoluționar, clasa muncitorească, conștientă de forța sa, concentrând în mâinile ei puterea și bunurile clasei burgheze.

Este o mișcare cu mult mai mare, cu mult mai rodnică, și, așa spune, mai umană.

Ea nu este un mijloc de luptă și de diviziune socială; cred, dimpotrivă

, un puternic mijloc de pacificare socială. Nu este numai transformarea clasei

muncitorești. Ea se întinde la toate clasele, tinzând să le coordoneze

într-un tot armonic "

*Notă .....Emile Durkheim, (1858- 1917),

unul din fondatorii școlii sociologice franceze.

Georges Sorel (1847-1922) sociolog francez, autorul *Reflexions sur la violence* (1908), a unor opere filozofice, economice și morale.

Duguit -? .....

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Ideea profesionalistă la români : rol educativ**

[LD : Nu face nici o referire , totuși , la unii teoreticieni corporatiști - spre ex. Manoilescu - sau la cuziști, la legionari care au propagat corporatismul .

Nici vorbă de tradiție, nici vorbă de deziderat al poporului , ci mijloc educativ, pentru ca oamenii , atașându-se de profesii, să nu mai alerge după cariera politică !]

" Și, dacă ar trebui să adaug un punct de vedere românesc în această excursiune generală asupra doctrinelor care privesc ideea profesionalistă , aș adăuga că la noi , mai mult decât ori unde , ideea afirmării unei profesii fixe și precise și a concentrării oamenilor în jurul ei , are un caracter educativ , pentru că

la un popor pe care beatitudinea orientală adesea ori îl face să stea alături sau pe deasupra unei profesii ,

alegând ca singură profesiune cariera politică ,

ideea organică a unei profesii , care trebuie să formeze centrul de bază

al unei mentalități morale și etice, are un rol educativ,

care va avea efecte puternice în dezvoltarea ulterioară a țării noastre . "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Curentul individualismului : manifestare și consecințe**

" Dar , d-lor, mai este un alt motiv pentru care această idee profesionalistă crește și se impune din ce în ce mai mult . Ea coincide cu un postulat pe care îl recunoaștem tot așa de sigur ca și acela de care am vorbit adineauri , și care este acela al creșterii mentalității sociale , și , în același timp, al decăderii mentalității individualiste

" Individul a fost preamărit , a fost scos din lanțul robiei politice și economice

și lăsat în libertate , în arena luptelor sociale și politice ,

întovărășit de toate imnurile de slavă de care putea să se bucure .

În toate domeniile sociale am avut o afirmare puternică a individualismului .

În politică , libertăți de tot felul , libertăți care mergeau

până la desfrânare și până la licență .

În economia politică , adaptarea spontană a acesteia la ceea ce

s-a numit " *Laisser faire , laisser passer !* " .

În pedagogie : creați personalități !

În etică : supremul ideal devine personalitatea .

Toate aceste imnuri care , încet încet au creat o mentalitate maladivă

în sensul că au ridicat un pedestal deasupra societății și a națiunii

acestui individ hipertrofiat .

S-a vorbit chiar de un fel de religie a individului , de un fel de cult al eului . "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Curentul concentrărilor sociale**

" Pe urmă , către sfârșitul secolului trecut , deodată o scădere a acestei mentalități individualiste și un început de acordare , de armonizare a interesului individului cu interesul social și integrarea acestui individ în viața de societate și de Stat . "

Economic : intervenționismul , dirijismul de stat

" În ordinea economică , asistăm de două decenii la tot felul de formule :

de economie dirijată și de intervenții ale Statului , pentru susținerea prețului,

pentru tarife protecționiste, pentru limitarea producției , pentru excitarea ei și așa mai

departe ; un amestec permanent al Statului , prin economiile dirijate ,

chiar atunci când când nu sunt planificate în viața economică .

Politic : concentrarea în mari partide

" În ordinea politică , sfărâmitarea atomistică a tuturor partidelor politice în grupuri și

grupulețe, care se combăteau la infinit între ele, **a început să cedeze pasul** unor **concentrări de mari partide**, chiar în țările de mare democrație apusene, iar în cea mai mare parte din țările Europei **au luat naștere forme totalitare**, cu **un singur partid**, concentrat în ordinea socială și națională

Etic : solidarism social și național

" În toate celelalte domenii, în domeniul **pedagogic, etic, subordonarea tineretului viitorului națiunii; subordonarea individului solidarității sociale**, **decadența drepturilor și creșterea simultană a datoriilor**, toate aceste semne care arată că **individualismul crescut, hipertrofiat, monstruos, deasupra societății**, încet, încet **a revenit la un fel rezonabil de adaptare la viața socială**.

" Dar aceasta înseamnă că **diferențierile prea mari, diversitățile**, **care presupun luptă și combativitate**, **scad și ele.**

Căci, domnilor, **lupta de orice natură, chiar lupta de clasă, preconizată de socialiști**, adică de oamenii aceia **cari credeau în superioritatea totului social, asupra individului**, este **reminiscenta unei perioade individualiste, depășite astăzi.**

Profesionalismul = armonie socială

" Revenim la profesiune. De ce? Pentru că **profesiunea nu separă, nu diversifică**, profesiunea **nu opune oamenii unii altora**. Profesiunea îi **unește** în sensul că **fiecare depinde de celălalt**, o specialitate completându-se cu celelalte specialități. **Fiecare meserie, fiecare profesiune, nu poate fi ridicată la un rang superior în Stat**, fiindcă în orice moment ea este într-o **perpetuă și completă interdependență** de completare, printr-o **solidaritate permanentă** cu toate celelalte meserii, care o completează și formează împreună **armonia socială.**

Profesiunea = baza partidului unic.

" Așa dar, în momentul în care **Țara Românească trăește o revoluție**, în momentul în care **instaurăm un partid unic, profesiunea este singurul mijloc social de a îndepărta și lupta de clasă și lupta de indivizi**, pentru a crea teren comun de colaborare, prin completarea profesională a oamenilor care sunt datori să lucreze și să lupte la un loc. (**aplauze**)

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Legea breslelor**

" D-le președinte, d-lor deputați, după aceste **considerațiuni generale**, care, oarecum, **creiază atmosfera ideologică a acestei legi**, să trecem la **conținutul propriu-zis al legii**. Voi analiza, în primul rând, **structura arhitectonică** pe care o creiază actuala lege; și, în al doilea rând, **principiile generale** care fac posibil **mecanismul și funcțiunea acestor organizațiuni.**

"În ceea ce privește **structura ideologică arhitectonică**, pe care o punem la baza acestei legi, de care se pleacă, **breasla.**

Breasla este, poate, **un nume impropriu** pentru organismul profesional pe care îl creiem acum. În orice caz, țin să **atrag atențiunea dvs că nu este vorba de vechea breslă medievală**, pe care am cunoscut-o și noi, și pe care a cunoscut-o întreaga Europă, sub numele de **vechile corporațiuni**.

Recurs istoric : Breasla medievală ...

" Aceste corporațiuni erau **organisme monopolizate** ale unei **economii urbane**, în care **schimbul între țăran și meseriaș** se făcea după **un anume tarif fixat**. Era o serie întreagă **organizațiuni monopolizate** din punctul de vedere al membrilor care aveau profesiunea cu **caracterul eredității la bază și o calificare profesională foarte strictă, foarte strâmt indicată** de anumite **egoisme de breslă**.

"Acest **organism medieval**, cum știți, a fost **desființat de Turgot** și, mai târziu, **consfințit de revoluția franceză** prin celebra **lege Chapellier**.

A dispărut sub forma aceasta, **cedând principiului libertății muncii**, în sensul că **fiecare se poate asocia cu cine crede de cuviință în mod liber**, așa cum crede de cuviință, **pentru a satisface** nevoia de **solidaritate sindicală**.

M.Ralea / 10 iul.'39 / recurs istoric

▫ Evoluția organizării profesionale românești

" La noi, aceste **bresle medievale** au căpătat **prima lovitură în 1826** , când **Domnitorul Șuțu** a făcut un **contract economic cu Austria** ,

aducând și populând aproape toate **starostiile românești cu meșterii austrieci** .

" În **1875**, oficial , un **Jurnal al Consiliului de Miniștri** ,

a desființat cu desăvârșire aceste starostii , pentru ca , mai târziu ,

în **1902** , o **lege Misir** să creeze din nou **niște organisme sindicale** ,

denumite de el **corporații** - nu se știe de ce - care **aveau un caracter mixt** ,

jumătate de liberă asociațiune , **jumătate** de constrângere ,

prin care se permitea ca un număr care mergea până la **50 într-o breaslă** ,

să impună legea tuturor celorlalți , care trebuiau **să ia parte forțat**

la această constituire sindicală .

" Această lege a durat până în **1912**, când **legea Nenitescu** , prima lege

pentru **organizarea asociațiilor profesionale în România pe baze moderne** ,

a creat **Casa Meseriilor** și a **asigurărilor muncitorești** și a **creditului** ,

a desființat vechile corporațiuni și a dat **primul impuls** către o organizație modernă .

" În fine, în **1921**, **legea Trancu -Iași** , **a creat sindicatele** ,

copiind legislațiile muncitorești din țările apusene democratice

și, în special, **ideologia genoveză** , în această privință "

M.Ralea / 10 iul.'39

▫ Breasla mixtă : sindicalism + tradiție breslașă

[LD : Doamne , te crucești ! Cred că a fost **ideea vreunui conservator** , sau a vreunui

profesor de istorie , și mă duce gândul la **Iorga** . Ca și în cazul celorlalte creațiuni ,

s-a dat naștere unei struțo-cămile , care **întorcea România cu peste jumătate de secol**

înapoi ! Pentru că , dincolo de denumiri și motivații , se urmărea **destructurarea organizării**

sindicale , **restrângerea libertăților sindicale** , "liniștea" și "concordia" totalitaristă .]

" **Breslele românești** , pe care le creiem acum , au un **caracter mixt** ,

între **noțiunea de sindicat** , așa cum este ea cunoscută în Apus ,

și o **serie întregă de tradiții** , care sunt utile și care au fost **luate din trecutul nostru**

românesc vechi , din **breslele care au durat până la 1875** , când au fost desființate .

M.Ralea / 10 iul.'39

▫ Structura organizatorică verticală a breslelor

[LD , **29 mai 2004**. Iată am o iluminare : **frica , frica de răsturnare** , a stat la baza majorității actelor dure luate de Carol !

I-a fost **frică de legionari** ? I-a lichidat !

I-a fost **frică de partidele politice democratice** ? I-a dizolvat !

I-a fost **frică de controlul parlamentar** ? I-a modificat structura și funcțiile !

I-a fost **frică de sindicate** ? I-a înlocuit cu aceste bresle dispersate pe ramuri !

I-a fost **frica de spiritul tineresc** ? I-a disciplinat cu străjeria și premilităria !

Numai că **suma acestor frici** ... dezvăluie un **om vulnerabil și laș** !

Acesta a fost Carol .Dar colaboratorii lui ? Dar acest Mihail Ralea ?

Altfel , expunerea lui despre **structura organizatorică a breslelor** , este clar expusă ,

Și motivată , când vorbește de cele **3 etaje** (din 4) ale **piramidei breslașe** : :

Breasla - Uniunea - Consiliul Național al Breslelor .

Surpriza - explicată ca o " **inovație** " românească ! - vine când explică din cine este

format acest Consiliu Național : **primul ministru + miniștrii Muncii, Economiei, Agriculturii , Comunicațiilor, Educației naționale + reprezentanți ai uniunii Camerelor profesionale**

(industrie și comerț , salariați , intelectuali , specialiști în legislație socială)
Poate pentru a fi operativi și eficienți ? Poate pentru a fi în legătură directă ?
Poate fi considerat un parteneriat ? dar acesta oricum se putea asigura ...]

" **Deasupra breslei** , în ordinea verticală , vine un **al doilea etaj** ,
pe care îl ocupă **Uniunile** . Este deajuns ca în două ținuturi , **două bresle** să se formeze ,
pentru ca ele să **poată alcătui** , în Capitala Țării , **o Uniune** .

Am evitat de apune **deasupra Uniunilor** încă un **al treilea supraorganism** ,
ca în Italia , în Portugalia , în Franța și în majoritatea țărilor : **confederația** ,
fiindcă ne-am gândit că , în momentul când **Statul autoritar** își creează
o anumită mentalitate , și un anumit echilibru ,
ar fi , poate , periculos de a asocia mai multe profesioni la un loc ,
care **ar putea forma uriașe organizațiuni rivale** ,
diminuând încetul cu încetul , autoritatea organizațiunii de Stat .

Urmează ca din experiența ulterioară a funcționării legii , să vedem ce dă această primă
organizare , pentru ca , după aceea , **să putem medita dacă este cazul**
de a trece mai departe la **aceste organizațiuni de asocieri** de profesioni : **confederațiile** .

" **Uniunile** acestea au , pe lângă caracterul lor de **a grupa toate interesele ținutare**
într-un singur mănunchi , și **caracterul de colegiu , de corp** ,
ele putând da **calificări** , din punct de vedere **profesional** .

" Țin să adaug că **toate Corpurile** , care au avut **legi speciale** , care le-au recunoscut ,
rămân ca atare și că **se interzice creațiunea de noi uniuni** în acest domeniu .

Corpul avocaților , Corpul medicilor și farmaciștilor , etc , rămân mai departe ,
schimbându-și doar numele din **Corpuri** , în **Uniuni** . (aplauze)

" **Deasupra Uniunilor** , **al treilea etaj** și **vârful piramidei** îl formează
Consiliul Național al Breslelor , **o inovație a noastră** , și care este
un organism jumătate administrativ , prezidat de **primul ministru** .

Din el **fac parte** : ministrul **Muncii** , ministrul **Economiei naționale** , al **Agriculturii** ,
al **Comunicațiilor** , al **Educației naționale** , delegați ai **Uniunii Camerelor profesionale** ,
reprezentanți ai industriei și comerțului , ai salariaților ai intelectualilor ,
și specialiști în legislația socială . **El se reunește de patru ori pe an** ,
coordonează diferitele interese ale politicii sociale generale ,
dă directive și aplanează conflictele , acolo unde se ivesc .

" Acestea sunt diferitele etaje care se succed în ordinea verticală

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Structura organizatorică orizontală**

▣ **Camerele Profesionale și Uniunea Corpurilor Profesionale**

[LD : fiecare "**inovație**" cu caracter "**specific românesc**" , denotă efortul asiduu pe care-l
face ca să ambaleze cât mai frumos încă **o măsură autoritaristă** ,
menită să asigure controlul mișcării sindicale . Pentru că , iată , breslele create ,
nu au o legătură directă cu **Consiliul Superior** , ci ele sunt subordonate "**orizontal**"
Camerelor Profesionale din județe , ș.a.m.d.]

" Acestea sunt **diferitele etaje** care se succed în **ordinea verticală** .
Această structură , pe care v-am descris-o , **dacă ar rămâne numai la atât** , ar urma ca
diferitele bresle , diferitele specialități , să stea **unele în fața altora ca două linii paralele** ,
care nu se unesc decât într-un anumit punct ; **câte o dată** , **Consiliul Superior al**
Breslelor , iar în foarte multe din necesitățile lor , **breslele** , **nu au nici un fel de atingere**
unele cu altele . Neam gândit atunci la o organizare orizontală , care să poată face legătura
între diferitele bresle , și să le poată coordona .

În Italia o asemenea organizațiune se numește "**corporație**" .

Ea este un **organism mixt** , adică **compus și din patroni și din salariați** ,
clasificați în **unități de producție** : corporațiuni în domeniul **agricol** , corporațiuni
în domeniul **industriilor** de anumite feluri , în domeniul **transporturilor**
și așa mai departe .

" Un asemenea organism la noi în țară - fără nici un fel de tradiție, fără pregătirea sufletească de apropiere dintre patroni și salariați, fără determinarea precisă a unităților economice înscrise mai dinainte în lege - , poate ar fi fost o inovație care ar fi avut un caracter artificial și nu ar fi putut satisface acea nevoie de coordonare și de solidaritate între bresle , pe care noi o urmărim în linie orizontală .

" Ne-am gândit atunci că ar fi , poate, mult mai cuminte ca, în locul acestor corporații - complete inovațiuni - să utilizăm o serie de instituțiuni naționale , experimentale în această privință , care și-au dovedit rostul lor în economia și în organizarea socială a țării, și să facem prin ele contactul cu breslele ; ne-am gândit atunci să organizăm **Camerele Profesionale**.

" Țin să vă spun că nici aici nu vă aflați în fața unei revoluții , așa cum a circulat o serie întregă de legende în ultimul timp , că aceste Camere vor fi captate de un anumit spirit , de anumite organizațiuni sau că vor rupe complet cu trecutul . Camerele profesionale pe județ , rămân așa cum sunt acum, cum au fost organizate prin legile lor speciale . Camerele de Comerț, de Muncă , de Agricultură rămân așa dar cum sunt .

" În fiecare ținut se creează însă o Cameră Profesională , care va avea 5 secțiuni : o secțiune industrială , o secțiune comercială , o secțiune de muncă , o secțiune agricolă și o secțiune intelectuală . Aceste Camere vor trăi dintr-un buget , care vor însemna un plus adițional din bugetul Camerelor județene. Scopul lor este ca în fiecare din aceste secțiuni să se găsească o reuniune , astfel ca fiecare domeniu , economic sau social, să poată discuta împreună și să jungă la soluțiuni de compromis și conciliațiune , fără să subziste ca până acum acea separațiune dintre diferitele Camere . [----- exemple -----]

" Deasupra Camerelor Profesionale stă **Uniunea Camerelor profesionale** , în București , una singură , care coordonează toate aceste eforturi la un loc, trimite delegați în Comitetul Național al breslelor și stabilește legătura permanentă între organismele de care vorbeam .

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ Principiile de bază

[LD : modul cum Ralea explică principiul liberei asocieri acordat de Constituție , este o **mostră de cinism** caracteristic autoritarismului pe care intenționa să-l introducă . .

E o joacă de-a șoarecele și pisica : după acordarea dreptului , limitarea lui drastică !]

"Cum vor funcționa aceste organisme ? Legea actuală fixează o serie de principii care stau la baza funcționării lor și care sunt următoarele :

Personalitate juridică limitată ...

" Nu instituim principiul breslei obligatorii , unice, cum este în Italia.

Articolul 26 din Constituție consacră libertatea asociațiunii . Această libertate a asociațiunii o respectăm și noi și permitem mai departe libera asociere (aplauze)

Numai că , din acest punct de vedere , **nu acordăm personalitate juridică oricărei asociații** - acesta este dreptul nostru - personalitatea juridică care crează o serie întregă de avantajii , conferite unei singure bresle pe ținut .

Așa dar poate să existe o serie de asociațiuni profesionale, există însă o singură asociație pe ținut cu personalitate juridică .

"D-ior, nu trebuie să mai admitem că libertatea totală de asociațiune mai poate fi posibilă .

Ea nu este posibilă în țările totalitare , unde avea sindicate declarate obligatorii prin lege și unice. Dar această libertate nu mai există nici în țările de mare democrație .

Este inutil să vă spun că în Franța există un singur mare organism , Confederația Generală a Muncii și că orice alt organism încearcă să se înfiripeze , este imediat distrus prin toată puterea de presiune pe care poate s-o exercite această imensă armată a CGM.

[-----]

" Ideea personalității juridice , acordată cu o serie întregă de avantaje breslelor, dă avantajii de ordin comun tuturor breslelor . Astfel ea dă dreptul : de a sta în justiție, de a exercita acțiune sindicală , de a desemna delegațiuni în Camerele Profesionale. După aceea, se acordă **avantajii speciale** fiecărei bresle .

"Astfel, **pentru lucrători**, ea dă unicul avantaj al încheierii convenției colective de muncă, însoțirea organelor de inspecțiune la comisia de arbitraj și conciliațiune.

Pentru meseriași, singură breaslă cu personalitate juridică dă dreptul la stabilirea calității de meseriaș, la calificarea personală și la eliberarea de certificate în această direcțiune.

Pentru industriași și comercianți dă o serie întreagă de avantagii, din p.d.v. al unui regim preferențial, vamal, fiscal ...

Pentru agricultori dă toate avantajele acordate de Stat sindicatelor agricole mai vechi, semințe selecționate, reproducători de rasă, mașini agricole, reduceri pe căi ferate etc.

Pentru intelectuali, dă posibilitatea desfășurării muncii lor prin expoziții, vânzări în comun, asistență și asigurări mutuale.[-----]

Concentrarea sindicală ...

" Am pus în lege că **numai acele bresle pot căpăta personalitate juridică**, care au **o zecime din totalitatea membrilor meseriași**, în momentul constituirii în bresle. Aceasta pentru lucrători.

Pentru patroni, comercianți și industriași, fiind că nu există un număr așa de mare - în unele ținuturi nu există vreunul! - am pus **un număr de minimum 30 de membri**, care este necesar pentru a cere constituirea înbreaslă. [-----]

Bresla unitară, nu mixtă...

" Ea se compune **ori din salariați, ori din patroni**. M-am gândit că, în faza actuală a mentalității noastre sociale, **nu este bine să confundăm aceste lucruri**, cum s-a făcut în Germania. În Italia sunt separate [-----]

Dependența de executiv ...

" Până acum **breslele se puteau constitui** și cere personalitate juridică **prin justiție**. **Acest procedeu nu mai corespunde** cu forma actului politic, social și economică a țării noastre. Când **avem un stat autoritar**, care trebuie să aibă răspundere

până în ultima celulă socială, să-și poată evidenția tot **sistemul său de control până la cei din urmă membri ai unei societăți**,

constituirea asociațiilor pe cale de justiție **este un anacronism** care trebuie părăsit și înlocuit cu **personalitatea juridică conferită prin Decret Regal**, la cererea ministrului respectiv. La fel, **puterea executivă se poate amesteca** în controlul comitetelor, care trebuie să fie **comitete reale**, cu activitate profesională precisă, comitete **morale**, comitete de oameni care sunt în sânul profesiei, care își exercită efectiv și creator această profesiune, comitete care trebuie să aibă în ele **oameni de respect și autoritate**, care nu au suferit condamnări de ordin penal și de ordin politic....

- **Armădă Călinescu : Și practic ! (Vii aplauze)**

- **lamandi : ... și patriotic**. Aduugă că, **la constituirea oricărei bresle, avizul ministrului respectiv este obligatoriu**, pentru că **fiecare minister să-și poată controla breslele**, în raport cu sfera lui de activitate ..

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Legea breslelor - inspirație italiană ?!**

▣ **Comparație legislativă**

[LD : s-a dus aroganța cu care condamna **practica imitațiilor legislației din vechiul regim !**

Nu mai contează **modelul de inspirație !** Îl invocă pe **Albert Thomas**, cu a sa pledoarie pentru preluare creatoare, numai că, **în cazul legii românești, s-au preluat numai pârgurile autoritariste, și, pe deasupra, s-au mai adăugat câteva, tot în acest spirit .]**

" D-lor s-a făcut mai departe **afirmația că toată această structură**, toate aceste principii, ar putea să vină **dintr-o inspirație ideologică străină**, și, în special, **din cea italiană** .

Chiar dacă ar fi așa, dacă această lege **ar avea o serie întreagă de inspirațiuni**, care pot veni **din organizații străine, aceasta nu împiedică calitatea ei**, pentru că, indiferent de regimul care practică un sistem, **trebuie să ne gândim la calitatea lui și nu la cei care îl aplică** .

" Un om ca **Albert Thomas**, care nu poate fi acuzat de prea multă simpatie față de fascism,

spunea într-un discurs , în care **preconiza** o serie întregă din aceste **idei corporative** , următoarele : **< mă silesc totdeauna să găsesc în orice mișcare ceea ce se găsește în ea ca inspirație sinceră către demnitatea omenească , cu un cuvânt, către ideal. Încerc să desprind din orice regim , chiar din acele de opresiune, ceea ce el poate să conțină ca bunătate , ca libertate, ca organizare , cu un cuvânt, ca viață . >**

"Așa dar ar fi fost foarte firesc ca o serie întregă din principiile cuprinse în această lege **să poată fi luate din organizația italiană .** Dar legea pe care am onoarea s-o supun deliberărilor dvs, **are foarte puține puncte comune cu legislația italiană .**

Ea este o legislație care ține seama , în special, **de nevoile și de contingentele noastre locale** (aplauze)

Voi cita o serie de diferențe importante între legislațiile străine și legislația românească

" Breasla, în cea mai mare parte din **organizațiile țărilor democratice** , constituie **regimul libertății totale de asociație.**

Noi am limitat această libertate , pentru că și libertatea însăși nu poate să apară decât într-un regim social și este efectul unei reglementări fără de care societatea este o adevărată anarhie ,

și **am ajuns la un sistem care , conferind libertatea , nu încurajează desfrânarea .**

În țările dictatoriale , din contra, **breasla este un principiu obligatoriu** , ea este înscrisă în lege, este **obligatorie pentru toată lumea** și nu conferă nici un fel de libertate de asociație.

" În al doilea rând, **la noi breasla rămâne o instituție de drept privat** , [LD ?!] .

În Italia și Portugalia, este o instituție de drept public , considerată ca o instituție de Stat .

" În al treilea rând, noi nu am uzat de acel organism hibrid, care se cheamă **corporație**, pentru a face **legătura orizontală** între diferite bresle. Noi ne-am mulțumit să luăm o serie de **organisme experimentate aici** , în special **Camerele Profesionale**, și, cu ajutorul lor, **să facem coordonare , legătura între activitatea breslelor .**

" În fine, noi nu am admis **acele organisme imense** , care , adeseori ori, **fac concurență puterii de Stat** , **confederațiunile**, tocmai pentru amplexarea pe care o ocupă ele în raport cu autoritatea de Stat , care **la noi trebuie să fie și să rămână intactă de aici înainte , în orice moment .**

[LD : cu această ultimă motivație , privind **separarea breslelor de politic**, Ralea atinge **culmile ipocriziei** . Însăși înlocuirea legii și a instituțiilor sindicale dinainte, cu niște iște **bresle atât de încorgetate** , care sunt **conduse direct de executiv** - care este **emanația FRN** și care **răspunde doar în fața Regelui !** - el spune că **nu sunt supuse influențelor politice !**]

" În fine, **sindicatul italian** au atribute politice , au o legătură și sunt în directă **dependență de partidul fascist** și de cele mai multe ori sunt o emanație a acestui partid. **Noi am separat politicul de economic**, nu există nici o prescripție a acestei legi care să lege viața sindicatelor de vicisitudinile vieții politice într-un fel sau altul (aplauze) Așa dar , **această lege** , cu principiile ei , este o formă care, ia cele mai bune inspirațiuni din atmosfera generală a timpurilor noastre și le adaptează condițiilor locale de la noi . "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **Legea breslelor = substrat organic al revoluției noului regim**

" D-lor deputați, **aceasta este legea** pe care o supun deliberărilor dvs.

Acesta este **edificiul** , **simbol** al timpului pe care îl trăim , menit **să servească de substrat organic revoluției noului regim.**

" **Acesta este edificiul** care înlocuiește **luptele sterile și înveninate între partide politice** și între **sinistre ambițiuni personale** din vremea **fratricidă** în care **românii se urau între ei .**

Acesta este edificiul care înlocuiește **trândăvia și parazitismul lipsei de profesie , diletantismul celor care se credeau buni oricând , la orice** , prin **spiritul de competență și de specialitate** , care singur va asigura marile potențiale de creațiune ale neamului românesc și-l va face să-și îndeplinească

misiunea pe care l-a dat-o destinul lui istoric " (aplauze prelungite și îndelung repetate .
DI ministru este felicitat de primul ministru, de miniștri și de deputați)
M.Ralea /Legea breslelor / 10 iul.'39

LD; atenție! 10 iul.'39 ,ultima fișă.

Adu câteva doc. de la celelate capitole, ptr a urmări activitatea PNȚ

24.)